GEMEENTE HEERENVEEN

29 september 2015

Themabegroting 2016

Inhoudsopgave Themabegroting 2016

paginanummer

Deel 1 Themaplan

Inleiding 5

Thema's

01. Heerenveen bestuurt en organiseert 11
02. Heerenveen werkt 21
03. Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen 29
04. Heerenveen bevordert meedoen 39
05. Heerenveen stimuleert duurzaamheid 53
06. Heerenveen ontwikkelt 59

Deel 2 Paragrafen

01. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 65
02. Onderhoud kapitaalgoederen 69
03. Financiering 71
04. Bedrijfsvoering 74
05. Verbonden partijen 77
06. Grondbeleid 78
07. Lokale heffingen 81

Deel 3 Financiële begroting

01. Totaaloverzicht themabegroting 87
02. Overzicht reserves en voorzieningen 91
03. Overzicht van te verstrekken subsidies 97
04. Berekening EMU-saldo 101
05. Investeringsplan 105
06. Verklaring verschillen Themabegroting 2016 109
07. Bezuinigingsmaatregelen 2016 113
08. Uitgangspunten Themabegroting 2016 – 2019 117
09. Lijst verbonden partijen 123
10. Overzicht incidentele lasten en baten per thema 159

Deel 1 Themaplan

Inleiding

Algemeen

Voor u ligt de themabegroting 2016. Met de zes thema's wordt invulling gegeven aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In het BBV is onder meer bepaald dat er twee bestuurlijke begrotingsdocumenten worden opgesteld:
- De themabegroting voor de raad die de kaderstellende en controlerende rol van de raad ondersteunt;
- De productenraming voor burgemeester en wethouders, waarmee aan de uitvoerende en beheersfunctie invulling wordt gegeven.

Naast de thema's schrijft het BBV voor dat de begroting een aantal verplichte paragrafen moet bevatten. De paragrafen bevatten onderwerpen die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

de Themabegroting 2016 zoals deze nu voorligt, is de laatste in zijn huidige vorm. Vanaf de Perspectiefnota 2016 en de Themabegroting 2017 daaropvolgend zal worden opgezet conform het uitgewerkte thema: Financiën en Bedrijfsvoering, welke u bij de behandeling van de Perspectiefnota 2015, ter informatie hebt ontvangen.

Uitgangspunten

Bij de uitwerking van de themabegroting 2016 zijn uitgangspunten gehanteerd die in bijlage 9 nader zijn toegelicht.

De themabegroting

De themabegroting van Heerenveen telt zes thema's:
01. Heerenveen bestuurt en organiseert
02. Heerenveen werkt
03. Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen
04. Heerenveen bevordert meedoen
05. Heerenveen stimuleert duurzaamheid
06. Heerenveen ontwikkelt

Verklaring verschillen
De verklaring van de verschillen tussen de jaarschijven 2015 en 2016 zijn opgenomen in bijlage 6 van de Themabegroting 2016. Ook zijn hier de verschillen tussen de gepresenteerde uitkomsten in de Perspectiefnota 2015 en de Themabegroting 2016 op hoofdlijnen toegelicht.

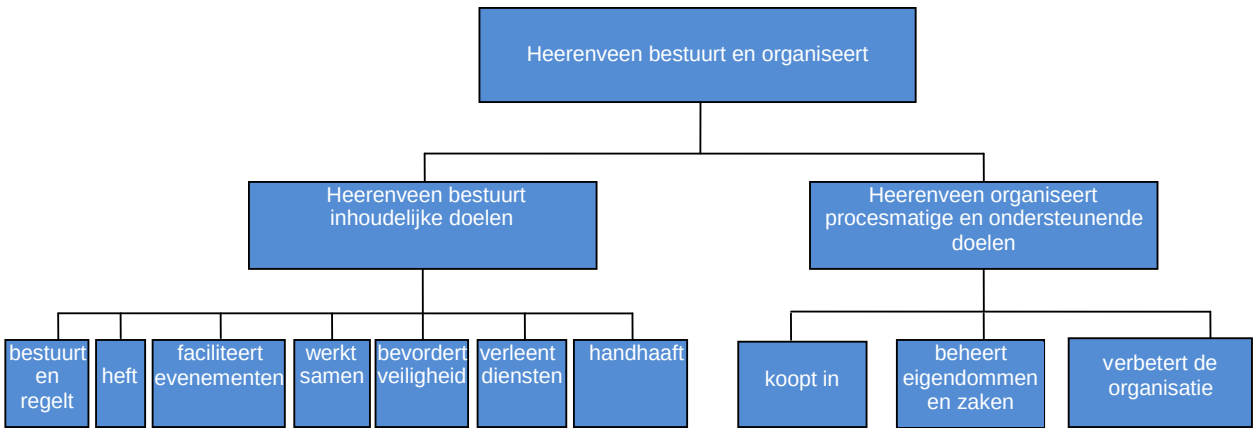
Thema's

Thema 1: Heerenveen bestuurt en organiseert !

1.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Dit thema bevat naast inhoudelijke doelen ook organisatiedoelen.
De inhoudelijke doelen zijn onder het subthema *Heerenveen bestuurt* samengebracht en de organisatiedoelen onder het subthema *Heerenveen organiseert.*
Heerenveen organiseert omvat alle thema's van deze begroting, om de procesmatige en projectmatige ondersteuning van de organisatie als geheel in beeld te kunnen brengen.

1.2 Koers van Heerenveen

Het Collegeprogramma 2010-2014 geeft op hoofdlijnen de door het college gekozen koers aan.

Bij *Heerenveen bestuurt* wordt in het Collegeprogramma de nadruk gelegd op de inzet van instrumenten om Heerenveen een krachtige gemeente te laten blijven, om burgerparticipatie en dienstverlening een impuls te geven en om in samenwerking met alle betrokken partijen veiligheid in de breedste zin te behouden en te doen toenemen.
In toenemende mate wordt de keuzevrijheid van het bestuur om alle beleidsvoornemens ten volle door de organisatie tot uitvoering te laten brengen beperkt door de impact van de gevolgen van de recessie en de afname van de beschikbare middelen.
De ingeslagen koers voor de komende jaren laat zich dan ook aflezen uit de bestuurlijke keuzes over wat nog wel, wat in mindere mate of wat niet meer gedaan zal kunnen worden.

Bij *Heerenveen organiseert* wordt ingezet op een sluitende, solide begroting en een verantwoorde reservepositie.
Met zes bezuinigingsrondes neemt de druk op de organisatie steeds verder toe.
Met veel inventiviteit wordt getracht op koers te blijven met de decentralisaties in zicht.

1.3 Doelen, resultaten en beoogde maatschappelijke effecten

1.3.1 Heerenveen bestuurt en regelt

ER-doelen
1. Kleinere afstand tussen bestuur en burgers;
2. Minder regelgeving.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Het thema Eigen kracht wordt conform vastelde plan van aanpak uitgevoerd;
- Deregulering wordt verder vormgegeven binnen zowel Eigen Kracht als zaakgericht werken;
- Eind 2016 hebben het college en de gemeenteraad een gezamenlijk beeld over wat voor gemeente we willen zijn.

Beoogde maatschappelijke effecten
- Vormgeven aan een veranderende rol van de overheid in een samenleving die meer zelf intieert, uitvoert en betrokken wil zijn;
- Minder bureacratisering en meer eigen verantwoordelijkheid van de samenleving.

1.3.2 Heerenveen heft

ER-doelen
1. Tijdige en juiste WOZ beschikkingen;
2. Tijdig en juist opleggen en tijdig en volledig invorderen aanslagen lokale belastingen en heffingen.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Uitvoering van de WOZ wordt door de Waarderingskamer met goed beoordeeld en goedkeuring van de Waarderingskamer voor het verzenden van de WOZ beschikkingen en de OZB aanslagen;
- Opleggen en invorderen aanslagen lokale belastingen en heffingen;
- Toepassen kwijtschelding voor burgers en ondernemers/kleine zelfstandigen in het geval van onvoldoende betalingscapaciteit.

Beoogde maatschappelijke effecten
- Bijdrage aan op een eenduidige wijze gewaardeerde onroerende zaken (brede maatschappelijke waarde van de wet WOZ);
- Verlichting (door kwijtschelding) of spreiding (door betalingsregelingen) van de lasten van burgers en ondernemers / kleine zelfstandigen met onvoldoende betalingscapaciteit.

1.3.3 Heerenveen faciliteert evenementen

ER-doelen
1. Meer bezoekers en bestedingen in het centrum van Heerenveen en omgeving.
2. Zorgdragen voor een kwaliteitsimpuls van evenementen door mogelijkheden van clustering te onderzoeken. Dit moet leiden tot een grotere kwaliteit en wervingskracht waardoor per saldo een grotere herkenbaarheid wordt verkregen en de identiteit van Heerenveen wordt versterkt.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Uitgebalanceerde vergunningverlening voor evenementen op basis van objectieve belangenafweging voortvloeiend uit geevalueerd evenementenbeleid;
- Besluitvorming met inachtneming van protocol rond vergunningverlening voor evenementen en uitvoering van de toegedeelde verantwoordelijkheden intern;.
- Blijvend aandacht schenken aan treffen fysieke maatregelen (aankleding) in het centrum;
- Beter gecoördineerde promotie en afstemming van evenementen, sterkere regie een Gouden Plak en meer samenwerking tussen de belangrijkste partijen (HOV, KNH, ondernemers, cultuur, sport, VVV).

Beoogde maatschappelijke effecten
Een bruisend en gezellig Heerenveen waarin gastvrijheid, goodwill en waardering van initiatieven sleutelbegrippen vormen en de leefbaarheid van de bewoners van het centrum niet uit het oog verloren wordt.

1.3.4 Heerenveen werkt samen

ER-doelen
1. Samenwerking bevorderen met partners, andere overheden en in het bijzonder met onze omliggende gemeenten;
2. Verdere professionalisering van de brandweerzorg ten behoeve van een adequate hulpverlening door het onderbrengen van de brandweer binnen de Veiligheidsregio Fryslân per 1 januari 2014 op grond van Wet Veiligheidsregio's.

Resultaten begrotingsjaar 2016
Ons uitgangspunt bij de decentralisaties in het sociaal domein is lokaal wat kan, regionaal wat moet. Sommige nieuwe taken die voortvloeien uit de decentralisaties vragen om samenwerking met andere gemeenten, in dit geval alle Friese gemeenten. Bij enkele taken is die samenwerking wettelijk verplicht (bv. Werkbedrijf, beschermd wonen), voor andere taken is het efficiënt en biedt het schaalvoordelen (bv. inkoop jeugdzorg). We gaan voor een eenduidige en transparante samenwerking met de Friese gemeenten. Hierover is een voorstel in voorbereiding. Dit leggen we binnenkort aan u voor.

1.3.5 Heerenveen bevordert veiligheid

ER-doelen
1. Zowel bestuurlijk als operationeel optimaal voorbereid blijven op rampen en grootschalige incidenten;
2. Verder inrichten en faciliteren van de veiligheidsketen, zodat steeds passend en op de juiste schaal kan blijven worden gereageerd op signalen van (dreigende) onveiligheid***.***

Resultaten begrotingsjaar 2015
Evaluatie kadernota integrale veiligheid "op maat" 2011-2014.
De kadernota loopt af eind 2014. Gekeken moet worden of de resultaten gehaald zijn op de daarin vastgestelde prioriteiten binnen de veiligheidsthema's (huiselijk) geweld, middelengebruik, (voetbal) geweld op straat, overlast jeugd en fysieke Veiligheid en/of bijstelling naar aanpak of andere thematiek noodzakelijk of wenselijk is. De resultaten van de evaluatie vormen input voor de nieuwe kadernota integrale veiligheid.

Maatschappelijke effecten
Vergroten van het (gevoel) van veiligheid voor de inwoners van Heerenveen.

1.3.6 Heerenveen verleent diensten

ER-doelen
1. Doorgaan met het bevorderen van de eigen verantwoordelijkheid voor burgers en bedrijven bij aanvragen om vergunningen en de naleving van regels;
2. Het aanvragen van diensten en producten toegankelijker maken door zowel in te zetten op de website als op de digitale balie;
3. Het aanvragen van diensten en producten toegankelijker maken;
4. Het bevorderen dat maatschappelijke instellingen (stichtingen, verenigingen e.d.) zelf investeringen financieren.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Invoering van e-formulieren waarmee vergunningen en andere producten kunnen worden aangevraagd via de website;
- Diverse flitsproducten aan de vergunningenbalie;
- Doorontwikkeling/vernieuwing van de gemeentelijke website;
- Doorontwikkeling van de digitale belastingbalie en afbouw van de belastingpagina's op de gemeentelijke website;
- Doorontwikkelen van een (digitaal) ondernemersportaal voor ondernemers;
- Aansluiten op de Berichtenbox en Lopende zaken van MijnOverheid. De berichtenbox is ter vervanging van papieren post naar burgers en ondernemers. De berichtenbox is een persoonlijke postbus voor elektronische berichten van de overhead. Via lopende zaken is het mogelijk om de klant te informeren over de (aanvraag)status van een product of dienst;
- Achtervang voor maatschappelijke instellingen in de vorm van borgstelling (garanties).

Beoogde maatschappelijke effecten
- Minder administratieve lasten voor aanvragers van vergunningen;
- Vangnet voor burgers die moeite hebben met digitaal aanvragen van vergunningen en het doen van meldingen;
- Toegankelijkheid 24 uur per dag, 7 dagen per week en overal waar een internetverbinding is;
- De gemeente legt in toenemende mate verantwoordelijkheid bij maatschappelijke instellingen.

1.3.7 Heerenveen handhaaft

ER-doelen
1. Sober (en helder) handhaven van wet- en regelgeving, waar mogelijk op het wettelijk minimum-niveau en met duidelijke prioriteiten;
2. Meer vertrouwen in de samenleving bij de naleving van regels maar wanneer dit vertrouwen beschaamd wordt, kan handhavend opgetreden worden.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Een Uitvoeringsprogramma met een duidelijke prioritering op basis van het handhavingsbeleid (nota "Helder en Haalbaar Handhaven") – januari 2016 ter vaststelling

in het college, februari/maart ter kennisname aan de raad.
Een Handhavingsverslag over 2015, dat inzicht geeft in de behaalde resultaten – maart 2016 in het college, en april/mei ter kennisname aan de raad.
Beide documenten vóór 15 mei 2016 naar de provincie Fryslân, ter beoordeling, in het kader van het interbestuurlijke toezicht (IBT);
- Uitvoering geven aan het communicatieplan handhaving gericht op de doelgroep wijkbewoners, synchroon met Wijkkrachtscans en 'Eigen Kracht';
- Kosten en gevolgen inzichtelijk maken van het voldoen aan de wettelijke VTH-kwaliteitscriteria (voor vergunningen, toezicht en handhaving) in het omgevingsrecht. Dit volgens een te ontwikkelen gezamenlijke Friese norm (i.s.m. de Friese gemeenten, de provinsje en FUMO);
- Als vervolg op het Hennepconvenant komen tot een goede afstemming tussen de convenantpartners (gemeente, woningbouwcorporaties, netbedrijven, politie), en uitvoeringsregels (handhaving), met betrekking tot een adequate (juridische) opvolging (ruiming van hennepkwekerijen, sluiting van woningen). De uitvoeringsregels hennep en sanctiestrategie opnemen in het handhavingsbeleid, en voorleggen aan het bestuur. Plus een prognose van de implicaties voor de juridische capaciteit;
- Toezicht en handhaving prostitutie: intensivering van de samenwerking met politie. Onderlinge afstemming is nodig of controles al dan niet in gezamenlijkheid worden uitgevoerd. Tevens is in de bewijsvoering samenwerking met politie noodzakelijk. De uitvoeringsconsequenties moeten tijdig in beeld worden gebracht (ook i.v.m. aanpassing van de APV);
- Verdere implementatie van mobiel handhaven met digitale checklisten, plus koppeling van de checklisten met de Key2-systemen (voor managementinformatie en monitoring). Voorbereiden op (gevolgen van) nieuwe wetgeving, met name de Privatisering bouwtoets (2016/2017) en de Omgevingswet (2018);
- Inspecties Kinderopvang:
  Per 1 januari 2016 hebben wij in de gemeente Heerenveen geen peuterspeelzalen meer, maar voorzieningen voor peuteropvang. Peuteropvanglocaties dienen net zoals andere voorzieningen voor kinderopvang, jaarlijks geïnspecteerd te worden door de GGD. Voor het bekostigen van deze inspecties is reeds extra budget toegekend in de Perspectiefnota 2015. Het gaat om een structureel bedrag van € 20.000 per jaar;
- Leeftijdscontroles Drank-en Horecawet:
  De leeftijdscontroles DHW leveren tot nu toe, op een enkel incident na, positieve resultaten op. In 2016 wordt derhalve ingezet op het aangaan van een convenant met de diverse branches met als doel het waarborgen van de gezondheid van de jongeren onder de achttien jaar. Dit impliceert dat er in beginsel geen leeftijdgrenzencontroles meer plaatsvinden.

Beoogde maatschappelijke effecten
- Verbetering van het naleefgedrag;
- Vermindering toezichtslast en meer zelfredzaamheid van en invulling eigen verantwoordelijkheid door burgers en bedrijven t.a.v. de naleving van regels.

1.3.8 Heerenveen koopt in

ER-doelen
1. Doelmatige, doeltreffende en rechtmatige inkoop.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Inkoopcontrol;
- Digitaal inkopen.

Beoogde maatschappelijke effecten
Goed opdrachtgeverschap en effecten op door de raad vastgestelde gebieden (bijvoorbeeld social return, duurzaamheid, locale economie en/of andere).

1.3.9 Heerenveen beheert eigendommen en zaken

ER-doelen
1. Beter en gecentraliseerd beheer van gemeentelijke (te beheren) zaken en eigendommen;
2. Inspelen op marktontwikkelingen en anticiperen op ontwikkeld beleid (vastgoed)beheer.

Resultaten begrotingsjaar 2016
Vastgoedbeheer is gecentraliseerd en binnen 'VBS' wordt systeem geoptimaliseerd en operationeel.

Beoogde maatschappelijke effecten
Diverse ideeën uit de markt worden getoetst op haalbaarheid en hebben reeds positieve uitwerking.

1.3.10 Heerenveen verbetert de organisatie

ER-doelen
1. Verdere professionalisering van de bedrijfsvoering;
2. Verbetering infrastructuur;
3. Goedkeurende accountantsverklaring(en);
4. Van interne controle naar interne beheersing. Het steeds beter verankeren van de beheersing in de reguliere werkprocessen wordt nagestreefd. Er ontstaat dan een verschuiving van interne controle naar interne beheersing. De verbijzonderde interne controle kan zich dan grotendeels beperken tot het steekproefsgewijs toetsen of de interne beheersing voldoende werkzaam is;
5. Professionele bedrijfsvoering.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- In de accountantsverklaringen blijft de getrouwheid en de rechtmatigheid binnen de gestelde tolerantiegrenzen;
- Processen, samenwerking en prestaties worden blijvend verbeterd evenals het inzicht daarin;
- In 2016 worden de resultaten van het onderzoek (door Antea) naar beheer en onderhoud kapitaalgoederen opgeleverd. Vooruitlopend op de bevindingen zal, om bestandsbeheer op orde te houden en op het gebied van risicobeheersing van de kapitaalgoederen, naar de bedrijfsvoering worden gekeken en de daarvoor beschikbare openstaande vacatureruimte worden ingevuld;
- Extra aandacht gaat in 2016 naar de inhoudelijke activiteiten en processen als mede de positionering van de afdeling IFH (ICT).

Beoogde maatschappelijke effecten
Betrouwbare en professionele overheid.

1.4 Wat gaat dat kosten

(Bedragen x €1.000)

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
001 Bedrijfsvoering	30.337	32.499	31.461	31.482	31.288	30.952
010 Bestuurszaken	1.238	1.166	1.180	1.180	1.180	1.180
202 Dierenopvang	42	59	48	48	48	48
205 Juridische zaken en inkoop	167	235	217	217	217	217
212 Beheer eigendommen	792	553	389	392	375	329
229 Kermissen, markten, evenementen	343	319	332	332	332	332
310 Belastingen	2.023	2.876	3.012	3.012	3.012	3.012
315 Openbare orde en rampenbeheersing	53	106	107	107	107	107
331 Bouwvergunningen	0	0	0	0	0	0
332 Overige vergunningen	0	0	0	0	0	0
335 Leges gerelateerde dienstverlening Vergunningen	984	1.063	1.158	1.159	1.159	1.160
336 Leges gerelateerde dienstverlening Publiek	899	874	818	818	817	807
350 Verkiezingen	0	0	0	0	0	0
351 Reisdocumenten	0	0	0	0	0	0
352 Burgerlijke stand	0	0	0	0	0	0
355 Verkiezingen en Overige Activiteiten	102	188	113	113	113	113
390 Brandweer	2.690	2.544	2.581	2.581	2.581	2.581
402 Oud archief	0	0	0	0	0	0
410 Algemene uitgaven en inkomsten	10.930	9.848	2.426	2.445	2.286	2.385
411 Algemene uitkering gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
412 Beleggingen	1.861	1.997	3.033	4.369	5.042	6.242
413 Onvoorziene uitgaven	0	780	114	138	132	129
420 Voormalig personeel	195	94	79	79	79	79
430 Rechtsbescherming	0	0	0	0	0	0
431 Communicatie	25	38	38	38	38	38
501 Griffie	712	885	853	843	852	851
Totaal Lasten	**53.394**	**56.123**	**47.958**	**49.353**	**49.659**	**50.562**

(Bedragen x €1.000)

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
001 Bedrijfsvoering	4.769	5.817	4.454	4.454	4.455	4.455
010 Bestuurszaken	1	0	0	0	0	0
202 Dierenopvang	9	10	9	9	9	9
205 Juridische zaken en inkoop	0	20	0	0	0	0
212 Beheer eigendommen	944	365	251	251	251	251
229 Kermissen, markten, evenementen	310	276	287	287	287	287
310 Belastingen	15.865	16.792	17.343	17.408	17.507	17.507
315 Openbare orde en rampenbeheersing	0	0	0	0	0	0
331 Bouwvergunningen	0	0	0	0	0	0
332 Overige vergunningen	0	0	0	0	0	0
335 Leges gerelateerde dienstverlening Vergunningen	891	946	885	885	885	885
336 Leges gerelateerde dienstverlening Publiek	929	841	849	849	849	849
350 Verkiezingen	0	0	0	0	0	0
351 Reisdocumenten	0	0	0	0	0	0
352 Burgerlijke stand	0	0	0	0	0	0
355 Verkiezingen en Overige Activiteiten	166	142	144	144	144	144
390 Brandweer	0	0	0	0	0	0
402 Oud archief	0	0	0	0	0	0
410 Algemene uitgaven en inkomsten	11.010	12.167	5.002	4.425	4.376	4.060
411 Algemene uitkering gemeentefonds	54.205	79.348	78.677	76.735	75.284	75.026
412 Beleggingen	99	41	41	41	41	41
413 Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0	0
420 Voormalig personeel	0	0	0	0	0	0
430 Rechtsbescherming	0	0	0	0	0	0
431 Communicatie	0	0	0	0	0	0
501 Griffie	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**89.199**	**116.764**	**107.943**	**105.489**	**104.089**	**103.515**
Saldo Lasten / Baten	**35.806**	**60.642**	**59.984**	**56.136**	**54.430**	**52.953**

1.5 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen thema 1: Heerenveen bestuurt en organiseert

x € 1.000

Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
60705	Algemene reserve niet geblokkeerd	I	366	250	492	124
60750	Algemene reserve	S	-511	4.058		3.547
62710	Facilitaire diensten en middelen	S	155	42		197
62795	Frictiekosten concern	I	1.246	35	507	774
62805	Reserve IT-agenda	S	64	181		245
62810	Reserve BGT	S	200	50		250
Totaal reserves			**1.519**	**4.616**	**999**	**5.136**

x € 1.000

Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
68577	Voorziening onderhoud gebouwen	S	638	513		1.151
68660	Voorziening risico precario	I	6.796	2.710		9.505
68710	Gevolgen wet APPA	S	2.257			2.257
68750	WGA-fonds	S	274	47		320
68760	Inventaris gemeentehuis	S	177	37		214
68770	Participatiefonds kwijtscheldingen	S	41	541		582
68790	Afwikkeling projecten	I	50			50
68795	Faciliteiten Raad	S	26	5		31
68796	Millenniumactiviteiten	I	2			2
Totaal voorzieningen			**10.260**	**3.852**	**0**	**14.112**

1.6 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 1: Heerenveen bestuurt en organiseert

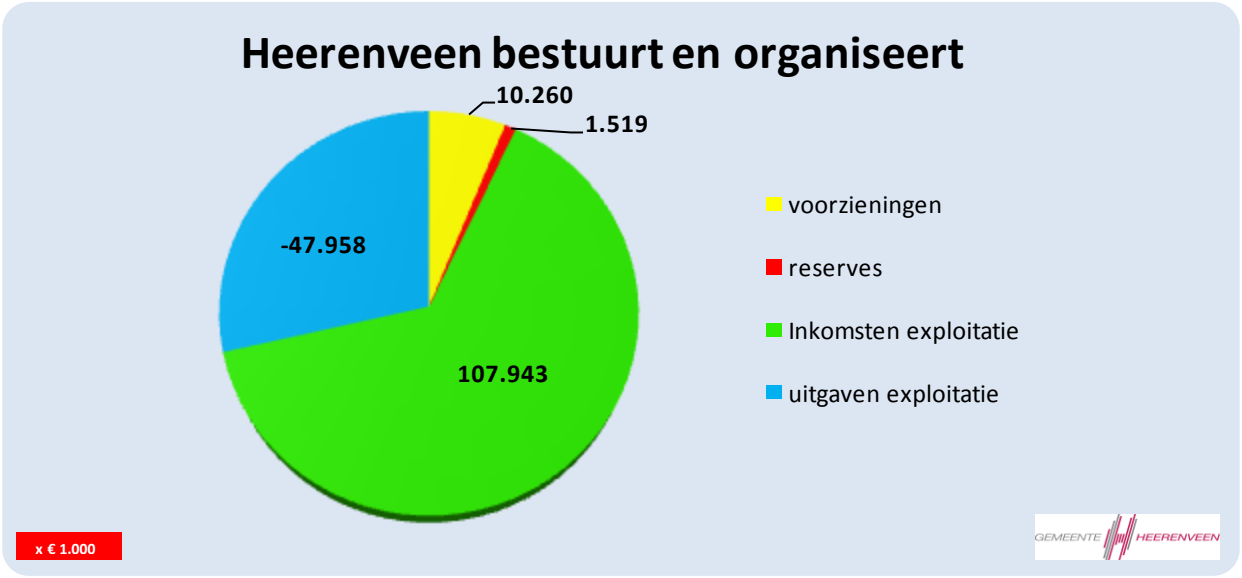
x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
001	BAG luchtfoto's	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-15
001	Drank en Horecawet	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-50
001	Regionalisering brandweer	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013	-47
001	Frictiekosten Vergunningen	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-15
001	Formatie WIMO	Perspectiefnota 2015	-320
410	Frictiekosten concern	Staat van reserves	-482
Totaal lasten			**-929**

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (Milieubeleidsplan)	25
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (Reg.Brandweer; V&P 2013)	47
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (BAG)	15
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (GR WSW)	115
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (Jeugdzorg)	150
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (Harmonisatie)	5
410	Onttrekking Algemene reserve	Perspectiefnota 2015 (Formatie WIMO)	320
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (Drank en Horecawet)	50
410	Onttrekking Frictiekosten concern	Staat van reserves	482
411	Algemene uitkering	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-250
Totaal baten			**959**

1.7 Totaal middelen

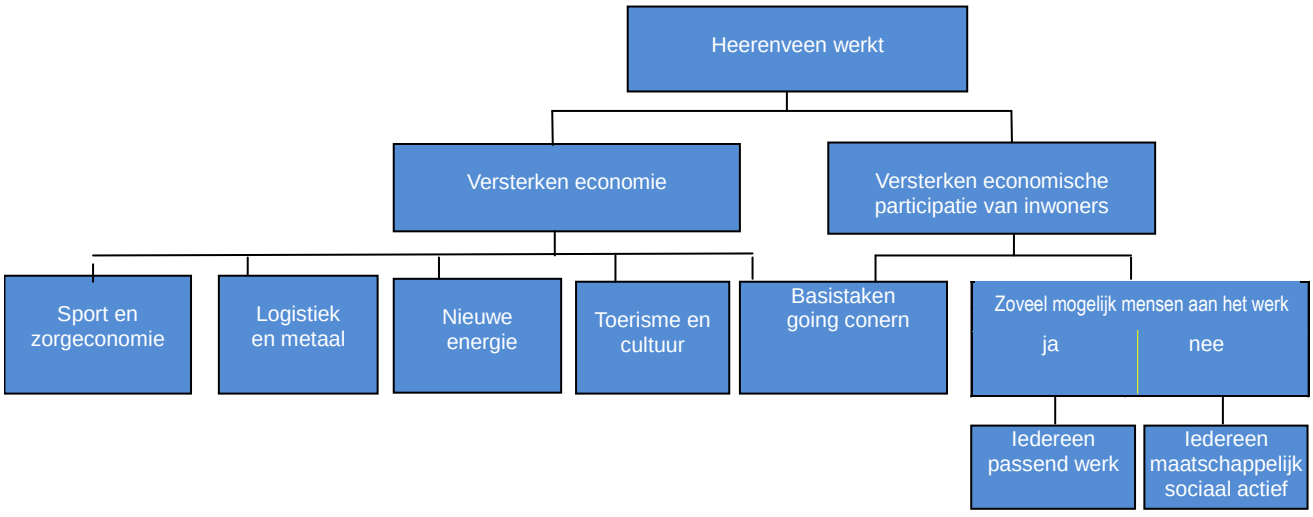
Thema 2: Heerenveen werkt !

2.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Onder het thema 'Heerenveen werkt' vallen alle activiteiten die leiden tot economische participatie en tot een structurele en duurzame versterking van de economie van Heerenveen. Het achterliggende doel is om daarmee het gemiddeld besteedbaar inkomen te vergroten van de inwoners van Heerenveen en van hen die hier werken.

Het versterken van de economie betekent, dat wij streven naar het vergroten van de werkgelegenheid en het verkleinen van de werkloosheid. Enerzijds is daarvoor een economisch beleid gericht op het faciliteren en stimuleren van ondernemers(schap) nodig, anderzijds een sterk sociaal beleid. Het arbeidsmarktbeleid is de verbindende schakel tussen het economisch en het sociaal beleid.

2.2 Koers van Heerenveen

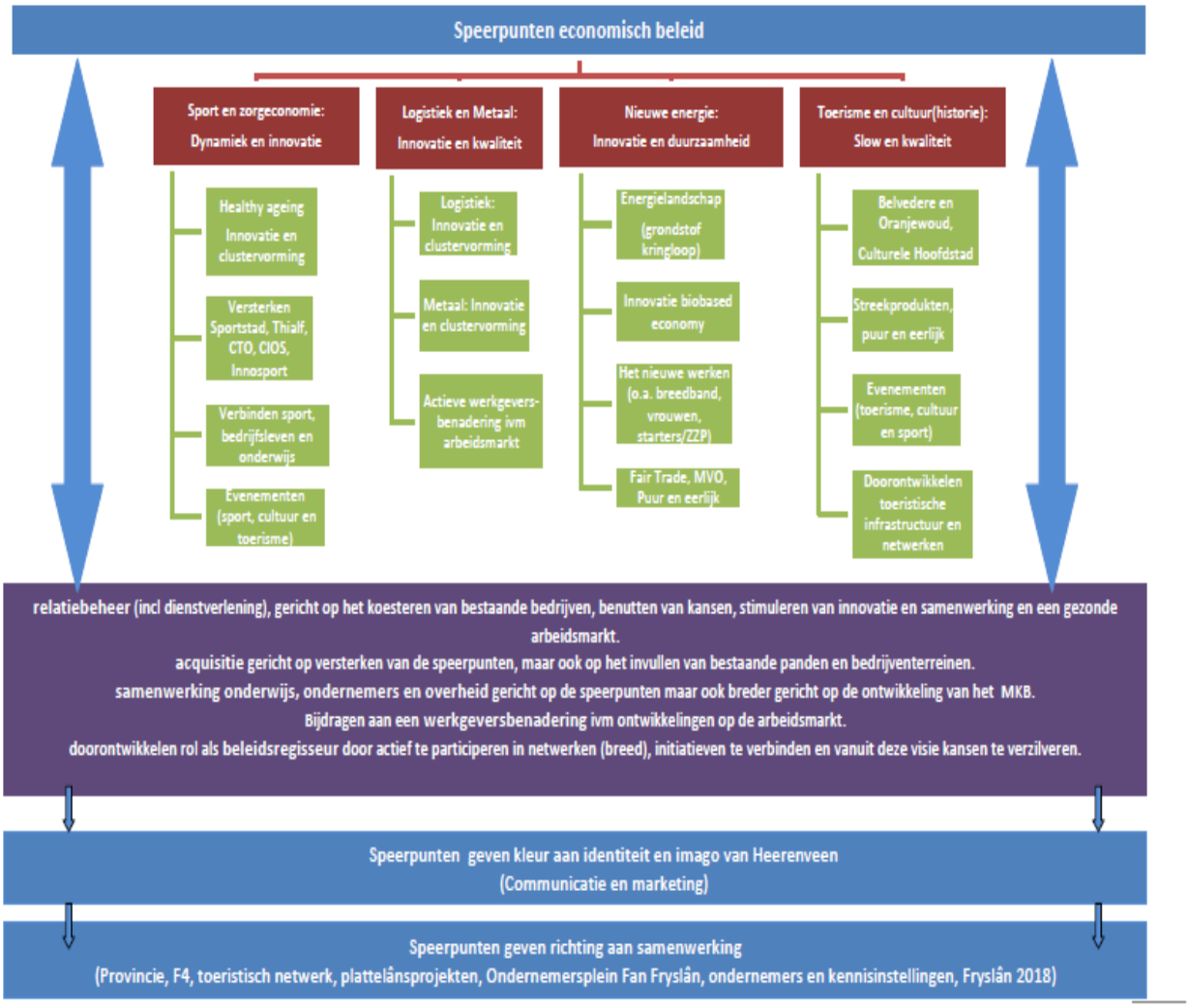
Het thema 'Heerenveen werkt' heeft twee sporen. De hoofddoelstellingen voor de komende jaren zijn:

1. Versterken van de economie in Heerenveen;
2. Versterken van de economische participatie in Heerenveen.

De eerste hoofddoelstelling zoals bedoeld in dit thema wordt als volgt uitgewerkt.

De gemeente Heerenveen wil werken aan een duurzame en voorspoedige economische ontwikkeling. Hoofdaccent ligt op versterking van economische dynamiek, via een netwerkachtige aanpak. Dat doen we door een actieve en verbindende rol te spelen tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers , onderwijs en kennisinstellingen. Omdat onze ambtelijke capaciteit en de financiële armslag beperkt is, is het draagvlak bij en de inzet van onze samenwerkingspartners van groot belang. Daarbij kiezen we voor een (speerpunt)gerichte aanpak, waarin op creatieve en innovatie wijze kansen worden benut en, waar het kan, wordt samengewerkt. Daarbij gaan we ons focussen op de speerpunten sport en zorgeconomie, logistiek en metaal, nieuwe energie, en toerisme en cultuur.

Deze speerpunten hebben een grote ontwikkelpotentie; leveren vanuit diverse beleidskaders een belangrijke bijdrage aan de economische ontwikkeling van Heerenveen en haar omgeving; worden vanuit diverse beleidskaders ondersteund en dragen bij aan het versterken van het profiel van Heerenveen. Vanuit een sterk relatiebeheer willen we onze acquisitie vooral richten op deze sectoren.

1

Met de tweede hoofddoelstelling beogen we:

Zoveel mogelijk mensen aan het werk
Iedereen moet werken naar vermogen. We streven ernaar dat zoveel mogelijk mensen die tot de Heerenveense beroepsbevolking horen economisch zelfstandig zijn. Het gaat dus om betaald werk. In deze tijd van economische recessie en stijgende werkloosheid is het niet realistisch om iedereen aan het werk te krijgen. De werkloosheid stijgt snel, ook in Heerenveen. Er zijn niet genoeg banen voor iedereen.

Voor de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is het doel:

Zoveel mogelijk mensen passend werk
Onze inspanningen zijn erop gericht om zoveel mogelijk mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt werk te geven dat zo goed mogelijk past bij hun kwaliteiten en ambities. We gaan daarbij uit van de mogelijkheden van mensen en niet van hun beperkingen. Dit geldt ook voor mensen met een arbeidsbeperking die geen volledige loonwaarde hebben. Met de invoering van de Participatiewet is ons beleid erop gericht om zoveel mogelijk mensen die loonwaarde hebben een plek te geven op de arbeidsmarkt en als dat niet kan additioneel werk in een beschermde omgeving.
Speerpunten zijn de samenhangende aanpak op basis van de Participatiewet en de herstructurering van de sociale werkvoorziening. We zetten sterk in op werkgeversdienstverlening én op het beheersen van de kosten.

Als bovenstaande doelstellingen tijdelijk of voor langere tijd voor iemand niet haalbaar zijn, is het afgeleide doel:

Zoveel mogelijk mensen maatschappelijk of sociaal actief
Re-integratie op de arbeidsmarkt is een belangrijk doel, maar het is realiteit dat er ook mensen zijn zonder of met een lage loonwaarde die, ondanks allerlei inspanningen, niet in reguliere of beschermde banen kunnen functioneren. Het is belangrijk dat deze mensen zoveel mogelijk maatschappelijk actief blijven. Hierbij kan gedacht worden aan vrijwilligerswerk. We beschikken slechts over zeer beperkte budgetten om hieraan uitvoering te geven. Participatie van mensen is een belangrijk speerpunt van ons sociaal beleid. Dit onderdeel is verder opgenomen onder het thema Heerenveen bevordert meedoen.

2.3 Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

2.3.1 Sport en zorgeconomie: dynamiek en innovatie

ER-doelen
1. Beter benutten van de economische kansen van Healthy Ageing en Sportstad Heerenveen;
2. Meer bezoekers en bestedingen in Heerenveen en omgeving.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Ontwikkeling Sportstad Zuidplot loopt;
- Verdere invulling van "Heerenveen 'n Gouden Plak" als sportieve, ondernemende en dynamische gemeente.

Beoogde maatschappelijke effecten
- Toename bedrijvigheid en werkgelegenheid op gebied van sport en zorg (bron Provinciaal werkgelegenheidsregister);
- Verdere toename van de bedrijvigheid en werkgelegenheid in de breed gedefinieerde sector toerisme (bron Provinciaal werkgelegenheidsregister).

2.3.2 Logistiek en Metaal: Innovatie en kwaliteit

ER-doelen
1. Duurzame ontwikkeling van de logistiek, metaal (en techniek) in Heerenveen;
2. Meer werkgelegenheid voor lager opgeleiden en betere aansluiting onderwijs en bedrijvigheid.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Implementatie praktijkroute (onderwijs-ondernemers-samenwerking) bij minimaal 3 bedrijven;
- Voortdurende versterking en nieuwe initiatieven onderwijs-arbeidsmarkt.

Beoogde maatschappelijke effecten
- In stand houden sterke positie Heerenveen op gebied van logistiek en metaal, gemeten in aantal bedrijven en werkgelegenheid (bron provinciaal werkgelegenheidsregister);
- In stand houden positie Heerenveen op het gebied van maakindustrie en vakmanschap (onderwijs-ondernemerssamenwerking).

2.3.3 Nieuwe energie: Innovatie en duurzaamheid

ER-doelen
1. Meer aandacht voor duurzaamheid, Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en fair trade bij ondernemers en instellingen;
2. Meer starters en het vergroten van de slagingskans van nieuwe ondernemers.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Heerenveen Fair Trade gemeente;
- Verdere uitrol breedbandinfrastructuur;
- Verdere uitwerking gezamenlijke lokale startersdienstverlening (met Broedstoof, ondernemersverenigingen) gericht op financiering, innovatie en huisvesting;

Beoogde maatschappelijke effecten
- Continuering deelname bedrijven Koplopers;
- Toename aantal startende bedrijven en vestigers (Kamer van Koophandel).

2.3.4 Toerisme en cultuur(historie): Slow en kwaliteit

ER-doelen
1. Meer bezoekers en meer bestedingen in Heerenveen en omgeving;
2. Meer samenwerking tussen ondernemers op het gebied van toerisme, sport en cultuur;
3. Verder versterken van de opgebouwde toeristische diensteninfrastructuur (provinciale VVV, toeristisch netwerk Friese Wouden).

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Verdere invulling en professionalisering van Heerenveen ’n gouden plak;
- Intensivering samenwerking integrale regiomarketing op provinciaal niveau;
- Continueren speerpunten als Oranjetoerisme en Smaak;
- Voorstel voor uitwerking en invulling bijdragen Heerenveen aan Culturele Hoofdstad;
- Rapportage over Marrekrite project brugbediening
- Onderzoek aanpak van Engelenvaart.

Beoogde maatschappelijke effecten
Blijvende toename toeristische werkgelegenheid (breed) in de gemeente Heerenveen (bron: werkgelegenheidsregistratie provinsje Fryslân).

2.3.5 Basistaken: going concern

ER-doelen
1. Meer werkgelegenheid en een betere verankering van bedrijven aan de gemeente Heerenveen;
2. Betere externe communicatie over beleid en ontwikkelingen (monitoring).

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Implementatie gezamenlijk propositie op het gebied van Dairy (samen met gemeente Leeuwarden, Dairy Campus en Chain) en economische profilering F4.

Beoogde maatschappelijke effecten
- De werkgelegenheid in de gemeente Heerenveen ontwikkelt zich positief (bron: werkgelegenheidsregistratie provincie Fryslân);
- Heerenveen scoort hoog in vestigingsplaatsimago-onderzoeken (MKB) en analyses van economische ontwikkeling (Elsevier);
- De participatiegraad (het deel van de beroepsbevolking dat deelneemt aan het arbeidsproces) blijft minimaal 65% (bron CBS);
- Het gemiddeld besteedbaar inkomen per persoon in Heerenveen blijft gedurende de betreffende collegeperiode boven het gemiddelde niveau in Fryslân en benadert op termijn het landelijk gemiddelde (bron CBS);

2.3.6 Zoveel mogelijk mensen aan het werk

1. Lagere instroom cliënten in de WWB/Participatiewet;
2. Meer uitstroom van cliënten WWB/Participatiewet naar regulier werk;
3. Zoveel mogelijk jongeren sluiten de schoolloopbaan af met een diploma dat past bij hun kwaliteiten;
4. Zoveel mogelijk jongeren vinden na afsluiting van hun schoolloopbaan regulier werk.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Verbeterplan MAU 2014-2016 is volgens afspraak met de inspectie SZW in werking;
- 80% doorstroming naar leerwerkplek PRO/VSO jongeren in het doelgroepenregister UWV/RMC/Jongerenpunt;
- Verantwoording vangnetregeling 2015/MAU 2015;
- Overeenkomst Werkbedrijf Fryslân Werkt met aantal te realiseren baanafspraak banen;
- Deelname ESF 2^{e} tranche 2014–2020;
- Impactanalyse nieuw verdeelmodel bijstand.

Beoogde maatschappelijke effecten
- Meer mensen aan het werk;
- Verlagen of in ieder geval stabiliseren van de Friese werkloosheid en in het bijzonder die van de Heerenveense doelgroep P-wet;
- Daling gemiddelde kosten per uitkering;
- Stijging gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden in onze gemeente;
- Verhogen participatiegraad volgens instrument de participatieladder.

2.3.7 Iedereen passend werk

ER-doelen
1. Meer mensen met een arbeidshandicap of een afstand tot de arbeidsmarkt aangepast werk bieden;
2. Meer greep op de aansturing van de sociale werkvoorziening en op het beheersen van de kosten.

Resultaten begrotingsjaar 2016

- Wijze en tempo van ombouw uitvoeringsorganisatie Caparis is in werking door vaststelling modules Gr Sw Fryslân;
- Project Kerstens "Innovatie en transformatieplan van de drie Friese Sw-bedrijven";
- Quotum beschut werkenplekken en garantiebanen gemeente Heerenveen worden gehaald;
- Negatief Wsw subsidieresultaat minimaliseren d.w.z. het verschil tussen loonkosten GR Fryslân en de rijksbijdrage;
- Positief bedrijfsresultaat Caparis;
- Start pilot Arbeidsmatige Dagbesteding Wmo/Beschut Werken Participatiewet.

Beoogde maatschappelijke effecten

- Versterken afstemming met onderwijs en werkgevers met name met oog op werken naar vermogen van Wajong-aanvragers;
- Integratie van mensen met een verminderd arbeidsvermogen in de reguliere arbeidsmarkt;
- Verhogen van de participatiegraad voor mensen met een arbeidsbeperking.

2.4 Wat gaat dat kosten

(Bedragen x €1.000)

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
114 Sociaal Economisch Beleid en Toerisme	98	616	516	516	516	480
125 Beleid Sociale Werkvoorziening	11.599	1.252	696	963-	1.848-	2.363-
360 Werkgelegenheid	1.784	11.949	12.311	11.560	10.954	10.386
375 Inburgering	112	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	**13.592**	**13.817**	**13.523**	**11.113**	**9.623**	**8.503**

(Bedragen x €1.000)

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
114 Sociaal Economisch Beleid en Toerisme	27	143	36	36	37	0
125 Beleid Sociale Werkvoorziening	10.552	0	0	0	0	0
360 Werkgelegenheid	2.715	82	83	83	83	83
375 Inburgering	112	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**13.406**	**225**	**119**	**119**	**120**	**83**
Saldo Lasten / Baten	**186-**	**13.592-**	**13.404-**	**10.994-**	**9.503-**	**8.420-**

2.5 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen thema 2: Heerenveen werkt

x € 1.000

Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
	geen reserves					
Totaal reserves			**0**	**0**	**0**	**0**

x € 1.000

Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
	geen voorzieningen					
Totaal voorzieningen			**0**	**0**	**0**	**0**

2.6 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 2: Heerenveen werkt

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
114	Aantrekkingskracht Heerenveen	Bestuursrapportage 2015	-36
125	GR Wet Sociale Werkvoorziening	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013	-115
Totaal lasten			**-151**

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
114	Onttrekking Algemene reserve	Bestuursrapportage 2015	36
Totaal baten			**36**

2.7 Totaal middelen

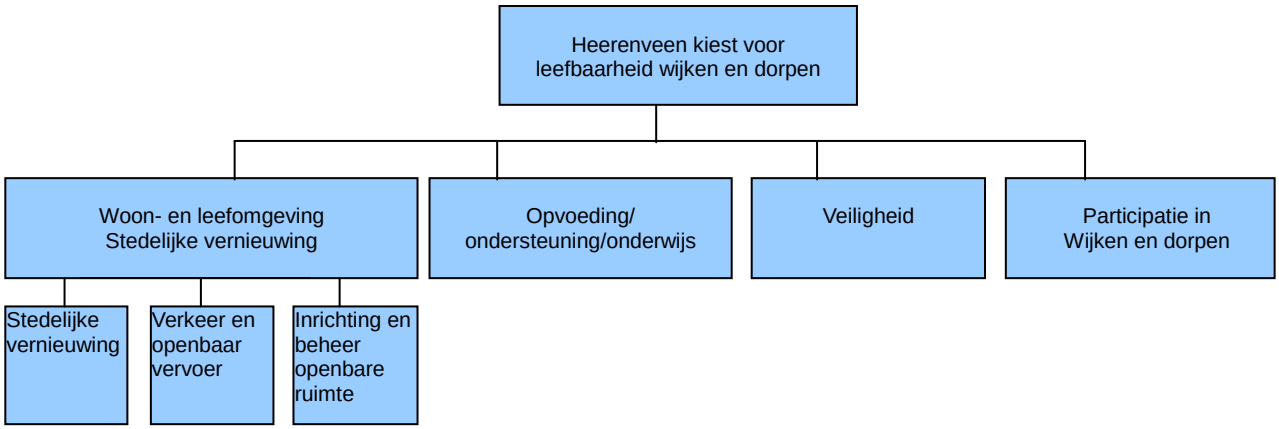

Thema 3: Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen !

3.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Onder het thema 'Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen' vallen alle activiteiten die een bijdrage leveren aan het zoveel mogelijk op peil houden van leefbare buurten, wijken en dorpen. Het betreft activiteiten gericht op veiligheid, wonen en de woon-/leefomgeving, opvoeding/onderwijs, en participatie van inwoners in hun leefomgeving.
Dit thema is enerzijds gericht op behoud van de fysieke en de sociale leefomgeving, anderzijds op het meer betrekken van burgers bij hun leefomgeving met versterking van de sociale samenhang en daarmee de leefbaarheid ten doel.

3.2 Koers van Heerenveen

Voor alles staat "heel en veilig" voor de gebruiker hoog in het vaandel. Alle ander aspecten zoals beeld/aanzien is naar de achtergrond gezet (versobering door het invullen van taakstellingen).

Het thema 'Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen' kent twee overkoepelende sporen:

1. Behoud van de kwaliteit van de sociale en fysieke leefomgeving;
2. vergroting van de participatie van de burgers in hun leefomgeving.

Voor het eerste spoor gelden de volgende speerpunten:

1a op het gebied van wonen en leefomgeving:
Heerenveen kiest voor een efficiënt beheer van de openbare ruimte.

1b op het gebied van opvoeding en onderwijs; ondersteuning en zorg
- Heerenveen kiest voor sterke netwerken voor kinderen;
- Heerenveen kiest voor zelfstandigheid en keuzevrijheid voor thuiswonende zorgbehoevenden en ouderen.

Voor het tweede spoor gelden de volgende speerpunten:

2 op het gebied van participatie
- Heerenveen kiest voor meer verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven voor de leefbaarheid van wijken en dorpen;

3.3 Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

3.3.1 Woon- en leefomgeving – Stedelijke vernieuwing

ER-doelen
1. Beperking kwaliteitsverlaging van bestaande woonmilieus;
2. Meer gemêleerde, heterogene wijken wat betreft samenstelling van bevolking en leefstijlen;
3. Behoud van mogelijkheden voor mensen om, los van welke zorgvraag dan ook, zo lang en zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven functioneren in hun eigen wijk en/of dorp.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- De grootschalige renovatie van de woningen aan de Compagnonsstraat is afgerond; het ontwerp voor de herinrichting van de straat en omgeving is afgerond; uitvoering is in 2017;
- Kop van Midden: de bestemmingsplan procedure is afgerond en de aanpak van de woningen is gestart. De loods achter de Broedstoof is verkocht. Herinrichting van de woonomgeving zal vervolgens in 2017 plaatsvinden;
- Sinnebuorren Akkrum: Bestemmingsplan is vastgesteld voorjaar 2015; start aanleg randweg en realisatie Polsleatbrêge najaar 2015; gereed in 2016; realisatie eerste fase woningbouw eind 2015 (5 woningen), tweede fase in 2016 (ca. 15 woningen); Volgende fasen daarna.

3.3.2 Woon- en leefomgeving – Verkeer en openbaar vervoer

ER-doelen
1. Vergroten van de verkeersveiligheid (Duurzaam Veilig);
2. Behoud van en zo mogelijk verbeteren parkeervoorzieningen in het centrum van Heerenveen voor bezoekers en bewoners.

Resultaten begrotingsjaar 2016

- Uitvoeren acties op het gebied van verkeerseducatie in het kader van het "Manifest Verkeersveiligheid 2011-2025". Speerpunten zijn met name de basisscholen, de jonge beginnend bestuurder, fietsers en ouderen. Uitvoering acties door verkeersveiligheid-partners ondermeer VVN, Stichting Bevordering Verkeerseducatie en de Chauffeurs-vereniging Fryslân;
- Promoten gebruik belparkeren. De populariteit van belparkeren (parkeergeld betalen met de mobiele telefoon) in Heerenveen neemt toe. Sinds de invoering maart 2013 is het aantal verdubbeld en is 10% van de maandelijkse inkomsten afkomstig van "belparkeerders";
- Verdere digitalisering van het product parkeren zoals de parkeervergunningen. Hierdoor wordt een op maat gemaakt product voor de klant mogelijk;
- De parkeercapaciteit in het centrum neemt met ca. 80 parkeerplaatsen toe door de herinrichting van het Molenplein;
- Ontwikkelen/opstellen nieuwe parkeervisie Heerenveen. De huidige financiële positie van de gemeente Heerenveen, de voorziene wijziging van het parkeergedrag van bezoekers van het centrum van Heerenveen en de afdracht van de parkeerinkomsten aan de algemene middelen vragen om een bijstelling van de visie. Dit vergt nieuwe keuzes voor de toekomst ten aanzien van ondermeer tarifering, parkeertijden, parkeerbalans, parkeercapaciteit, parkeernormen, parkeergebieden, parkeerregiems, parkeervergunningen (uitgifte, regels) etc.;
- Opstellen nieuw gemeentelijk verkeers- en vervoerplan (GVVP). Het huidige is inmiddels 10 jaar oud. In de tussenliggende jaren is er op het gebied van verkeer en vervoer veel gebeurd. Zo zijn wegen en kruispunten gereconstrueerd en is Duurzaam Veilig geïmplementeerd. Daarnaast zijn ruimtelijke ontwikkelingen, maatschappelijke veranderingen en de herindeling met Boarnsterhim aanleiding voor een nieuw GVVP;
- Verminderen overlast fietsen in het stationsgebied en nabij bushaltes kantoren K.R. Poststraat. Verwijderen van fietsen die buiten de stallingen zijn geplaatst, weesfietsen fietswrakken;
- Aanpassen spoorwegovergang Rotstergaastweg in Heerenveen Zuid nabij Thialf. Dit in verband met de voorziene frequentieverhoging van treinen op het spoor tussen Zwolle en Leeuwarden;
- Blijvend aandachtspunt is het langzaam verkeer bij alle nieuwbouwplannen en ontwikkelingen/reconstructies in het openbaar gebied;

Beoogde maatschappelijke effecten

- Vermindering van het aantal verkeersknelpunten in de gemeente. Het effect wordt "gemeten" door middel van verkeersonderzoek (verkeerstellingen en parkeeronderzoek) en verkeersveiligheidsanalyse;
- Daling van het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers.

3.3.3 Woon- en leefomgeving – Inrichting openbare ruimte

ER-doel

1. Efficiënt beheer van de openbare ruimte (wegen, groen, water, evenementen, terugdringing CO_2 via openbare verlichting, etc.).

Resultaten begrotingsjaar 2016

Beleid Verhardingen
Met het vastgestelde "Beleidsplan Wegen 2013–2017" kan het areaal verhardingen in 2016 op het gewenste (minimale) onderhoudsniveau gehouden worden. Het deel "Boarnsterhim en de grenscorrectie met de Fryske Marren is opgenomen in het 'Beleidsplan wegen 2013–2017' en ook doorgevoerd in het "onderhoudsplan verhardingen 2016". Het beleidsplan voert als boventoon: sober en doelmatig onderhoud.

In 2016 is onder andere uitvoering gegeven aan het 'onderhoudsplan verhardingen 2016'. Het gaat dan om onderhoud aan asfaltwegen en straatwerk (elementenverharding). Ook "herinrichtingprojecten" (vanuit onderhoudsbudget) vallen onder dit onderhoudsplan. Projecten

die voor 2016 op de planning staan/uitgevoerd worden zijn onder andere: renovatie Kolklaan, het ‘blok’ de Greiden (omgeving Blauwgras en Wederik) en onderhoud stroomwegen rond Heerenveen (Mercuriusweg en Weinmakker). Herinrichting Fok en Schans (Heerenveen), Molenweg en Brinkweg (Nieuwehorne). In Akkrum wordt het gehele gebied de Tûntsjes opgepakt, nieuwe riolering en een gehele nieuwe inrichting van dit gebied wordt in 2016 gerealiseerd. Daarnaast worden er diverse kleine onderhoudswerken uitgevoerd aan wegen, fiets- en voetpaden.

Beleid Gladheidbestrijding
Het beleidsveld ‘Gladheidbestrijding’ is volop in ‘beweging’. In 2016 wordt uitvoering gegeven aan het geactualiseerde beleidsplan ‘Gladheidbestrijding 2015–2019’. Nieuwe ontwikkelingen zoals eisen (wettelijk) laadvermogen, vervangingen meetstations, maar natuurlijk ook de samenvoeging met Boarnsterhim en de grenscorrectie met De Fryske Marren zijn hierin meegenomen. Voor de winter 2015-2016 zijn de uitgangspunten al verwerkt in het jaarlijkse gladheidbestrijdingsplan.

Beleid Civieltechnische Kunstwerken
In 2016 wordt een vervolg gegeven aan het nieuw vastgestelde beleidsplan Civiel Technische Kunstwerken. Als speerpunt is hierin opgenomen: inlopen van achterstallig onderhoud. Derhalve is de aandacht volop gericht op de voorziening “achterstallig onderhoud bruggen Boarnsterhim”. In 2016 wordt dan ook in dit kader de Meinesleatbrêge gerenoveerd. Ook de draaibruggen in Aldeboarn worden onderhanden genomen. Naast bovengenoemde renovaties worden er in 2016 diverse kleine houten fiets- voetgangers bruggen vervangen. Tevens wordt er klein onderhoud (schoonmaken / schilderwerk) uitgevoerd.

Beleid Oevers en kadeconstructies
Met het vaststellen van het nieuwe beleidsplan, inclusief het deel Boarnsterhim wordt er in 2016 invulling gegeven aan structureel onderhoud van oever en kadeconstructies. Ook hier is de voorziening ‘achterstallig onderhoud Boarnsterhim’ versleuteld in het beheerplan. Hierbij wordt de ligplaatsverordening (Akkrum en Aldeboarn) als onderlegger gebruikt

Beleid water
Op basis van de Waterwet kennen we nog één waterbeheerder, het Waterschap. In dat kader hebben de Unie van Waterschappen en de VNG afspraken gemaakt over overdracht van beheer en onderhoud (uitmaaien en baggeren) van watergangen in het stedelijke gebied van de gemeenten aan het Wetterskip Fryslân. De uitwerking hiervan resulteert erin dat of de gemeente een vergoeding ontvangt van het Wetterskip Fryslân voor het uitvoeren van het beheer en onderhoud of dat het Wetterskip Fryslân dit zelf uitvoert.

Dierplagen
De aanpak ten aanzien van overlast van roeken en eikenprocessierups en eventuele andere dierplagen wordt voortgezet als voorgaande jaren waarbij de prioriteit ligt op het voorkomen van risico’s voor de volksgezondheid. Naar het zich liet aanzien kon in 2015 het bestrijden van dierplagen, onder andere vanuit gedogen en efficiënt verjagen, binnen het beschikbaar budget worden uitgevoerd. De gedoogconstructie rondom roeken bij La Ronduite is onzeker waarmee budgetoverschrijding een risico vormt voor 2016. Met de vereniging van eigenaren van La Ronduite worden eind 2015 afspraken gemaakt over monitoring en opvolging in 2016.

Beheer/ Beeldkwaliteit openbaar Groen
Efficiënt beheer, evenwicht zoeken tussen de beperkte beheerbudgetten en de zorg voor een leefbare, veilige en functionele leefomgeving. Waar mogelijk wordt de beeldkwaliteit verhoogd door een relatie te zoeken met bedrijfsleven of door zelfwerkzaamheid van bewoners (“eigen kracht”). Renovaties of wijzigingen van openbaar groen staan in het teken van een verlaging van beheerkosten door versobering van de inrichting.

Sturing op kwaliteit zal op basis van, in het kader van het Onderzoek kapitaalgoederen door de raad bepaalde beeldkwaliteit per structuurgebied, plaatsvinden en gecontroleerd worden door middel van schouwen.

In het kader van de zorgplicht wordt in 2016 getracht de achterstand in onderhoud en veiligheid van bomen weg te werken. De achterstanden, verspreid over de gemeente, zijn ontstaan door de storm(en) van het afgelopen jaar. De kosten hiervan worden nog nader in beeld gebracht.

Landschapsvisie Zuidoost Friesland
De actuele, integrale Landschapsvisie Zuidoost Friesland 2015–2025, een visie op en ontwikkelingen in het landschap van de 5 gemeenten in Zuidoost Friesland is door alle gemeenteraden vastgesteld. Het betreft een actualisatie van het huidige Landschapsbeleidsplan dat uitgevoerd wordt binnen het kader van de Streekagenda. De actuele Landschapsvisie heeft een sterke relatie met bestemmingsplannen Buitengebied en de provinciale visie Grutsk.

Kapbeleid
het kapbeleid is geharmoniseerd voor geheel Heerenveen volgens het kapbeleid van voormalig Heerenveen.

Begraafplaatsen
De begraafplaatsen in Aldeboarn en Akkrum voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van grondwaterstanden waardoor de begraafcapaciteit optimaal benut kan worden.

Beoogde maatschappelijke effecten

Verhardingen
Behoud van gemeentelijk kapitaalgoed waarbij de zorgplicht van de gemeente, als wegbeheerder, voorop staat. Uitkomst hiervan: Tevreden gebruikers van de openbare ruimte waarin veiligheid een grote rol speelt

Civieltechnische Kunstwerken
Behoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen waarbij de veiligheid van de gebruiker is gewaarborgd.

Oevers en kadeconstructies
Behoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud en het waarborgen van de veiligheid.

Gladheidbestrijding
Het zo goed mogelijk begaanbaar / veilig houden van wegen, fiets- en voetpaden zoals aangewezen in het strooiplan.

Dierplagen
Een gezonde, veilige en leefbare openbare ruimte om te wonen, werken en recreëren.

Beheer openbaar groen
Een leefbare, veilige en functionele leefomgeving die voldoet aan een vooraf bepaalde beeldkwaliteit.

Landschapsvisie Zuidoost Friesland
Behoud en versterking van de kenmerkende landschapskwaliteiten van Zuidoost Friesland met ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

Kapbeleid
Behoud en bescherming van landschapselementen en waardevolle/monumentale bomen en hun waarde voor de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit.
Begraafplaatsen
Het voldoen aan de maatschappelijke vraag naar begraafmogelijkheden in de eigen woon- en geboorteomgeving.

Speelvoorzieningen
Tevreden gebruikers van een veilige openbare ruimte waarin spelen, bewegen en elkaar ontmoeten een grote rol spelen.

3.3.4 Opvoeding / ondersteuning / onderwijs

ER-doelen
1. Adequate netwerken op wijk- en dorpsniveau ten behoeve van de ontwikkeling van kinderen en jongeren;
2. Adequate netwerken op wijk- en dorpsniveau ten behoeve van de ondersteuning van ouderen e.d. (woonservicezones);
3. Behoud van huisvesting van scholen;
4. Verdere concentratie van accommodaties op basis van "gebundelde kwaliteit";
5. Minder schoolverzuim.

Resultaten begrotingsjaar 2016

MFB De Akkers
In het voorjaar 2016 start de bouw van de Multifunctionele Buurtschool in de wijk De Akkers te Heerenveen. De nieuwbouw vervangt de sterk verouderde huisvesting van de fusieschool obs De Commanderije/Letterbeam en de cbs De Akker. Bedoeling is dat de leerlingen van de beide basisscholen in het voorjaar van 2017 hun intrek in de nieuwbouw kunnen nemen.

Herijking toekomstperspectief huisvesting basisonderwijs
Met het vastgestelde toekomstperspectief kan uitvoering worden gegeven aan de hernieuwde aanpak van de huisvesting van het basisonderwijs in de gemeente Heerenveen. Als het ministerie de aanvraag goedkeurt, zal in 2016 de aandacht van de gemeente zich richten op het huisvesten van de nieuwe basisschool De Buitenkans.

Accommodatiebeleid sport
Met het vaststellen van een nieuw sportaccommodatiebeleidsplan komt onder anderen zicht op de mogelijkheden van vervanging dan wel samenvoeging van verenigingen en accommodaties. Bovendien wordt voor de komende jaren in beeld gebracht welke kosten gemoeid zijn met het in stand houden van de verschillende sportaccommodaties.

Sportaccommodaties

Sportcomplex Jubbega
Er wordt gewerkt aan uitwerking van de plannen van de voetbalvereniging Jubbega en de korfbalvereniging Wordt Kwiek om met inzet van onder anderen de beschikbare gemeentelijke middelen (vervangingsinvesteringen) voor het renoveren van de bestaande was- en kleedruimten, op het voetbalcomplex te Jubbega een kunstgrasveld ten behoeve van het korfbal aan te leggen. Na realisatie van deze plannen kunnen de huidige korfbalvelden worden afgestoten.

Sportcomplex De Heide
Voor de vervanging van de toplaag van het kunstgras hockeyveld waren in 2015 de financiële middelen aanwezig. Tot een uitvoering van deze werkzaamheden is het toen niet gekomen, mede omdat door de sterke ledengroei de afgelopen jaren van de hockeyclub Quick Stick de aanleg van nieuw kunstgrasveld op de plaats van het huidige grashockeyveld (vm. kaatsveld) noodzakelijk is geworden. Voor 2017 staat een toplaagrenovatie van het kunstgrascombi- en van kunstgraskorfbalveld op de planning, waarvoor de middelen in de Voorziening sportvelden zijn opgenomen. De mogelijkheden van een al dan niet gecombineerde uitvoering van de verschillende werkzaamheden zijn onderwerp van onderzoek.

Beoogde maatschappelijke effecten
Participatie en leefbaarheid in wijken nemen toe

3.3.5 Veiligheid

Zie Thema 1 onder 1.3.5 Heerenveen bevordert Veiligheid.

3.3.6 Participatie in wijken en dorpen

ER-doelen

1. Meer verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven voor de leefbaarheid van wijken en dorpen;
2. Betere werkwijzen ontwikkelen ter ondersteuning van het organiserend vermogen van burgers en hun organisaties.

Resultaten begrotingsjaar 2016

- Plaatselijk Belangen en wijkplatforms bepalen zelf welke activiteiten in hun dorpen van belang zijn voor leefbaarheid en participatie en worden hierbij, daar waar mogelijk, ondersteund en gefaciliteerd vanuit de gemeente;
- De veranderende rol van de gemeentelijke overheid bij zowel de 3 d's als ook bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen vraagt een andere werkwijze van de gemeente als geheel (zowel politiek als organisatie). Het wijkmanagement werkt voortdurend aan deze veranderingen en zoekt actief naar nieuwe vormen:
  - communiceren; andere vormen van overleg met de bewoners;
  - faciliteren zonder gelijk met een zak geld klaar te staan;
  - netwerken, mensen met elkaar in verbinding brengen.
- Via wijkmonitors en wijkkrachtscans wordt systematisch onderzocht wat knelpunten en behoeften zijn in wijken en dorpen en in hoeverre burgers en (vrijwilligers)organisaties hierin kunnen voorzien. Op basis van deze gegevens worden plannen van aanpak gemaakt om de eigen kracht van burgers en organisaties te vergroten en beter af te stemmen op de behoefte. In 2015 worden de eerste plannen van aanpak gerealiseerd.

Beoogde maatschappelijke effecten

- Versterken zelfredzaamheid en eigen regie: minder verstrekkingen van individuele voorzieningen;
- Verhoging maatschappelijke participatie.

3.4 Wat gaat dat kosten

(Bedragen x €1.000)

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
113 Stedelijke vernieuwing en plattelandsbeleid	288	356	176	176	176	176
121 Onderwijsbeleid	19	0	0	0	0	0
210 Individuele dienstverlening verkeer en vervoer	92	141	137	136	134	132
215 Betaald parkeren	2.518	2.527	2.370	2.354	2.327	2.328
220 Wijken	1.965	1.809	1.533	1.542	1.545	1.548
221 Beheer en onderhoud openbare ruimte	3.095	4.152	3.881	3.963	4.023	4.097
250 Sportaccommodaties	2.143	2.211	2.222	2.213	2.206	2.186
267 Sociaal Cultureel Werk	840	0	0	0	0	0
282 Gymnastieklokalen primair onderwijs	676	815	786	794	796	797
284 Huisvesting scholen	5.161	5.002	4.737	4.670	4.605	4.567
Totaal Lasten	**16.796**	**17.013**	**15.843**	**15.849**	**15.812**	**15.830**

(Bedragen x €1.000)

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
113 Stedelijke vernieuwing en plattelandsbeleid	180	182	0	0	0	0
121 Onderwijsbeleid	0	0	0	0	0	0
210 Individuele dienstverlening verkeer en vervoer	15	2	0	0	0	0
215 Betaald parkeren	2.197	2.581	2.340	2.340	2.340	2.340
220 Wijken	45	145	115	115	115	115
221 Beheer en onderhoud openbare ruimte	333	264	280	280	280	280
250 Sportaccommodaties	174	221	223	223	223	223
267 Sociaal Cultureel Werk	0	0	0	0	0	0
282 Gymnastieklokalen primair onderwijs	90	73	74	74	74	74
284 Huisvesting scholen	0	178	0	0	0	0
Totaal Baten	**3.033**	**3.645**	**3.033**	**3.033**	**3.033**	**3.033**
Saldo Lasten / Baten	**13.763-**	**13.368-**	**12.810-**	**12.816-**	**12.779-**	**12.797-**

3.5 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen thema 3: Heerenveen kiest voor leefbaarheid

x € 1.000

Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
62535	Betaald parkeren	S	31	125		156
62597	Reserve Kompanije	I	257		60	197
62598	Reserve Baggeren	I	129			129
Totaal reserves			**417**	**125**	**60**	**482**

x € 1.000

Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
68520	Sportvelden	S	396	218		614
68540	Onderhoud onderwijsgebouwen	S	113			113
68575	Onderhoud walbeschoeiingen	I	60			60
68576	Achterstallig onderhoud oevers	I	1.759		900	859
68582	Achterstallig onderhoud B'him: Bruggen	I	2.000		800	1.200
68583	Achterstallig onderhoud B'him: Wegen	I	218		218	0
68591	Verplichting B'him (RO; risicovoorziening)	I	456			456
Totaal voorzieningen			**5.002**	**218**	**1.918**	**3.302**

3.6 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 3: Heerenveen kiest voor leefbaarheid

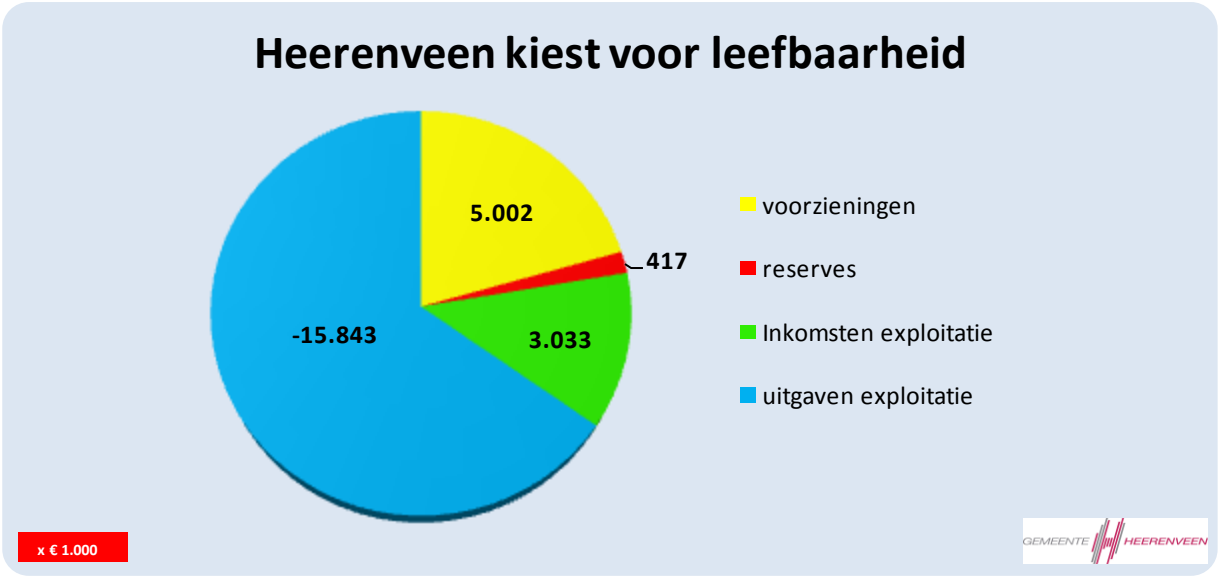
x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
	geen incidentele lasten		
Totaal lasten			**0**

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
	geen incidentele baten		
Totaal baten			**0**

3.7 Totaal middelen

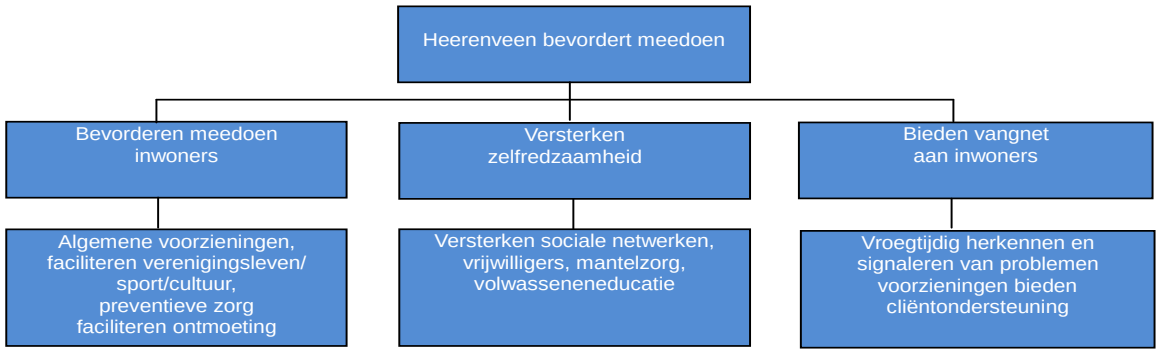

Thema 4: Heerenveen bevordert meedoen!

4.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Dit thema is opgebouwd rond de sociale participatie en maatschappelijke participatie van inwoners van de gemeente Heerenveen. Het thema is gericht op het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden, die leiden tot het verkrijgen of behouden van aansluiting met het maatschappelijk verkeer. Participatie die leidt tot (economische) zelfstandigheid heeft daarbij prioriteit.

4.2. Koers van Heerenveen

Het motto van het thema 'Heerenveen bevordert meedoen' is 'voorkomen is beter...'.
Het thema heeft drie sporen, met de volgende hoofddoelstellingen:

1. Bevorderen dat inwoners actief participeren in de Heerenveense samenleving: meedoen, vroegsignalering en tijdige interventies: dit alles valt onder preventief;
2. Versterken van de zelfredzaamheid van inwoners staat centraal; verder versterken door de toegang tot ondersteuning dicht bij de leefomgeving van de burger te organiseren;
3. Bieden van een vangnet voor inwoners die het (tijdelijk) niet redden.

Ad 1
Bevorderen dat inwoners actief participeren in de Heerenveense samenleving
Voorkomen is beter. De nadruk ligt op vroegsignalering, tijdige kortdurende interventies en preventief beleid. De eigen verantwoordelijkheid van mensen staat centraal. We stimuleren en faciliteren dat bewoners actief deelnemen aan de samenleving, bv. aan sport en cultuur. Kortom: meedoen. Ook het voorkomen van problemen staat centraal, bijvoorbeeld preventieve gezondheidszorg, preventief jeugdbeleid. We verwachten door preventieve inzet dat er minder mensen een beroep moeten doen op zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning en zorg. We hebben vertrouwen in het oplossend vermogen van de samenleving. Daar waar dat kan trekken wij ons terug. In plaats daarvan stimuleren en faciliteren wij initiatieven in de samenleving.

Ad 2
De eigen verantwoordelijkheid van mensen staat centraal. De mensen moet regie over hun eigen leven kunnen voeren. Daar waar men dit niet zelf kan moet in eerste instantie een beroep worden gedaan op mensen uit de eigen leefomgeving: familie, buren en vrijwilligers. Om de vraag naar en het aanbod van ondersteuning beter met elkaar te kunnen verbinden wordt de toegang tot voorzieningen dicht bij de burger georganiseerd.
Op deze wijze, met een gebiedsgerichte, eenduidige, laagdrempelige en integrale ondersteuning op alle leefgebieden, waarbij zoveel mogelijk naar oplossingen wordt gezocht in de eigen leefomgeving, verwachten wij dat minder professionele ondersteuning nodig zal zijn. Als men professionele ondersteuning nodig heeft dan gaan algemene en collectieve voorzieningen voor op individuele voorzieningen.
Van belang is dat wij regie hebben op de toegang tot de door de gemeente bekostigde voorzieningen; om die reden gaan wij binnen de "toegang" de indicatie voor deze voorzieningen voor eigen rekening nemen. Indien nodig kan specialistische kennis worden ingezet.

Ad 3
De gemeente biedt een sociaal vangnet voor die inwoners die problemen hebben en er zelfstandig niet uitkomen, ook niet met behulp van het eigen sociale netwerk.
Ondersteuning, ook in het vangnet, is altijd gericht op versterking van de zelfredzaamheid. Als er meerdere vormen van ondersteuning nodig zijn vindt coördinatie van zorg plaats volgens het principe 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon. Over de coördinatie van zorg dient met de netwerkpartners nadere afspraken te worden gemaakt.
Om de ondersteuning in het vangnet meer gericht te laten zijn op het versterken van de zelfredzaamheid, dient in de prestatiecriteria van de zorgaanbieders resultaatsturing in plaats van productsturing te worden opgenomen. Dit houdt in dat er een prikkel moet worden ingebouwd om zo min mogelijk zorg(producten) te verlenen in plaats van zoveel mogelijk zorg(producten). De zorg moet gericht zijn op het zo snel mogelijk weer zelfredzaam zijn. Met de komst van de nieuwe taken begeleiding en persoonlijke verzorging uit de AWBZ en de volledige zorg voor jeugd is dit nog meer opportuun geworden.
Het doel van de ondersteuning is altijd om de eigen kracht van mensen te versterken.

4.3. Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

4.3.1. Bevorderen meedoen inwoners

ER-doelen
1. Meer ruimte aan initiatieven van bewoners om de leefbaarheid en sociale cohesie te vergroten;
2. Kansrijke ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen en jongeren;
3. Meer inzet op vroegsignalering en preventie om het gebruik van individuele voorzieningen te verminderen;
4. Meer inwoners die cultureel en sportief actief zijn, al dan niet in verenigingsverband.

Resultaten begrotingsjaar 2016

Doorontwikkelagenda sociaal domein 2016
In vervolg op 2015 staat 2016 in het teken van de verdere doorontwikkeling van de nieuwe taken. Centraal daarbij staat samenhang op inhoud en integratie, versterken opdrachtgeverschap, vernieuwing, borgen van kwaliteit en grip op bedrijfsvoering.

Kwaliteitszorg
- De nieuwe klachtenregeling voor handelingen van de gemeente cq de toegang in het sociaal domein is in werking;
- Het wettelijk verplichte toezicht op de Wmo is geborgd;
- Uitvoering van 1e klantervaringsonderzoeken van de nieuwe doelgroepen Wmo en jeugd. We zullen daarbij waarschijnlijk aansluiten bij wat landelijk wordt ontwikkeld. Daarnaast doen we lokaal onderzoek naar de ervaringen van klanten met de nieuwe toegang;
- Inzicht in de kwaliteit van de maatwerkvoorzieningen die we bij zorgaanbieders hebben ingekocht. Aanpak op basis van risicosturing;
- Aandacht voor de samenhang in kwaliteitsbeleid: tussen de verschillende leefdomeinen, samenwerking in de keten en afstemming van toezicht met andere toezichthouders (inspecties, zorgverzekeraar ed).

Privacy
Implementatie van het nieuwe privacybeleid en –protocol. Dit resulteert erin dat we voldoen aan de wettelijke eisen op het gebied van privacy.

Sturing op maatwerkvoorzieningen
- Het gaat hier om versterking van het opdrachtgeverschap richting de zorgaanbieders bij wie we maatwerkvoorzieningen hebben ingekocht. We zijn bezig met de doorontwikkeling van de rol van accountmanager maatwerkvoorzieningen; in 2016 plan van aanpak voor de speerpunten in sturing op kwaliteit en toezicht op basis van risico's;
- Dit resulteert in rapportages die inzicht geven in de prestaties en de kwaliteit van de zorgaanbieders;
- Stimulering van innovatie en vernieuwing maatwerkvoorzieningen dmv het gezamenlijk met de zorgaanbieders opstellen van een ontwikkelagenda en de uitwerking daarvan dmv kennistafels en evt. pilots. Het doel hiervan is o.a. beter sturen op resultaten en vermindering van administratieve lasten voor alle partners;
- Voorbereiding voor een nieuwe aanbestedingsronde die resulteert in nieuwe lokale contracten Wmo-begeleiding en jeugd per 1-1-2017. In de nieuwe contracten zijn meer mogelijkheden om te sturen op resultaten. Er worden duidelijke afspraken gemaakt over social return.

Uitvoering Wmo- en Gezondheidsplan 2015 t/m 2018 'Iedereen doet mee'

WMO
In 2016 is duidelijk welke preventieve activiteiten nog toegevoegd moeten worden aan de bestaande. Denkbaar is dat er meer aandacht is voor preventieve activiteiten op het gebied van wonen en zorg nu inwoners langer thuis (moeten) blijven wonen en derhalve bewust moeten zijn van hun mogelijk niet geschikte woonruimte. Uit de eerste prognoses blijkt dat er met name op het gebied van 'geschikt wonen' een opgave valt te verwachten in verband met de te verwachten vergrijzingen. Onder geschikt wonen wordt verstaan: zelfstandige woningen waarvan diverse kenmerken aangeven dat ze meer geschikt zijn voor de doelgroep dan gebruikelijke woningen. Dit betreft de volgende typen woningen:
- De woning is een ouderenwoning als onderdeel van een complex met extra diensten zoals maaltijdverzorging, receptie, gemeenschappelijke recreatieruimte, etc. (wonen met diensten);
- De woning is een ouderenwoning, niet vallend onder verzorgd wonen of wonen met diensten (overige ouderenwoning);
- De woning is ingrijpend aangepast (ingrijpend aangepaste woning);
- De woning is een nultredenwoning (overige nultredenwoning). Een woning is een nultredenwoning indien deze zowel extern toegankelijk (de woonkamer dient bereikbaar te

zijn vanaf de straat zonder trap te hoeven lopen) als intern toegankelijk (vanuit de woonkamer zijn zonder traplopen de keuken, het toilet, de badkamer en tenminste 1 slaapkamer te bereiken) is;
- Aan de hand van een uitvoeringsplan zullen concrete stappen worden gezet en wordt aangegeven welke bestaande preventieve activiteiten doorontwikkeling kunnen worden;
- Aan de hand van het in 2015 uitgevoerde eenzaamheidsonderzoek worden in 2016 concrete activiteiten opgestart waarmee eenzaamheid zoveel als mogelijk wordt bestreden en voorkomen;
- In 2016 wordt gericht onderzoek uitgevoerd onder vrijwilligers om hun wensen, behoeften en vragen in kaart te brengen. Voor het jaar 2016 is er sprake van een 'uitvoeringsplan vrijwilligers en mantelzorg' (zie hieronder).

Gezondheid

Jongeren op gezond gewicht (JOGG)
In juli 2015 is besloten deel te nemen aan Jong Op Gezond Gewicht (JOGG). Binnen dit project wordt door de GGD gezondheidsbevorderaar ingezet op het vergroten van het aantal Gezonde Scholen binnen het primair onderwijs. Resultaat is de start van JOGG en Gezonde School; dit loopt voor een periode van drie (school)jaar en start in september 2015.
Het verdere gezondheidsbeleid, waaronder Healty Ageing, wordt verder vorm gegeven in het uitvoeringsplan Gezondheid, beschikbaar uiterlijk eind 2015. Hieruit zullen acties voortvloeien die ook kosten met zich meebrengen. Op basis van het uitvoeringsplan wordt een bestedingsplan opgesteld. Het Gezondheidsbeleid wordt gedekt vanuit de GIDS middelen. Voorgesteld wordt aan de Raad om een voorziening te treffen om de kosten voor aankomend jaar te kunnen dekken vanuit de nog resterende GIDS middelen van dit jaar

Healthy Ageing
Als onderdeel van Healthy Ageing wordt in 2016 actief ingezet op valpreventie voor onze senioren, opdat zij lang als mogelijk vitaal blijven en zelfstandig kunnen blijven wonen. Voor de doelgroep senioren wordt, in samenwerking met Sport Fryslân, jaarlijks een fittest georganiseerd.

Dementievriendelijke gemeente
In 2015 is de samenwerking met Alzheimer Nederland vormgegeven. In 2016 is de werkgroep Dementie Heerenveen, vertegenwoordiging vanuit o.a. Alzheimer Nederland en TINZ en de gemeente, actief. Vanuit deze werkgroep wordt de verbinding gelegd met de doelgroep, zorginstellinegn, ondernemers en sportwereld in Heerenveen ter bevordering van de gezondheid van inwoners met dementie. In 2016 vindt gerichte voorlichting plaats over wat deze ziekte allemaal tot gevolg kan hebben bij inwoners en hoe de omgeving daarmee om kan gaan.

Aanpak verwarde personen
Het aantal mensen met psychiatrische problemen die voor overlast zorgen lijkt de laatste jaren toe te nemen. Het ministerie van VWS heeft daarom onlangs een nieuwe aanpak ontwikkeld. Het is de bedoeling dat in iedere gemeente een plan van aanpak wordt opgesteld waarbij gemeente, politie, justitie en de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) nauw samenwerken.
Het is de bedoeling dat dit plan van aanpak in de zomer van 2016 gereed is. De gemeente is verantwoordelijk voor de realisatie daarvan en de manier waarop de zorg en ondersteuning precies zal worden ingevuld.
Het is de bedoeling dat voor alle verwarde personen die in beeld komen een persoonlijk plan gemaakt wordt. Ook moet duidelijk worden welke belemmeringen ertoe leiden dat mensen nu soms niet geholpen kunnen worden. In Heerenveen heeft reeds een verkennend onderzoek plaatsgevonden wat straks kan dienen als input en basis voor de verdere uitwerking van het plan van aanpak verwarde personen. Als gemeente worden we op een later moment nog geïnformeerd over de eisen en voorwaarden van genoemd plan.

Jeugd en alcohol
Het in 2014 door de gemeenteraad vastgestelde preventie- en handhavingsplan Jeugd- en Alcoholbeleid wordt begin 2016 geëvalueerd. Bij deze evaluatie wordt tevens (op grond van

een motie van de raad) een uitvoeringsplan m.b.t. preventieve activiteiten opgesteld. De financiële consequenties hiervan worden meegenomen in de Perspectiefnota 2016.

Inloopfunctie GGZ
- Voorstellen doen voor beschikbaarstelling voorzieningen in dorpen en wijken;
- Mogelijke samenwerkingsverbanden opzetten en ontwikkelen;
- Aanbevelingen doen voor toekomstig bestendige voorziening in de gemeente.

Samenwerking Sociaal en medische eerste lijn
Verbeterde afstemming tussen partijen, het komen tot werkafspraken tussen samenwerkingspartners en het benoemen van concrete aanbevelingen voor gemeenten, Zorgverzekeraar, zorgaanbieders en andere stakholders op het gebied van zorgvernieuwing, inkoop, wonen en verminderen van de administratieve lasten

Wijkkrachtscan en doorontwikkeling wijkgericht werken
Op basis van de resultaten van de wijkkrachtscan wordt er in 2016 - in samenwerking met bewoners en professionals - verder uitvoering gegeven aan het realiseren van wijk- en dorpsplannen. Samen met professionals en bewoners worden prioriteiten gesteld en actieplannen gemaakt. We sluiten aan bij die wijken en dorpen waar al energie zit en waar dat past bij de planning en de mogelijkheden van de bewoners.
Medio 2016 zal er een rapportage opgesteld worden met de stand van zaken in de uitvoering en de effecten van de wijkkrachtscan en het vervolgproces (‘tussenevaluatie’).

Centrum voor Meedoen
In 2016 wordt er verder uitvoering gegeven aan de realisatie van het plan om in iedere woonservicezone een Centrum voor Meedoen te verwezenlijken met activiteiten en projecten in wijken en dorpen. Het doel is om in samenwerking met verschillende partijen ervoor te zorgen dat mensen met een lichte lichamelijke en/of geestelijke beperking en/of eenzame mensen hier terecht kunnen voor dagbesteding en sociaal contact. Het gaat om het ontwikkelen van de mogelijkheid tot een ontmoeting voor en door betrokkenen en professionals.
Medio 2016 zal er een rapportage opgesteld worden met de stand van zaken in de uitvoering en de effecten van Centrum voor Meedoen (‘tussenevaluatie’).

Jeugdgezondheidszorg (GGD)
De JGZ richt zich op de gezondheid, gezond opgroeien en het ontwikkelen van een gezonde leefstijl van de Friese kinderen en jongeren tot 19 jaar.
- De JGZ werkt gebiedsgericht en sluit daarbij aan bij de RMC regio’s;
- De JGZ levert als kernpartner in het CJG inzet in het lokale integrale gebiedsgerichte CJG team;
- Het maatwerkdeel bevat een afgestemd aanbod op de zorgbehoeften van groepen kinderen en op de gezondheidssituatie van de Heerenveense kinderen;
- Het wettelijke basistakenpakket is uitgevoerd, te weten:
  - monitoring en signalering;
  - inschatten zorgbehoefte;
  - screeningen en vaccinaties;
  - voorlichting, advies, instructie en begeleiding;
  - beïnvloeden van gezondheidsbedreigingen;
  - netwerken, overleg en samenwerking.

Centrum voor Jeugd en Gezin
Op basis van het beleidsplan Zorg voor Jeugd, is er een doorontwikkel agenda 2016 voor de Toegang Jeugd (CJG) gemaakt en gerealiseerd. Hierin is omschreven op welke onderdelen de doorontwikkeling in 2016 plaatsvindt.
Speerpunten in 2016 zijn:
- Integratie met de Toegang volwassenen. Kaders voor integratie zijn in 2016 ontwikkeld, bijvoorbeeld nadere kaders; intake, regie, op- en afschalen, kortdurende hulpverlening, werkprocessen enz.;
- In 2016 is helder hoe de definitieve organisatie en aansturing van de Toegang er uit gaat zien;

- Professionalisering en doorontwikkeling in uitvoering, aansturing en ondersteuning van de functies preventiewerker en gezinswerker om de transformatie vorm te kunnen geven;
- Nadere afstemming over overige expertise die nodig is voor de Toegang Jeugd en continuering en verfijning van ingezet beleid;
- Kwaliteitszorg; cliënttevredenheid;
- Monitoring; Financieel, operationeel en beleidsmonitoren;
- Dit resulteert in een werkwijze die uitgaat van het aanspreken van het gezonde gedrag van kinderen en gezinnen, die uit gaat van het eigen oplossend vermogen en de eigen regie van kinderen en gezinnen, als ook van de bereidheid van de Heerenveense samenleving om er voor elkaar te willen zijn, elkaar als familie, wijk en buurt te ondersteunen in de ontwikkeling van het individu/het kind.

Uitvoering Beleidsplan Zorg voor Jeugd 2015-2018
Na de daadwerkelijke overdracht (*transitie*) op 1 januari 2015 van de verantwoordelijkheden op het terrein van de jeugdhulp, ligt ook in 2016 het accent op de *transformatie* van de jeugdhulp. Dit houdt in dat er structureel ingezet wordt op:
- versterken eigen kracht;
- vroegsignalering en preventie (met behulp van Uitvoeringsplan Preventie en vroegsignalering;
- versterken/doorontwikkelen (integrale) toegang.

Vrij toegankelijke en vrij inzetbare ondersteuning (doorontwikkeling preventie)
Als onderdeel van de doorontwikkeling van de toegang zal in 2016 worden gekeken naar het aanbod en de indeling van vrij toegankelijke en vrij inzetbare ondersteuning. In de aanloop naar de transitie van de jeugdzorg is een tabel gemaakt waarin een scheiding is gemaakt tussen vrij toegankelijke, vrij inzetbare en niet vrij toegankelijke ondersteuning. Het aanbod en de indeling zullen opnieuw worden beoordeeld, waarbij onder meer oog is voor lacunes in het aanbod en verschuivingen van niet vrij toegankelijke naar vrij inzetbare ondersteuning.

Harmonisatie naar peuteropvang
In 2015 is aan de hand van het Omvormingsplan vorm gegeven aan de harmonisatie naar peuteropvang. In eerste fase worden de huidige peuterspeelzalen omgevormd naar peuteropvang en de financiering en subsidiëring gewijzigd. In 2016 zal in het teken staan van het doorontwikkelen en versterken opdrachtgeverschap, vernieuwing, borgen van kwaliteit, communicatie en grip op financiering en bedrijfsvoering van de tweejarige pilot.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
Als gevolg van de harmonisatie naar peuteropvang wordt in de tweejarige pilot ook de verbetering van de kwaliteitszorg meegenomen. Om integratie van de VVE doelgroepkinderen met andere peuters te bevorderen wordt fasegewijs op meerdere locatie VVE aangeboden. Doorontwikkeling zal plaatsvinden op de toeleiding naar de VVE, communicatie en resultaatafspraken met het primair onderwijs.

Passend Onderwijs
- In 2016 wordt er opnieuw OOGO gevoerd met de samenwerkingsverbanden primair onderwijs en voortgezet onderwijs over de ondersteuningsplannen (aanpassingen);
- Er vindt periodiek overleg plaats tussen de samenwerkingsverbanden (primair onderwijs en voortgezet onderwijs) en de gemeenten uit regio De Fryske Marren over o.a. de afstemming passend onderwijs (zorgplicht van het onderwijs) en Zorg voor Jeugd (zorgplicht van gemeenten), dekkend aanbod passend onderwijs in de regio (consequenties voor leerlingenvervoer), thuiszitters etc.

Integraal Jeugdbeleid
- De kadernota Integraal Jeugdbeleid, die door uw raad in 2012 is vastgesteld, loopt in 2016 af. De afgelopen jaren is er samen met de onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties hard en constructief gewerkt aan een groot aantal speerpunten (bestaande en nieuwe). De (nieuwe) focus speerpunten waren: afstemming zorg en onderwijs (CJG in school), afstemming onderwijs en arbeidsmarkt, actief burgerschap, ontwikkeling kindcentra en voor- en vroegschoolse educatie;

- In 2016 zal er een nieuwe kadernota Integraal Jeugdbeleid 2016 -2020 aan uw raad worden voorgelegd, waarbij de goede samenwerking met de onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties weer centraal zal staan.

CJG in de school
- De inzet van de preventiewerkers (jongerenwerkers en jeugdverpleegkundigen) op de VO en MBO scholen in Heerenveen is structureel onderdeel van de formatie Toegang Jeugd. Het beoogde resultaat voor het schooljaar 2015/2016 is dat d.m.v. preventieve ondersteuning in de school en klas, jongeren beter hun vragen/problemen kunnen hanteren, er minder schooluitval is en er minder snel een beroep wordt gedaan op (langdurige) zwaardere of specialistische zorg;
- In 2016 zijn er op provinciaal niveau samenwerkingsafspraken gemaakt over preventie en vroegsignalering op alle vo en mbo scholen in Friesland, zodat alle leerlingen hiervan kunnen profiteren ongeacht hun woon- of schoolgemeente.

Leerplicht/Voortijdig schoolverlaters (VSV)
- In 2016 is er een monitor leerplicht ontwikkeld en geïmplementeerd om betrouwbare kengetallen (voor interne en externe verantwoording) en betere managementinformatie te verkrijgen;
- In 2016 ligt er een uniform thuiszittersprotocol (provinciaal) dat samen met gemeenten, leerplicht, RMC en de samenwerkingsverbanden PO en VO is opgesteld, met als doel minder leerlingen die thuis zitten en geen onderwijs volgen.

Beoogde maatschappelijke effecten

Versterken preventie en vroegsignalering
Door preventie en vroegsignalering zijn meer inwoners in staat om problemen op eigen kracht (in hun eigen netwerk) op te lossen eventueel met gebruikmaking van algemene voorzieningen. Ze zijn daardoor minder aangewezen op het gebruik van professionele maatwerkvoorzieningen. Bron: lokale monitor Sociaal Domein.

Integratie toegang
Door de werkwijze in de toegang zijn meer inwoners in staat om problemen op eigen kracht (in hun eigen netwerk) op te lossen en zijn daardoor minder of korter aangewezen op het gebruik van professionele maatwerkvoorzieningen. Bron: lokale monitor Sociaal Domein.

Kwaliteitszorg
Ervaringen van inwoners die gebruik maken van de toegang of van maatwerkvoorzieningen. Bron: lokale en landelijke monitor sociaal domein.

Sturing op maatwerkvoorzieningen
Doordat cliënten een zorgaanbod op maat krijgen dat goed is afgestemd met de toegang zijn ze eerder in staat om problemen op eigen kracht op te lossen. Ze zullen daardoor korter of minder vaak een beroep doen op professionele maatwerkvoorzieningen. Bron: lokale monitor Sociaal Domein.

Uitvoering Wmo- en Gezondheidsplan 2015 t/m 2018 'Iedereen doet mee'
Aan de hand van concrete en doorontwikkelde preventieve activiteiten zijn onze inwoners, ook op de langere termijn, in staat om zo lang als mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. Het streven hierbij is dat niet eerder dan noodzakelijk een beroep wordt gedaan op het Wmo-vangnet. De ervaren eenzaamheid daalt gedurende de beleidsperiode.
Door onderzoek in 2016 worden vrijwilligers gericht ondersteund, waardoor vrijwilliger niet eerder dan noodzakelijk hoeven te stoppen met hun belangrijke werkzaamheden voor onze maatschappij.

Gezondheidsbeleid
In juli 2015 is besloten deel te nemen aan Jong Op Gezond Gewicht (JOGG). Binnen dit project wordt door de GGD gezondheidsbevorderaar ingezet op het vergroten van het aantal Gezonde Scholen binnen het primair onderwijs. Resultaat is de start van JOGG en Gezonde School; dit

loopt voor een periode van drie (school)jaar en start in september 2015.
Het verdere gezondheidsbeleid, waaronder Healty Ageing, wordt verder vorm gegeven in het uitvoeringsplan Gezondheid, beschikbaar uiterlijk eind 2015. Hieruit zullen acties voortvloeien die ook kosten met zich meebrengen. Op basis van het uitvoeringsplan wordt een bestedingsplan opgesteld. Het Gezondheidsbeleid wordt gedekt vanuit de GIDS middelen. Voorgesteld wordt aan de Raad om een voorziening te treffen om de kosten voor aankomend jaar te kunnen dekken vanuit de nog resterende GIDS middelen van dit jaar

Inloopfunctie GGZ
Beschikbaar hebben van een laagdrempelige inloopvoorziening voor Heerenveense inwoners

Kwaliteit, Toezichthouding & Sociale Return
Kwalitatief goed en hoogwaardig aanbod van maatschappelijke voorzieningen aan Heerenveense inwoners door gecontracteerde zorgaanbieders.

Vernieuwing & innovatie Sociaal Domein
Vernieuwing en innovatie in aanbod, door aanbieders, van ondersteuning aan Heerenveense inwoners

Samenwerking Sociaal en medische eerste lijn
Betere en toegankelijkere zorg en ondersteuning voor de friese inwoner in de eerste lijn zodat hij of zij zolang mogelijk thuis kan wonen.

Inkoop- en aanbesteding Wmo-hulpmiddelen
Aan de hand van de samenwerking met de gemeente Opsterland, Oost- en Weststellingwerf wordt gestreefd naar een efficiënte inkoop- en aanbestedingsprocedure waarbij in het voordeel van onze burgers wordt gewerkt aan een verbetering van de processen rondom de Wmo-hulpmiddelen.

Jeugdgezondheidszorg (GGD)
Door het uitvoeren van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) wordt de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen van 0-19 jaar, bevorderd, beschermd en beveiligd van zowel individu als populatie.

Centrum voor Jeugd en Gezin
- Door preventie en uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden (eigen kracht) van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk, zal het probleemoplossend vermogen van de inwoners van Heerenveen vergroten;
- Door onder meer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen zal er sprake zijn van demedicalisatie, ontzorgen en normaliseren. Door eerder de juiste hulp op maat te bieden zal het beroep op dure gespecialiseerde hulp verminderen;
- Door integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt ‘één gezin, één plan, één regisseur’; ontstaan meer mogelijkheden voor betere samenwerking en innovaties in ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen.

Uitvoering Beleidsplan Zorg voor Jeugd 2015-2018
- Door meer preventief te werken en eerder te signaleren, is er een verlaging te zien van de toename van de vraag naar specialistische hulp;
- Het aantal hulpvragen dat in de eigen omgeving of door vrijwilligers wordt opgepakt, stijgt;
- Wanneer er specialistische hulp wordt ingezet, duurt deze korter omdat afspraken worden gemaakt over nazorg (hulpverlening in traject, in plaats van producten).

Wijkkrachtscan
- Maatwerkgerichte ondersteuning per wijk en dorp;
- Meer betrokkenheid inwoners (en professionals) bij wijk- en dorpsgerichte interventies;
- Het behouden of bevorderen van de sociale samenhang en een goede en fijne leefomgeving, zodat inwoners zo lang als mogelijk thuis blijven wonen;
- Kwetsbare groepen beter en eerder in kaart brengen zodat gerichte ondersteuning geboden

kan worden aan hen die het niet zelfstandig (meer) kunnen redden in de maatschappij en ter voorkoming van de inzet van zwaardere vormen van ondersteuning.

Centrum voor Meedoen
- Beschikbaar hebben van laagdrempelige voorzieningen voor Heerenveense inwoners;
- Voorkomen van eenzaamheid en alternatieven voor begeleiding en dagbesteding;
- Inwoners blijven (of worden meer) betrokken bij de samenleving en kunnen langer zelfstandig blijven wonen, waardoor ze minder afhankelijk zijn of kunnen worden van dure zorgtrajecten.

Peuteropvang
- Hoog bereik van 2-4 jarige peuter op de peuteropvang;
- Meer ouders kennen het belang van deelname aan een voorschoolse voorziening;
- Pedagogische kwaliteit van de peuteropvang is verhoogd;
- Goede aansluiting tussen het voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs;
- Instellingen zijn goed toegerust om de peuteropvang uit te voeren;
- Meer grip op de financiële bedrijfsvoering.

Voor- en vroegschoolse educatie
- Hoog bereik van 2-4 jarige doelgroeppeuters op het VVE aanbod;
- (Bij) scholing van de pedagogisch medewerkers op de werkvloer is structureel geregeld;
- Meer communicatie over het belang van deelname aan VVE;

Passend Onderwijs
Er wordt in de gemeente Heerenveen en in de regio beter (en een dekkend aanbod) passend onderwijs geboden aan leerlingen. Hierdoor zal het aantal thuiszitters gaan dalen en minder leerlingenvervoer nodig zijn (Bron: regionaal jaarverslag leerplicht en rmc)

Integraal Jeugdbeleid
Door het ontwikkelen en vaststellen van de nieuwe kadernota Integraal Jeugdbeleid 2016-2020 worden er opnieuw actuele focus en going concern speerpunten benoemd die beter aansluiten bij de doorontwikkeling sociaal domein, integrale toegang, versterking preventie/ vroegsignalering en andere actuele ontwikkelingen.

CJG in de school
Leerlingen op het VO en MBO kunnen een beroep doen op preventieve ondersteuning op de scholen in Heerenveen zodat zij beter hun vragen/problemen kunnen hanteren, er minder schooluitval is en er minder snel een beroep wordt gedaan op (langdurige) zwaardere of specialistische zorg (Bron: monitor CJG in de school).

4.3.2. Versterken van de zelfredzaamheid van inwoners staat centraal

ER-doelen
1. Minder jeugdigen die te kampen hebben met onderwijsachterstanden;
2. Meer inwoners die hun sociale netwerk versterken en steun krijgen uit dit netwerk;
3. Meer inwoners die zich belangeloos inzetten voor andere inwoners, i.c. meer mantelzorgers en vrijwilligers;
4. Meer vluchtelingen die zich sociaal en maatschappelijk kunnen redden;
5. Eerder signaleren van problemen bij inwoners, zodat er sneller hulp op maat kan worden gegeven die minder zwaar is;
6. Toegang dichter bij de leefomgeving van de burger organiseren;
7. Meer inwoners zijn een leven lang gezond en actief.

Resultaten begrotingsjaar 2016

Wmo-plan 2015 t/m 2018
Zie onder 4.3.1

Doorontwikkeling toegang volwassenen
Aan de Raad is toegezegd om per 2017 toe te werken naar de integratie van de Toegang Jeugd en Volwassenen in één brede Toegang. In 2015 vindt de (inhoudelijke) doorontwikkeling plaats van de Toegang Jeugd en Volwassenen op diverse onderdelen en in onderlinge samenhang. De resultaten van deze doorontwikkeling zijn medebepalend voor de richting- en mate van integratie en de positionering van de brede Toegang vanaf 2017. In 2016 is duidelijk welke positionering, organisatie en inrichting van de brede Toegang per 2017 behoeft.

Beleidsmatig adviesrapport doelgroepenvervoer
Als gevolg van het beleidmatig onderzoek doelgroepenvervoer in samenhang met het klanttevredenheidsonderzoek onder alle Wmo-taxipashouders uit de gemeente zal advies worden ontvangen over de wijze waarop het doelgroepenvervoer in de toekomst, per 12 augustus 2016, kan worden ingericht. Het advies wordt in het eerste kwartaal van 2016 opgeleverd.

Subsidie ondersteuning gestructureerd huishouden Julia Jan Wouters Hospice
Het Julia Jan Wouters Hospice in Heerenveen ontvangt vanaf 2008 huishoudelijke ondersteuning (vanaf 1 januari 2015 heet dit: Ondersteuning gestructureerd huishouden (OGH)) gefinancierd vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In 2015 is gebleken dat de rechtmatige grondslag voor de financiering van de OGH ontbreekt. Via subsidie, vastgesteld door het college, is dit voor 2016 gerepareerd.

Inkoop- en aanbesteding Wmo-hulpmiddelen
De gemeente heeft op dit moment voor de verstrekking van Wmo-hulpmiddelen een overeenkomst met het Hulpmiddelencentrum (HMC) uit Burgum. Deze overeenkomst is in samenwerking met de gemeente Opsterland tot stand gekomen en heeft als einddatum 15 september 2016. Op dit moment wordt in samenwerking met de gemeenten Opsterland, Oost- en Weststellingwerf onderzocht op welke wijze de nieuwe inkoop- en aanbestedingsprocedure plaats moet vinden.
De tarieven van de huidige overeenkomst zijn dermate laag dat voortzetting van de huidige tarieven in de nieuwe inkoop- en aanbestedingsprocedure onrealistisch is. Op basis van de huidige kennis is de verwachting dat de toekomstige tarieven ten opzichte van de huidige tarieven minimaal worden verdubbeld.

Digitaal informatieloket Sociaal Domein: HeerenveenHelpt en WeHelpen
Het jaar 2016 zal in het teken staan van een verdere doorontwikkeling van het digitaal loket en activering van gebruikers:
- Het realiseren van meer matches van vrijwillige hulp via WeHelpen.nl. In samenwerking met lokale partijen zorgen we ervoor dat WeHelpen in de gemeente Heerenveen verder op de kaart wordt gezet zodat inwoners WeHelpen weten te vinden en te gebruiken;
- Het volmaken van de sociale kaart. Is het volledige/gewenste lokale aanbod in beeld gebracht?;
- Optimalisering van HeerenveenHelpt door onderzoek te doen naar gebruikerservaringen en de toegevoegde waarde van de verschillende communicatiekanalen[1].

Medio 2016 zal er een rapportage opgesteld worden met de stand van zaken in de uitvoering en de effecten van het digitaal informatieloket ('tussenevaluatie').

Wmo 2016: mantelzorg en vrijwilligers
Nadat in 2015 de behoeften van de mantelzorgers zijn onderzocht, zijn in het eerste kwartaal van 2016 de resultaten van het behoefteonderzoek vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties bekend. Deze onderzoeken leveren twee uitvoeringsplannen op waarin initiatieven worden ontwikkeld om onze inwoners te ondersteunen bij zijn of haar rol als mantelzorger of vrijwilliger(organisatie). In deze plannen zal aandacht zijn voor mogelijk interventies en de

[1] bijv.: HeerenveenHelpt.nl, Heerenveen.nl, Wehelpen.nl vrijwilligerswerkheerenveen.nl, cjgheerenveen.nl , robin.nu, caleidoscoop.net en whatthefean.nl. Hoe kunnen verschillende websites goed op elkaar afgestemd worden en waar mogelijk geïntegreerd worden? Hoe zorgen we er voor dat we de juiste informatie onder de aandacht brengen en welke kanalen worden hiervoor ingezet?

uitvoering hiervan. In het laatste kwartaal van 2015 is het uitvoeringsplan mantelzorgbeleid opgeleverd. In het tweede kwartaal van 2016 is het uitvoeringsplan vrijwilligerswerk gereed. Aan de hand van een uitvoeringsplan zullen concrete stappen worden gezet en wordt aangegeven welke bestaande preventieve activiteiten doorontwikkeling kunnen worden.

Leerlingenvervoer
- Begin 2016 wordt er een doelgroepenanalyse uitgevoerd, waardoor er beter zicht is op de vervoersstromingen binnen het leerlingenvervoer en de onderliggende indicaties;
- Leerlingenvervoer is onderdeel van het beleidmatig onderzoek doelgroepenvervoer, waarvan het advies in het eerste kwartaal wordt opgeleverd;
- In de eerste helft van 2016 wordt gestart met de pilot "de digitale OV coach" waarbij leerlingen worden geholpen om zich zelfstandig te redden in het openbaar vervoer i.p.v. aangepast vervoer.

Beoogde maatschappelijke effecten

Doorontwikkeling toegang volwassenen
Door integratie van de bestaande toegangen (Jeugd en Wmo) kunnen al onze inwoners, van jong tot oud, voor (hulp)vragen op het gebied van het sociale domein terecht bij één en dezelfde zichtbare toegang, waardoor er onder meer sprake is van duidelijkheid voor onze inwoners.

Inkoop- en aanbesteding Wmo-hulpmiddelen
Aan de hand van de samenwerking met de gemeente Opsterland, Oost- en Weststellingwerf wordt gestreefd naar een efficiënte inkoop- en aanbestedingsprocedure waarbij in het voordeel van onze burgers wordt gewerkt aan een verbetering van de processen rondom de Wmo-hulpmiddelen.

Digitaal informatieloket Sociaal Domein: HeerenveenHelpt en WeHelpen
Een omgeving die meer bij de zorg wordt betrokken en er vaker een beroep wordt gedaan op de eigen kracht en de zelfredzaamheid en op vrienden, familie en buren van inwoners. Dat inwoners op eigen kracht problemen in eerste instantie zoveel mogelijk zelf kunnen oplossen, (vrijwillige) ondersteuning kunnen regelen, deze ondersteuning kunnen organiseren en uitgedaagd worden om weer actief mee te doen in de samenleving (wederkerigheid).

Wmo 2016: mantelzorg en vrijwilligers
Inwoners die elkaar helpen en zich daarvoor inzetten.
- Toename van het aantal mantelzorgers;
- Afname overbelasting van mantelzorgers;
- Toename van het aantal vrijwilligers.

Subsidie ondersteuning gestructureerd huishouden Julia Jan Wouters Hospice
Door toekenning van de subsidie is het effect dat inwoners die, vanwege een progressieve ziekte en of aandoening (levensverwachting van maximaal drie maanden), in het Hospice worden opgenomen niet belast worden met de nu te voorkomen administratieve aanvraagprocedure. Hiermee wordt voorkomen dat een dergelijke procedure langer kan duren dan de te verwachten levensduur. Dit wordt niet wenselijk geacht.

Leerlingenvervoer
Er wordt meer gekeken naar wat ouders en leerlingen zelf kunnen organiseren/oppakken (eigen kracht en maatwerk). Jongeren worden zelfstandiger en zelfredzamer in het openbaar vervoer (i.p.v. aangepast vervoer), wat ook zal leiden naar een verlaging van de kosten leerlingenvervoer (Bron: GWS).

4.3.3. Bieden van een vangnet voor inwoners die het (tijdelijk) niet redden.

ER-doelen
1. Meer cliënten die ondersteuning krijgen vanuit het uitgangspunt: 1 kind, 1 gezin, 1 plan,

1 contactpersoon, 1 mandaat;
2. Minder cliënten in de hulpverlening die tussen wal en schip vallen door betere afstemming tussen hulpverleners onderling;
3. Minder gebruik van individuele voorzieningen en meer gebruik van algemene en collectieve voorzieningen;
4. Minder doorverwijzingen naar specialistische hulpverleners;
5. Meer zorgarrangementen op maat waarbij ook gebruik wordt gemaakt van het sociale netwerk en vrijwilligers;
6. Minder inwoners met problematische schulden.

Resultaten begrotingsjaar 2016

Vangnet Wmo 2015
- In 2016 is duidelijk op welke wijze de toegang tot de voorzieningen ingaande 2017 organisatorisch is ingeregeld;
- De bestaande Wmo-voorzieningen (algemene en maatwerkvoorzieningen) blijven geborgd voor de inwoners die na melding en onderzoek hierop een beroep moeten doen;
- Keuzevrijheid uit zorg in natura of een persoonsgebonden budget blijft bestaan;
- Vanaf augustus 2016 (einde huidige contract) wordt er een eigen bijdrage ingevoerd voor het Wmo-vervoer;
- Onafhankelijke cliëntondersteuning blijft toegankelijk voor inwoners;
- De Heerenveense Himmelsjek wordt in 2016 gecontinueerd;
- Doorontwikkeling van de financiële monitor sociaal domein

Vangnet Jeugd
In 2016 wordt de integrale toegang organisatorisch verder uitgewerkt en neergezet:
- Samen met/onder regie van centrumgemeente Leeuwarden wordt de bovenlokaal in te kopen ondersteuning ingekocht voor 2017;
- Er zal extra inzet worden gepleegd op de relatie van de Toegang met huisartsen en het onderwijs;
- In 2016 wordt de monitoring verder verbeterd, zodat meer inzicht wordt verkregen in de effecten van de nieuwe Jeugdwet; maakt onderdeel uit van de financiële en operationele monitor Sociaal domein
- Doorontwikkeling casusregie en op- en afschalen om zorg te dragen voor passende ondersteuning.

Schuldhulpverlening
- Borgen van een eenduidige en volledige registratie via monitoring;
- Preventieplan 2016-2017 integraal (samen met andere organisaties) tot uitvoering brengen en opnemen in de centrale toegang volwassenen en kinderen;
- Intake met Mesis screening in beeld;
- Afstemming professionals en vrijwilligers betrokken bij schuldhulpverlening;
- Aanpak bewindvoering.

Vluchtelingenwerk
- Opvang van de toenemende taakstelling statushouders (Huisvesting en begeleiding van statushouders);
- Regievoering op de Bed-bad-broodregeling;
- Regievoering op schrijnende situaties bij uitgeprocedeerden.

Armoedebeleid
- Doorontwikkeling van de participatieregeling voor kinderen uit arme gezinnen;
- Vrijwilligersorganisaties in kracht zetten door ze voldoende te faciliteren in kennis, kunde en materialen.

BUIG
- Impactanalyse nieuw Verdeel Model bijstand (inkomsten)
- Monitoren ontwikkeling bestand uitkeringsgerechtigden (uitgaven)

Maakt onderdeel uit van de financiële en operationele monitor Sociaal domein.

4.4 Wat gaat dat kosten

(Bedragen x €1.000)

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
124 WMO-beleid	1	13	0	0	0	0
245 Kunstzinnige Vorming	194	230	342	347	347	339
260 Posthuis Theater	834	797	779	769	767	753
261 Sport	522	507	520	520	520	520
263 Eenmalige subsidies	82	0	0	0	0	0
265 Cultureel en recreatie	2.233	2.047	1.974	1.974	1.974	1.974
269 Maatschappelijke dienstverlening	1.173	360	422	371	371	371
275 Jeugdwerk	56	49	49	49	49	49
277 Peuterspeelzaalwerk	503	212	300	130	215	215
280 Jeugd	0	12.918	12.238	12.238	12.238	12.238
290 Onderwijskansenbeleid	338	355	187	187	187	187
295 Volksgezondheid	2.136	1.017	912	763	641	646
342 Leerlingenvervoer	522	0	0	0	0	0
361 Bijstandsverlening	20.342	21.448	20.527	18.765	18.739	18.732
362 Gemeentelijk minimabeleid	1.780	1.112	1.118	1.118	1.118	1.118
370 WMO	5.892	14.032	14.717	13.520	13.498	13.477
Totaal Lasten	**36.609**	**55.096**	**54.085**	**50.751**	**50.666**	**50.620**

(Bedragen x €1.000)

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
124 WMO-beleid	0	13	0	0	0	0
245 Kunstzinnige Vorming	269	268	271	271	271	271
260 Posthuis Theater	570	581	586	586	586	586
261 Sport	0	0	0	0	0	0
263 Eenmalige subsidies	36	0	0	0	0	0
265 Cultureel en recreatie	2	0	0	0	0	0
269 Maatschappelijke dienstverlening	84	20	81	81	81	81
275 Jeugdwerk	0	0	0	0	0	0
277 Peuterspeelzaalwerk	0	0	85	85-	0	0
280 Jeugd	0	52	51	51	51	51
290 Onderwijskansenbeleid	295	310	150	150	150	150
295 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
342 Leerlingenvervoer	0	0	0	0	0	0
361 Bijstandsverlening	18.819	19.255	18.652	16.890	16.890	16.890
362 Gemeentelijk minimabeleid	22	19	10	10	10	10
370 WMO	994	360	374	374	374	374
Totaal Baten	**21.091**	**20.877**	**20.261**	**18.328**	**18.413**	**18.413**
Saldo Lasten / Baten	**15.518-**	**34.219-**	**33.824-**	**32.422-**	**32.253-**	**32.207-**

4.5 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen thema 4: Heerenveen bevordert meedoen en ondersteunt

x € 1.000

Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
62500	Sociaal Cultureel werk Aengwirden	S	51			51
Totaal reserves			**51**	**0**	**0**	**51**

x € 1.000

Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
68584	Achterstallig onderhoud B'him: Medium	I	24			24
Totaal voorzieningen			**24**	**0**	**0**	**24**

4.6 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 4: Heerenveen bevordert meedoen en ondersteunt

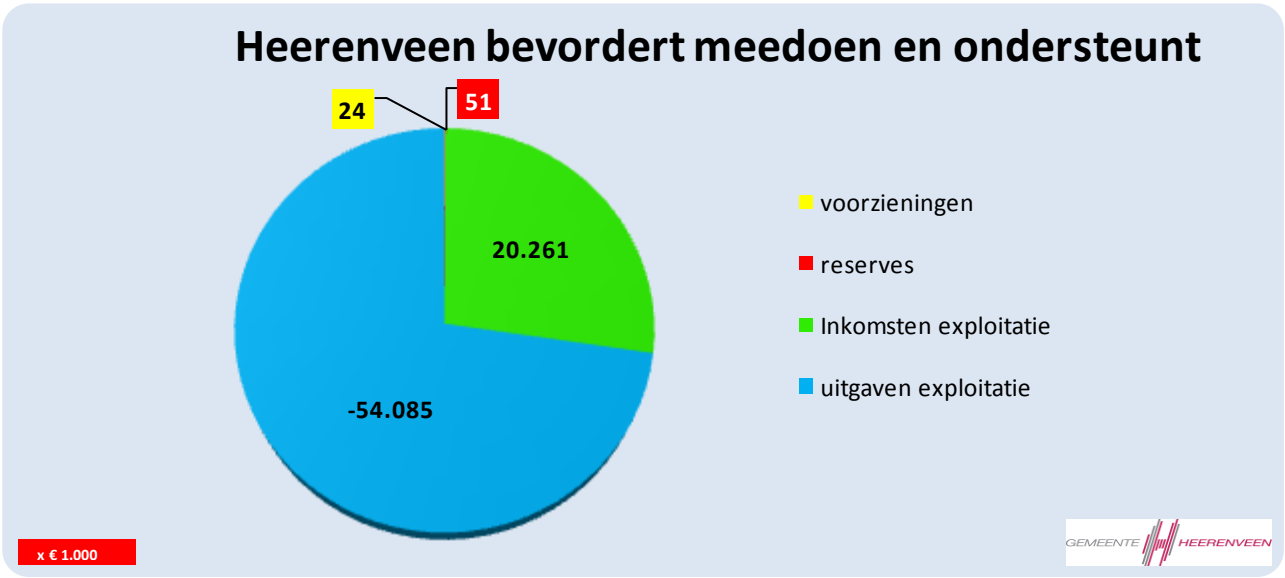
x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
265	Harmonisatie subsidies	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-5
269	Leegstand De Kompenije	Raadsvoorstel De Kompenije 2014	-60
280	Jeugdzorg en CJG	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-150
280	Peuterwerk / -speelzalen	Raadsvoorstel Peuterspeelzalen c.a. 2015	-85
370	Huishoudelijkehulp (Himmelsjek)	Themabegroting 2016	-1.016
Totaal lasten			**-1.316**

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
269	Onttrekking Reserve Leegstand	Raadsvoorstel De Kompenije 2014	60
280	Onttrekking Algemene reserve	Raadsvoorstel Peuterspeelzalen c.a. 2015	85
Totaal baten			**145**

4.7 Totaal middelen

Thema 5: Heerenveen stimuleert duurzaamheid !

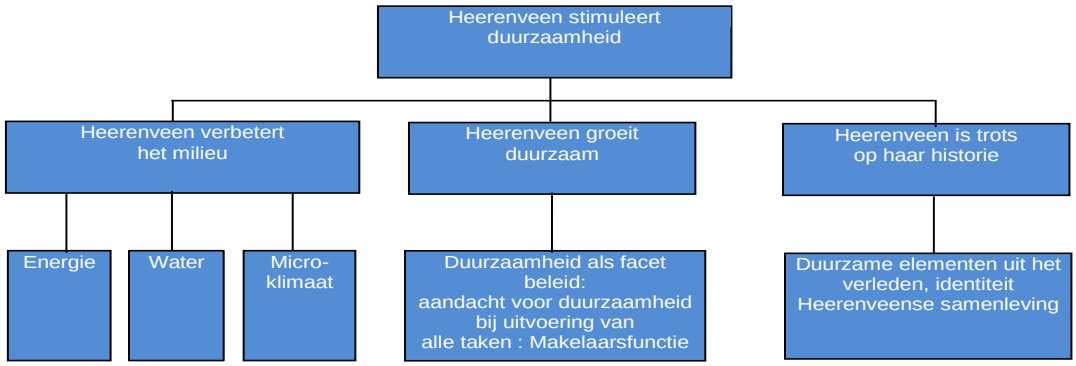

5.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Onder dit thema vallen alle activiteiten die leiden tot een verbetering van de duurzaamheid van Heerenveen. Gehanteerde kernbegrippen bij Duurzaam zijn naast grote houdbaarheid en lange bruikbaarheid, ook een goede kwaliteit en respect voor het leefmilieu van toekomstige generaties.

Dit thema is niet alleen gericht op heden en toekomst, maar ook op het verleden:

- Onderliggende doelen gericht op heden en toekomst, kennen twee sporen: het bieden van een beter milieu en een duurzamer ontwikkeling van Heerenveen;
- Onderliggende doelen gericht op het verleden, betreffen de waardering van duurzame bewijzen uit het verleden in relatie tot cultuurhistorie en archeologie.

Gericht op heden en toekomst Gericht op toekomst Gericht op verleden

5.2 Koers van Heerenveen

Thema Heerenveen stimuleert duurzaamheid ! heeft 3 sporen. De hoofddoelstellingen voor de aankomende jaren zijn:

1. Heerenveen houdt focus op het milieu;
2. Heerenveen is bewust bezig met duurzaamheid;
3. Heerenveen is trots op haar historie.

ad 1 Heerenveen werkt actief aan de verbetering van het milieu. We hebben 3 speerpunten:

a) *Energie/klimaat*
Heerenveen wil kansen aangrijpen als deze zich voordoen in de uitvoering van haar taken op het gebied van energie en het klimaat.
Heerenveen wil haar eigen energieverbruik verminderen en zoveel mogelijk overschakelen naar het gebruik van duurzame energie. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en stimuleert bedrijven, instellingen en bewoners om dit ook te doen, bijvoorbeeld d.m.v. voorlichting en activiteiten.

b) *Water*
Heerenveen is voorloper in de uitvoering van haar taken op het gebied van water en grijpt kansen aan om dat te blijven.

c) *Microklimaat*
Heerenveen streeft naar een gebiedsgerichte milieukwaliteit. Dit heet ook wel microklimaat en betekent dat we de milieukwaliteit afstemmen op de functie van een gebied. We zien microklimaat als de focus die we in het milieubeleid hanteren.

ad 2 Heerenveen wil meer aandacht voor het aspect duurzaamheid bij alle werkzaamheden van de gemeente. Maatschappelijk verantwoord inkopen is een van de speerpunten.

ad 3 We zijn trots op de geschiedenis van Heerenveen als veenkolonie en willen de cultuurhistorie van Heerenveen versterken en uitdragen. De overgebleven elementen uit het verleden dragen bij tot de identiteit van de Heerenveense samenleving.

5.3 Beleidsmatige ontwikkelingen ◄verleden ■ heden ► toekomst

5.3.1 Heerenveen verbetert het milieu – energie

ER-doelen

1. Minder energieverbruik door de gemeente;
2. Zelf meer duurzame energie opwekken;
3. Minder energieverbruik door het woningbestand;
4. Betere bewustwording bij bevolking en bedrijfsleven om energie te besparen en duurzame energie te gebruiken.

Resultaten begrotingsjaar 2016

- We voeren acties uit om particuliere woningbezitters te stimuleren hun woning energiezuinig of energieneutraal (‘Nul op de Meter’) te maken. Dit in samenhang met de landelijke en provinciale subsidie- en financieringsmogelijkheden;
- We voeren een communicatiecampagne uit om bewustwording rond energiebesparing en duurzame energie bij onze inwoners te vergroten;
- We organiseren werksessies met het Heerenveense bedrijfsleven met als doel het verder ontwikkelen van een kennisnetwerk rond biobased ondernemen. We faciliteren de totstandkoming van één relevante businesscase.
- We plaatsen best practice rond biobased ondernemen in het voetlicht; dit doen we samen met onze partners in Zuid Oost Friesland;
- We inventariseren hoe we binnen onze interne organisatie meters kunnen maken rond implementatie duurzaamheid in ons handelen. Daarna volgt een plan van aanpak.

5.3.2 Heerenveen verbetert het milieu – water

ER-doelen
1. Voldoen aan de landelijke hergebruik- en rioleringsdoelstellingen;
2. Bevorderen van gescheiden afvalstromen;
3. In stand houden ecologische kwaliteit oppervlaktewateren;
4. Minder wateroverlast voor burgers en bedrijven.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Rioolvervanging, renovatie, reparatie en reiniging op diverse lokaties binnen de gemeente;
- Rioolgemaalsturing middels "real time control" op grote gemalen;
- Uitvoering OAS (Optimalisatie Afvalwater Studie) Akkrum;
- Uitvoering geven aan FBWK (Fries Bestuursakkoord Afvalwaterketen).

Beoogde maatschappelijke effecten
- Door goed rioolbeheer wordt de afvoer van stedelijk afvalwater naar de rioolwaterzuivering gewaarborgd. Hiermee wordt de volksgezondheid bevorderd en wordt de kwaliteit van de openbare ruimte behouden en versterkt, door minder hinder en overlast bij (extreme) regenval en een betere waterkwaliteit (wordt gemonitord in landelijke benchmark riolering);
- Door toepassing van "real time control" kan efficiënter worden gestuurd in de afvalwaterketen. Dit houdt in dat bij het afvoeren van afvalwater uit de riolering naar de rioolwaterzuivering, ingespeeld wordt op (te verwachten) regenbuien. Hierdoor kunnen kosten (investeringen en beheer en onderhoud) worden bespaard en wordt het milieu minder belast (door beperking overstorten en betere belasting rioolwaterzuivering);
- Lagere maatschappelijke kosten door lagere investering- en beheerkosten daardoor minder snelle stijging rioollasten;
- Door samenwerking en kennisdeling kostenbesparing realiseren, waardoor rioollasten minder snel stijgen (landelijke doelstelling Nationaal Bestuursakkoord Water, kostenbesparing 10%).

Beleid riolering
Eind 2015 wordt het nieuwe verbrede gemeentelijk rioleringsplan vastgesteld. Hierbij wordt nog meer dan voorheen op basis van maatschappelijke kosten en baten, omgevingsfactoren, kennisdeling en ontwikkeling keuzes gemaakt voor een zo doelmatig mogelijk rioolbeheer. Concreet houdt dit in dat minder wordt vervangen en eerder wordt gekozen voor repareren, waardoor kosten lager uitvallen, binnen beheersbare risico's. Daar tegenover worden meer kosten voor overige taken (o.a. onderhoud watergangen, straatvegen e.d.), daar waar die onder de zorgplicht voor stedelijk afvalwater vallen, toegerekend aan de rioolheffing.

5.3.3 Heerenveen verbetert het milieu – microklimaat

ER-doelen
1. Meer gebiedsgerichte beïnvloeding van het microklimaat (bodem, geluid, geur, etc.);
2. Minder zwerfafval in Heerenveen;
3. Meer afvalscheiding.

Resultaten begrotingsjaar 2016
- Uitvoering planmatige aanpak zwerfvuil op basis van Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 (structurele inspanning gedurende looptijd)
- Onderzoek gemeentebrede uitrol nieuwe inzamelsystematiek rest- en gft afval, overeenkomstig uitkomsten proef de Heide en de Knipe.

Beoogde maatschappelijke aspecten.
Veranderde afvalscheiding door betere service op grondstoffen (gft en textiel) en versobering service inzameling restafval

5.3.4 Cultuurhistorische kwaliteiten

ER-doelen

1. Behoud aandacht voor het versterken van bestaande cultuurhistorische kwaliteiten.

Resultaten begrotingsjaar 2016

Geactualiseerde monumentenlijst.

Beoogde maatschappelijke effecten

Bomenlijst: behoud en bescherming van groene cultuurhistorische waarden die vaak een grote waarde voor de kwaliteit van de woon- en werkomgeving hebben.

5.4 Wat gaat dat kosten

(Bedragen x €1.000)

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
111 Cultuurhistorie	31	25	25	25	25	25
128 Milieu- en leefomgevingsbeleid	88	141	118	73	10	0
230 Afvalinzameling	5.565	5.349	5.462	5.461	5.461	5.460
232 Riolering	4.006	4.372	4.416	4.412	4.408	4.403
235 Begraafplaatsen	216	334	142	135	131	132
330 Milieuvergunningen en handhaving	329	479	405	404	404	404
Totaal Lasten	**10.235**	**10.700**	**10.567**	**10.510**	**10.439**	**10.425**

(Bedragen x €1.000)

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
111 Cultuurhistorie	0	0	0	0	0	0
128 Milieu- en leefomgevingsbeleid	113	141	93	73	10	0
230 Afvalinzameling	6.506	6.292	6.449	6.448	6.448	6.447
232 Riolering	4.271	4.464	4.517	4.517	4.517	4.517
235 Begraafplaatsen	265	507	207	207	207	207
330 Milieuvergunningen en handhaving	39	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**11.195**	**11.405**	**11.265**	**11.244**	**11.181**	**11.171**
Saldo Lasten / Baten	**959**	**704**	**698**	**734**	**742**	**746**

5.5 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen thema 5: Heerenveen stimuleert duurzaamheid

x € 1.000

Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
61500	Afvalstoffenheffing	I	513	0	79	434
62571	Reserve oud papier	I	45	45	45	45
Totaal reserves			**558**	**45**	**124**	**479**

x € 1.000

Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
68597	Rioleringen	S	7.603	125	0	7.728
Totaal voorzieningen			**7.603**	**125**	**0**	**7.728**

5.6 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 5: Heerenveen stimuleert duurzaamheid

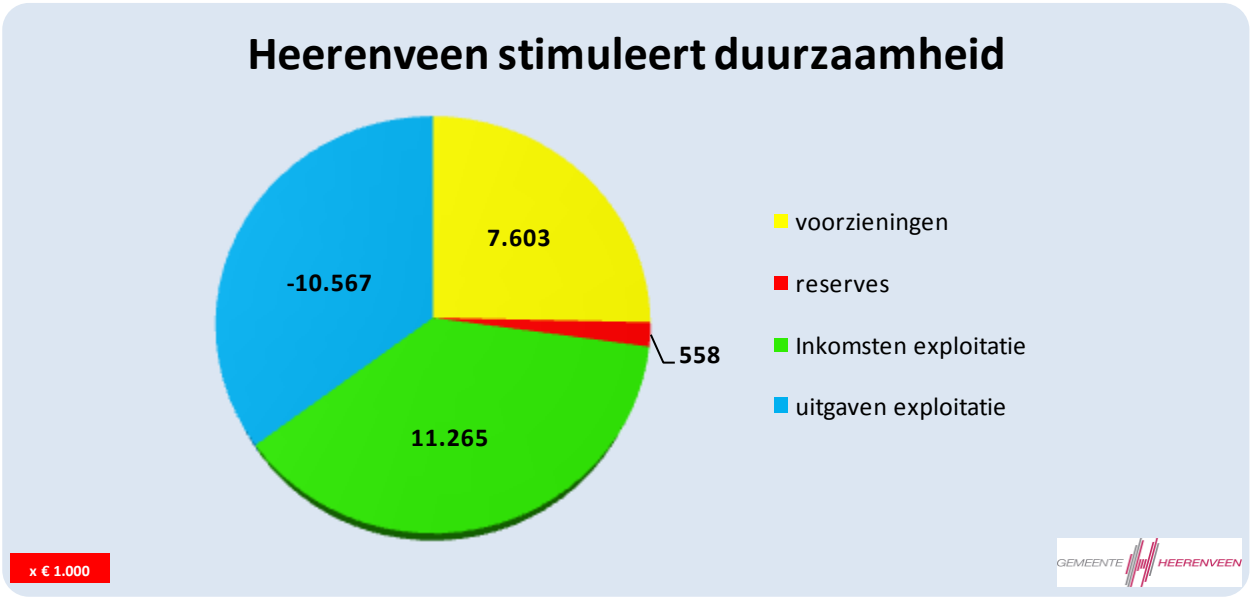
x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
128	Uitvoeringsplan Duurzaamheid	Bestuursrapportage 2015	-93
128	Uitvoering Milieubeleidsplan	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012	-25
Totaal lasten			**-118**

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
128	Onttrekking Algemene reserve	Bestuursrapportage 2015	93
Totaal baten			**93**

5.7 Totaal middelen

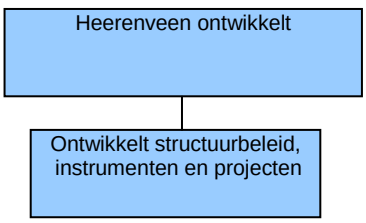
Thema 6: Heerenveen ontwikkelt !

6.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Heerenveen ligt centraal in het regionaal stedelijk netwerk Sneek-Heerenveen-Drachten van de A7-zone zoals genoemd in de nota Ruimte, op het kruispunt van de snelwegen en aan de Intercity spoorlijn Zwolle – Leeuwarden. Deze uitstekende bereikbaarheid is een belangrijke factor voor de sociaal-economische ontwikkeling van Heerenveen en een brede regio.

Voor de toekomst zetten wij in op een evenwichtige balans voor wonen, werken en voorzieningen in Zuidoost Fryslân. Wij vinden het noodzakelijk dat Heerenveen ook op langere termijn een economisch sterk presterende gemeente blijft, goed bereikbaar en gelegen in een schoon en aantrekkelijk landsdeel. Daarbij maakt de sport(cultuur) deel uit van de samenleving en zorgt zij voor een herkenbare identiteit.
Binnen de financiële kaders voor de komende jaren is deze ambitie richtinggevend voor de toekomstige ontwikkelingen.

6.2 Koers van Heerenveen

De koers blijft gericht op een evenwichtige balans voor wonen, werken en voorzieningen. Belangrijke richtinggevende documenten waren: de Structuurvisie Centrum-Breed, de Strategische Woonvisie, de bedrijventerreinvisie 2010-2020 en het herijkte Sociaal Economisch Beleidsplan (SEB). Echter anders dan in het recente verleden zal als gevolg van de structureel lagere economische groei als ook van de demografische ontwikkeling, de aanpak meer gericht zijn op het verleiden van externe partners dan op het "uitrollen van nieuwe programma's". Zowel naar inhoud, proces, rol als financiering zijn veranderingen noodzakelijk, die aan de hand van een paar steekwoorden als volgt kunnen worden omschreven: van aanbodgericht naar vraaggestuurd en van probleemgestuurd naar kansgestuurd (inhoud); van een dicterende, regelende en met geld sturende overheid naar een faciliterende overheid (rol en proces); en van ieder een deel naar samen investeren in en combinatie van partijen (investeren en financieren).

Deze nieuwe koers, "anders ontwikkelen", betekent een fundamenteel ander accent dan die uit het recente verleden. In plaats van "stad maken", opteren we voor een faciliterende rol van "stad zijn". De herijking van het grondbedrijf en de daarmee gemoeide afwaarderingen en de daarmee samenhangende reductie van de personele capaciteit demonstreren dit verander(en)d perspectief.

Een en ander betekent voor de oude Ontwikkelprogramma's zoals Centrum Breed dat ontwikkelprojecten binnen het centrumgebied primair door de markt zelf moeten worden geïnitieerd. Substantiële publieke co-financiering is voorlopig niet aan de orde. Daarnaast leggen wij een accent op bereikbaarheid en op het doorontwikkelen van het programma van Stad van Sport, waarbij behoud van Thialf als internationaal vooraanstaande topsportaccommodatie voor langebaanschaatsen voorop staat.

6.3 Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

6.3.1 Heerenveen ontwikkelt structuurbeleid, instrumenten en projecten

ER-doelen

1. Handhaven van de bovenregionale/ economische positie van Heerenveen;
2. Betere bereikbaarheid;
3. Handhaven van het kwaliteitsniveau van het centrumgebied;
4. Versterken en uitbouwen van Sportstad als structuurversterkend en imagobepalend project met bovenregionale uitstraling

Resultaten begrotingsjaar 2016

- De vernieuwbouw van Thialf wordt opgeleverd;
- Het project Sportstad Buiten is vergund, gestart en opgeleverd (o.a. Friese sporten, skeelerbaan, skatepark);
- Het participatietraject rond de structuurvisie A32 is gestart en de oplossingsrichting voor de bereikbaarheid van de A32 is uitgekristalliseerd en deels in procedure gebracht;
- Het project Molenplein is vergund en de uitvoering is gestart, zowel het bouwrijp maken, het inrichten en de ontwikkeling van het vastgoed;
- Een particulier initiatief rond de realisatie van vastgoed in de Gedempte Molenwijk is haalbaar en de gemeente brengt haar grondpositie in en heeft een vergunningprocedure afgerond;
- De realisatie van projecten binnen het grondbedrijf is zodanig dat de geplande output in de zin van bouwrijp opgeleverde kavels, het sluiten van contracten met ontwikkelaars en beleggers voor woningbouwprojecten en het voorbereiden van verkoopcontracten met te vestigen bedrijven zijn gerealiseerd in 2016.

Beoogde maatschappelijke effecten

- De positie van Heerenveen als logistiek knooppunt is versterkt met het verbeteren van de

bereikbaarheid;
- De positie van Heerenveen als Stad van Sport is versterkt door behoud en versterking van Nieuw Thialf.

6.4 Wat gaat dat kosten

(Bedragen x €1.000)

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
110 Ruimtelijke planvorming	454	1.269	171	171	171	171
140 Ov. Ruimtelijke en/of infrastructurele projecten	0	0	0	0	0	0
150 Projecten grondbedrijf	14.228	15.921	6.783	8.758	9.945	7.978
233 Grondbank	38	109	110	110	110	109
Totaal Lasten	**14.720**	**17.299**	**7.063**	**9.039**	**10.226**	**8.258**

(Bedragen x €1.000)

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
110 Ruimtelijke planvorming	362	1.053	0	0	0	0
140 Ov. Ruimtelijke en/of infrastructurele projecten	0	0	0	0	0	0
150 Projecten grondbedrijf	6.875	15.960	6.298	8.280	9.467	7.861
233 Grondbank	0	120	121	121	121	121
Totaal Baten	**7.238**	**17.133**	**6.419**	**8.401**	**9.589**	**7.983**
Saldo Lasten / Baten	**7.482-**	**167-**	**644-**	**638-**	**637-**	**275-**

6.5 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen thema 6: Heerenveen ontwikkelt

x € 1.000

Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
62470	Projecten uit eigen middelen		215	0	129	86
Totaal reserves			**215**	**0**	**129**	**86**

x € 1.000

Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
68460	Participatie Thialf		1.500	0	0	1.500
68480	Voorziening deelneming SSH BV		995	0	0	995
68595	Voorziening bedrijvenpark A7		1.580	0	0	1.580
Totaal voorzieningen			**4.075**	**0**	**0**	**4.075**

6.6 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 6: Heerenveen ontwikkelt

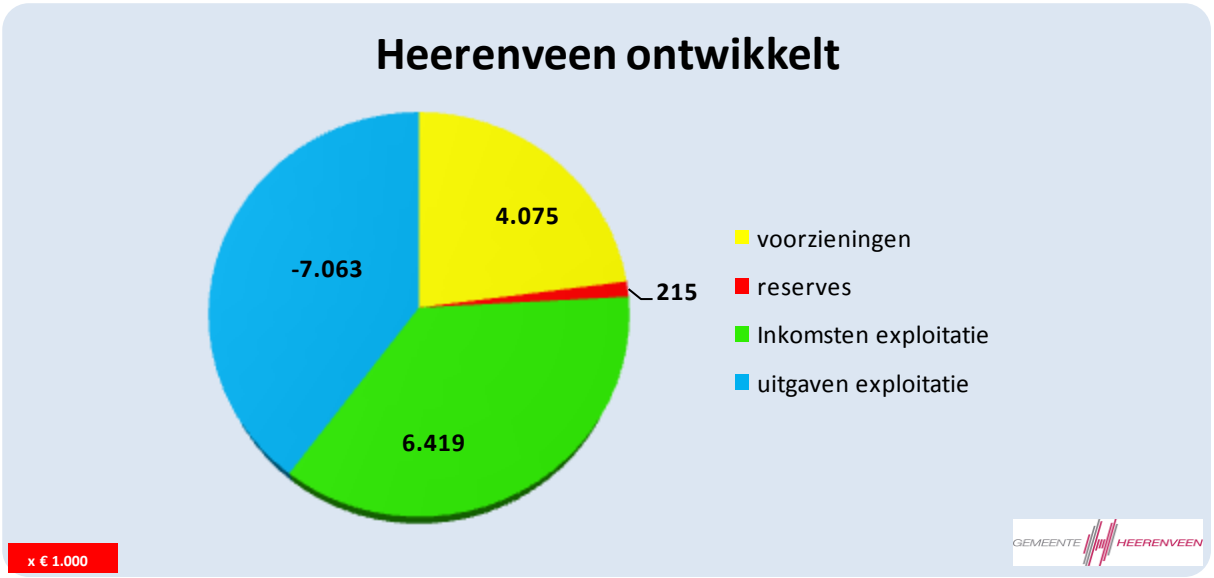
x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
	geen incidentele lasten		
Totaal lasten			**0**

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
	geen incidentele baten		
Totaal baten			**0**

6.7 Totaal middelen

Deel 2 Paragrafen

2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen
De financiële positie van een gemeente kan worden beoordeeld op basis van de mate waarin tegenvallers kunnen worden opgevangen (het weerstandsvermogen/solvabiliteit) en de mate waarin meevallers respectievelijk tegenvallers zich voordoen (het resultaat op de jaarlijkse rekeningen). Een jaarlijks positief resultaat kan daarbij aanvulling geven om de solvabiliteit te verbeteren. Ook de mate waarin resultaten kunnen worden bijgestuurd is van eminent belang. De berekening van het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van de gemeente. De omvang van het weerstandsvermogen moet in relatie staan met het risicoprofiel van de gemeente: een hoger risicoprofiel vraagt om een hoger weerstandsvermogen.

Precario ondergrondse leidingen
Sinds 2011 wordt precariobelasting geheven op ondergrondse leidingnetten (gas en elektriciteit). De opbrengsten worden in verband met het risico op terugbetaling jaarlijks gereserveerd. Van de opbrengsten op de elektriciteitsnetten is tot en met 2013 voor ruim € 5 miljoen gebruikt, onder meer voor bezuinigingen. Dat bedrag is derhalve niet gereserveerd en vormt een financieel risico. Tegen de aanslagen precariobelasting is bezwaar gemaakt en dat bezwaar is doorgezet in beroepszaken. Deze beroepszaken lopen nog. De uitkomst daarvan is nog niet in te schatten, ondanks een rechterlijke uitspraak (waar nog beroep tegen open staat) in het voordeel van de gemeente over de precariobelasting 2011. Wij zijn niet de enige gemeente met rechtszaken over de heffing van precariobelasting op ondergrondse leidingnetten.

Voor het risico op terugbetaling is een voorziening opgebouwd. Vanaf 2015 wordt de gehele opbrengst aan precariobelasting gereserveerd. Onze verwachting is dat deze voorziening niet toereikend zal zijn in het geval dat het risico op volledige terugbetaling zich voordoet omdat ruim € 5 miljoen van de opbrengsten reeds is gebruikt, onder meer voor bezuinigingen.

Het is nog altijd niet duidelijk of de precariobelasting op infrastructuur van nutsbedrijven (kabels en leidingen) wel of niet verdwijnt.

01.Algemene uitkering gemeentefonds
In de Themarekening 2016 is voor de berekening van de algemene uitkering rekening gehouden met de meicirculaire 2015 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de toekomst blijft onzekerheid bestaan over de gevolgen van de uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds ingaande 2016.

08. Accommodatiebeleid
Als gevolg van het huidige financiële (meerjaren)perspectief is afgezien van een integrale actualisering van het op 2 juni 2008 vastgestelde Accommodatiebeleidsplan 2008-2014 "H♥rt voor Accommodaties!". Gezien de gemiddelde leeftijd van verschillende voorzieningen valt aan vernieuwingsslagen echter niet te ontkomen. Op basis van een pragmatische benadering wordt het moeten voldoen aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van de voorzieningen voor sport en onderwijs (de minimale variant) nader in beeld gebracht. De feitelijke investeringsomvang voor de komende jaren hangt mede af van de ontwikkeling van de vraag, mogelijkheden tot optimalisering, etc. De kans is reëel dat er een spanningveld ontstaat tussen de inzet van middelen en het wettelijke kader.

09. Voorziening Sportvelden
In de Voorziening Sportvelden zijn tot en met 2050 de kosten van de periodiek terugkerende onderhoudsmaatregelen van de gemeentelijke sportvelden (natuurgras, kunstgras en kunststofatletiekbaan) opgenomen. Het gaat hier dan met name om renovaties van de sporttechnische (boven)lagen. De jaarlijkse dotatie aan de Voorziening Sportvelden is niet toereikend, waardoor er onder het huidige beleid na 2020 een structureel tekort optreedt. De instandhouding van deze sportaccommodaties wordt daarmee onzeker.

12. Verhardingen
Het gemeentelijk wegen-, voet- en fietspadennet wordt onderhouden aan de hand van een beheerprogramma en visuele inspecties. In dat programma zijn de landelijke normen voor beheer en onderhoud (de zogenaamde CROW-normen) opgenomen. De gemeente Heerenveen beheert haar wegennet op basisniveau. Het beleidsplan is er op gericht om kapitaalvernietiging te voorkomen. Voor de wegen (alle verhardingen) is een nieuw beleidsplan (2013 - 2017) vastgesteld. Het gebied Boarnsterhim wordt geactualiseerd naar Heerenveens beleid.

13. Civieltechnische kunstwerken
Het beleidsplan civieltechnische kunstwerken dient geactualiseerd te worden met als uitgangspunten veiligheid en functionaliteit. Gelet op het vele achterstallige onderhoud in het deel Boarnsterhim zijn beide uitgangspunten in het geding.

14. Garantstellingen
De gemeente loopt risico voor de in het verleden afgegeven garanties voor geldleningen. Er worden sinds een aantal jaren geen nieuwe garantstellingen gegeven aan instellingen op het gebied van zorg en woningbouw. Tot nu toe was het beleid, dat door de gemeente Heerenveen geen nieuwe garantstellingen werden afgegeven. In het Hoofdlijnenakkoord van de nieuwe coalitie voor de raadsperiode 2014-2018 staat vermeld, dat er beleid wordt voorbereid over borgstelling en garanties aan derden.
De gemeente staat in bepaalde gevallen garant voor leningen welke verstrekt zijn aan corporaties die investeren in sociale huurwoningen en (sociaal) maatschappelijk vastgoed. Hiervoor geldt de achtervangregeling van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Daarbij is het de primaire zekerheid van de corporaties zelf. De secundaire zekerheid is de borgstelling van het Waarborgfonds en tertiair staan de gemeenten en het Rijk garant. Zij hebben de verplichting in voorkomende gevallen renteloze leningen te verstrekken aan het WSW.

Voor particuliere woningen geldt de Nationale Hypotheek Garantie van de Stichting waarborgfonds eigen woningen. Indien het waarborgfonds niet toereikend is om de financiële risico's op te vangen kan de gemeente Heerenveen voor 50% aangesproken worden het tekort aan te vullen. Dit geldt voor leningen die voor 1 januari 2011 zijn afgesloten. Risico's die voortvloeien uit leningen die afgesloten zijn op of na 1 januari 2011 komen volledig voor rekening van het Rijk. De omvang van de leningen bedraagt in Heerenveen circa € 38 miljoen. Op basis van de meest recente liquiditeitsprognose die door de Stichting is afgegeven is op dit moment de verwachting dat voor de periode 2014-2018 geen aanspraken worden gedaan op de achtervangfunctie van gemeenten. Om de risico's voldoende in beeld te houden worden de partijen waaraan de garantstellingen zijn afgegeven periodiek getoetst. Dit geldt tevens voor de hierboven genoemde instellingen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de kredietbeoordelaar Graydon. Aan de hand van de gegevens omtrent het betalingsgedrag wordt een inschatting gemaakt van het risico op eventuele gevolgen van de afgegeven borgstelling. Tot op heden zijn er geen grote risico's geconstateerd.

18. Liquiditeit
In de reguliere liquiditeitsstromen van de gemeente is de hoofdlijn, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen van de in het verleden afgesloten geldleningen enerzijds bekostigd worden uit de in de begroting geraamde afschrijvingskosten. Anderzijds geldt, omdat de (grond)aankopen in het grondbedrijf in het verleden zijn gefinancierd met vreemd vermogen, de opbrengsten van grondverkopen worden aangewend voor aflossing van de aangegane schulden. De afwaarderingen in het grondbedrijf hebben veroorzaakt dat, nu de geldstroom van deze grondverkopen er niet meer is, er sprake is van onbalans in de (jaarlijkse) liquiditeitsstromen van de gemeente. Voornaamste doel hierbij is, dat de schuldenpositie wordt verminderd (zie ook paragraaf 2.3 financiering).

22. Sportstad Heerenveen BV
In 2003 is door de aandeelhouders (gemeente Heerenveen en Sc Heerenveen Vastgoed BV) een vermogensinstandhoudingsverklaring aan Sportstad Heerenveen afgegeven. Dit betekent dat, indien het garantievermogen van Sportstad Heerenveen BV, niet meer toereikend is, de aandeelhouders het verschil op verzoek van de bank moeten aanvullen. Het garantievermogen is opgebouwd uit het aandelenvermogen, de reserves en de achtergestelde leningen.

25. Salarissen
De gemeenteraad besloot de afgelopen jaren tot een aanzienlijke reductie van het aantal formatieplaatsen bij de gemeente Heerenveen. Tot 2016 verdwijnen 73 formatieplaatsen. De gemeente draagt risico's in het geval van het beëindigen van de dienstbetrekking van medewerkers. Dit en goed werkgeverschap noodzaakt een aanpak waarbij vrijvallende functies, bijvoorbeeld als gevolg van natuurlijk verloop, ingevuld worden door medewerkers van wie het werk wegvalt. Deze aanpak is reeds eind 2012 ingezet en wordt in de vorm van een strategische personeelsplanning nader uitgewerkt. Deze inspanningen betekenen echter niet dat financiële risico's uit te sluiten zijn.

27. ICT – applicatieomgeving
Vervanging van applicaties (of software) wordt niet door ons geraamd. Dat doen wij, omdat het onderhoud van applicaties grotendeels geborgd is via updates/upgrades, waarvoor jaarlijks budgetten beschikbaar zijn en omdat wij veel applicaties van enkele leveranciers (bijvoorbeeld Centric) gebruiken. Door het niet ramen van vervangingen lopen wij een vervangingsrisico van circa € 600.000. Deze keuze betekent onder meer dat wij vooral een Centric gemeente zijn en dat blijven.

32. Actualisering bestemmingsplannen
Op grond van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) geldt de verplichting dat een bestemmingsplan ten minste één maal in de tien jaar moet worden herzien. Voor bestemmingsplannen die al verouderd waren toen deze wet werd ingevoerd, gold dat deze uiterlijk per 1 juli 2013 moesten zijn herzien. Door allerlei oorzaken is de gemeente Heerenveen er niet in geslaagd tijdig uitvoering te geven aan deze verplichting.

Voor bestemmingsplannen die niet tijdig zijn herzien geldt dat voor vergunningen die op deze bestemmingsplannen zijn gebaseerd, geen leges meer in rekening mogen worden gebracht. Dat is de sanctie die de Wet ruimtelijke ordening verbindt aan het niet tijdig herzien van bestemmingsplannen. Dit is van toepassing een aantal bestemmingsplannen, waarvan de belangrijkste hieronder zijn opgesomd:

- Heerenveen – De Greiden, (1994);
- Oude- en Nieuwehorne, (2000);
- De Knipe-Veensluis, (2001);
- Centrum, (1990);
- De Heide, (1972, 1976, 1983);
- Bedrijventerrein Het Meer (1979);
- Kanaal-West (1994)*;
- Zandwinput Oudehaske (1998)*;
- De Wierde (1999)*;
- Bedrijventerrein Noordzijde A7 (2001)*.

*) deze plannen behoorden voor 1 januari 2014 tot de (voormalige) gemeente Skarsterlân.

34. Grondbedrijf
Zie paragraaf 2.6 Grondbeleid.

41. Decentralisaties
De opdracht is om de 3 decentralisaties in het sociaal domein budgettair neutraal uit te voeren. Een grot stap hier naar toe is het raadsbesluit van 11 september jl. om voor € 5,7 miljoen aan ombuigingsmaatregelen te nemen. Ook zal er strak worden gemonitord op de budgetten en op de gewenste verschuivingen van gespecialiseerde dure zorg naar goedkopere oplossingen in de informele sfeer. Ondanks deze maatregelen is het risico dat we financieel niet uitkomen. Dit risico is het grootst in 2015, omdat we dan minder kunnen sturen als gevolg van overgangsmaatregelen. Verder speelt mee dat alles nieuw is en we op basis van de eerste ervaringen moeten bijsturen. Bovendien zijn de berekeningen gebaseerd op aannames, omdat we nog niet beschikken over de exacte aantallen cliënten en prijzen. Om risico's te voorkomen zetten we vol in op een slimme en efficiënte aanpak en nemen we waar het kan beheersmaatregelen.

Weerstandsvermogen
In de vastgestelde Notitie weerstandsvermogen 2012 is afgesproken, dat het risicoprofiel (risico-inventarisatie) jaarlijks bij de behandeling van de twee stollingsmomenten (begroting en rekening) uit de planning & controlcyclus zal worden gerapporteerd.
Het weerstandsvermogen geeft een indicatie in welke mate de gemeente in staat is onvoorziene tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen kan worden bepaald als het risicoprofiel bekend is. Het risicoprofiel omvat alle onderkende risico's voor de gemeente, waarbij per risico de mate van beheersing is vastgesteld om inzicht te verkrijgen in hoeverre een risico daadwerkelijk kan optreden. Vervolgens kan een relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's, waarvoor we geen maatregelen hebben getroffen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de middelen en mogelijkheden die we als gemeente beschikbaar hebben om niet begrote, substantiële kosten financieel op korte termijn af te kunnen dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit). Het schatten van de risico's zullen wij nog strakker organiseren om op zo goed mogelijke schatting uit te komen.

Beoordeling weerstandsvermogen

omschrijving	*Beschikbare weerstandscpaciteit x 1.000*	*Benodigde weerstandscapaciteit x 1.000*	*ratio*
exploitatie	0	2.609	0,0

Zoals bekend is er op dit moment sprake van een negatief eigen vermogen (algemene reserve). Zolang deze reserve negatief blijft, is er geen weerstandscapaciteit beschikbaar voor het opvangen van mogelijke nadelen voortvloeiende uit de geformuleerde risico's. In de Themabegroting 2014 en volgende jaren zijn toevoegingen aan de algemene reserve geraamd voor herstel van het eigen vermogen.
Er is sprake van voldoende weerstandscapaciteit, indien dit ligt tussen de 1,0 en 1,4.

2.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen
In 2009 is door u de notitie kapitaalgoederen vastgesteld. De notitie, die in 2016 zal worden geactualiseerd, heeft een looptijd van vier jaar. In deze notitie is de financiële onderbouwing geschetst van het meerjarig beheer en onderhoud van alle kapitaalgoederen. Voor een totaaloverzicht verwijzen wij u naar deze notitie. In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de stand van zaken en de recente ontwikkelingen.

Specifiek
Het betreft de navolgende kapitaalgoederen bij de gemeente: Wegen, Riolering, Water, Waterbouwkundige oeverbescherming, Civieltechnische kunstwerken, Groen, ICT, Sportvelden, Kunststofsportvoorzieningen, Gebouwen (onderwijs en overige gebouwen). In de paragraaf weerstandsvermogen wordt ook ingegaan op de risico's van een aantal kapitaalgoederen.

Wegen
De gemeente beschikt over een (landelijk) wegbeheerprogramma waarin alle vierkante meters verharding is opgenomen. Jaarlijks wordt het gehele areaal geïnspecteerd.. Het programma genereert een meerjaren beheer- en onderhoudsplanning. De gemeente Heerenveen onderhoudt het wegennet op basisniveau. Met het vastgestelde beleidsplan 2013-2017 is een goede stap gezet om alle verhardingen op orde te houden en is er op gericht om kapitaalvernietiging te voorkomen. De financiële dekking voor het onderhoud is geregeld binnen de exploitatie en de vervangingsinvesteringen.

Riolering
Eind 2015 wordt het nieuwe gemeentelijke rioleringsplan vastgesteld. Hierbij is nog meer dan voorheen op basis van maatschappelijke kosten en baten en omgevingsfactoren keuzes gemaakt voor een zo doelmatig mogelijk rioolbeheer. Concreet houdt dit in dat minder wordt vervangen en eerder wordt gekozen voor repareren, waardoor kosten lager uitvallen, binnen beheersbare risico's. Daar tegenover worden meer kosten voor overige taken (o.a. onderhoud watergangen, straatvegen e.d.), daar waar die onder de zorgplicht voor stedelijk afvalwater vallen, toegerekend aan de rioolheffing. Jaarlijks wordt de staat van onderhoud van de riolering middels rioolinspecties geactualiseerd, waardoor met dit inzicht de juiste keuzes voor onderhoud kunnen worden bepaald. De financiële dekking voor het beheer en onderhoud is geregeld binnen de exploitatie.

Oever- en kadebescherming
Voor het kapitaalgoed 'Oever- en kadebescherming' volgt in 2016 een omslag van calamiteiten onderhoud naar structureel onderhoud / vervangingen. In 2016 wordt het nieuwe beleidsplan, wat voorziet in de benodigde financiële dekking, vastgesteld. De voorziening "achterstallig onderhoud Boarnsterhim" wordt, zoveel als mogelijk, in het nieuwe beleidsplan versleuteld. Urgent achterstallig onderhoud (waar de veiligheid in het geding is) wordt / is opgenomen in de planning 2015 – 2016. Uitgangspunt voor het nog vast te stellen beleidsplan is dat het beheer en onderhoud zich beperkt tot 'doelmatigheid', waarbij de functie, gebruik en veiligheid vooropstaat. Door tijdig onderhoud te plegen wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Hieronder valt ook een kostendekkingsplan voor regulier onderhoud en vervangingsinvesteringen. Het beheerniveau kan worden omschreven als 'basisniveau". De gemeente Heerenveen beschikt over een actueel bestand van de areaalgegevens, opgenomen in het beheerprogramma van de Grontmij (Obsurv)

Civieltechnische kunstwerken
Met het vaststellen van het 'Beleidplan Civieltechnische kunstwerken 2010-2014' is een goede stap gezet om het kapitaalgoed Civiel Technische Kunstwerken op orde te houden. Door toevoeging van het deel Boarnsterhim wordt het beleidsplan civieltechnische kunstwerken eind 2015, begin 2016, geactualiseerd. De uitkomsten en aanbevelingen vanuit het "onderzoek kapitaalgoederen" door de AnteaGroup, wordt hierin meegenomen. Het beleidsplan als uitgangspunten veiligheid en functionaliteit en het voorkomen van kapitaalvernietiging. De gemeente Heerenveen beschikt over een actueel bestand van de areaalgegevens, opgenomen in het beheerprogramma van de Grontmij (Obsurv)

Groen
Het beleid, beheer en de gewenste kwaliteit van het openbaar groen is in beheer- en beleidsplannen en het beeldkwaliteitsbestek groen vastgelegd. Het areaal openbaar groen is geïnventariseerd en in een groenbeheerprogramma verwerkt. In het kader van zorgplicht is de visuele kwaliteit van alle bomen vastgelegd in het groenbeheerprogramma. Het landschapsbeleidsplan geeft de visie op het landschap weer. Het beheer van bomen, landschap en de grotere groenobjecten verloopt via beheer- en uitvoeringsplannen. De kwaliteit van het groen in de wijken wordt op een basisniveau gehouden d.m.v. onderhoud door de wijkteams en jaarlijkse renovaties. Als gevolg van bezuinigingen is er een verschuiving zichtbaar naar een lager onderhoudsniveau en soberder ingerichte openbare ruimte. De financiële dekking voor het beheer en onderhoud is geregeld binnen de exploitatie.

Onderzoek onderhoud openbare ruimte en kapitaalgoederen
Bij behandeling van de perspectiefnota 2016 wordt de raad voorstellen gedaan over de wijze van beheer en onderhoud van de openbare ruimte en kapitaalgoederen en de daarmee gemoeide kosten voor het duurzaam in stand houden hiervan.

Informatie- en Communicatietechnologie (ICT)
De ICT onderscheiden wij in infrastructuur en applicatieomgeving (of software). Onder de infrastructuur liggen onderhoudscontracten zodat de infrastructuur kan worden onderhouden. In de begroting is een structureel budget opgenomen voor vervangingsinvesteringen. In het plan van aanpak zoals in onderstaande alinea verwoord zal onderzocht worden of dit budget aanpassing verdiend. Zoals door ons vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen, wordt vervanging van de applicatieomgeving niet door ons geraamd. Daardoor lopen wij een vervangingsrisico.

De jaarlijkse exploitatie van zowel de infrastructuur als de applicaties staan financieel onder grote druk. Met name door de doorgaande digitalisering van processen binnen de organisatie (onder meer als gevolg van de bezuinigingen en beleid van het Rijk) als ook met de burger. Door diverse factoren is er een achterstand ontstaan bij zowel het beheer van het systeem als ook de inrichting van applicaties. In 2015 zijn er diverse onderzoeken geweest welke in het najaar leiden tot een plan van aanpak om in 2016 de basis weer op orde te hebben.

Sportvelden en bijbehorende gebouwen
De gemeentelijke sportvelden en de daarbij behorende was- en kleedgebouwen (voor zover nog eigendom van de gemeente) worden onderhouden door de gemeente. Daar waar onderhoudswerkzaamheden zijn overgedragen, ontvangen de verenigingen daarvoor een gemeentelijke vergoeding. Voor de sportvelden is er een meerjarenonderhoudsplanning. De financiële dekking is geregeld in de begroting (product Sportaccommodaties). Jaarlijkse schommelingen in geval van renovaties salderen in de egalisatievoorziening Sportvelden.
Er is ook een meerjarenonderhoudsplanning voor de was- en kleedgebouwen. De bekostiging van het onderhoud hiervan vindt plaats binnen het budget waaruit het onderhoud van het gemeentelijk onroerend goed wordt bekostigd. Renovatiewerkzaamheden worden door middel van vervangingsinvesteringen met jaarlijkse kosten voor rente en afschrijving in de begroting verwerkt. De planning wordt ondersteund met behulp van het gebouwenbeheersysteem Systematisch onderhoud.
Voor uitbreiding en/of vernieuwing van sportvoorzieningen wordt niet gereserveerd. Dit betekent dat hiervoor van geval tot geval een investeringskrediet benodigd is, waarvan de lasten in de begroting worden verwerkt. Gelet op de financiële positie en nieuwe regelgeving investeert de gemeente bij voorkeur niet zelf, maar nemen verenigingen die rol over. Zij sluiten leningen af en gemeente Heerenveen betaalt hun de kosten van de jaarlijkse rente en afschrijving.

Overige gemeentelijke gebouwen
Het gebouwenbeheersysteem (Systematisch Onderhoud) ondersteunt de planning van het jaarlijkse onderhoud van de gemeentelijke gebouwen, precies zo als het onderhoud aan de gebouwen op de sportcomplexen. De kosten van het onderhoud worden jaarlijks in de begroting geraamd.

2.3 Financiering

Algemeen
Deze paragraaf gaat in op de beleidsvoornemens voor het treasurybeheer. Uit de paragraaf moet blijken dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient, het beheer prudent is en dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden. De kasgeldlimiet beperkt daarbij het risico dat op kort aangehouden gelden renteverliezen worden geleden en maximeert de kortlopende schuldpositie. De renterisiconorm heeft een zelfde beperkende werking op het renterisico dat wordt gelopen bij de (her)financiering. Daar komt bij, dat met ingang van 1 januari 2013 de Wet houdbare overheidsfinanciën (hof) van kracht zal zijn.

Wet financiering decentrale overheden (wet fido)
In 2001 is de Wet financiering decentrale overheden in werking getreden. Deze wet schept een bindend kader voor een verantwoordelijke en professionele inrichting van de treasuryfunctie bij de decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is het beheersen van risico's. Na een evaluatie van deze wet in 2006, heeft de Eerste Kamer de Wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) op 28 oktober 2008 behandeld. De invoering van de wijzigingen zijn per 1 januari 2009 ingegaan. Daarnaast is in april 2009 gelet op de onrust op de financiële markten, de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo) gewijzigd. De regels zijn aangescherpt om zo nieuwe transacties van decentrale overheden in uitzettingen en derivaten beter bestand te maken tegen de risico’s in tijden van onrust op de financiële markten. Onder andere zijn er hogere eisen gesteld aan de ratings. De wijzigingen van de Ruddo zijn bedoeld om risico’s die decentrale overheden lopen bij uitzettingen en derivaten, te beperken. Daarbij moet opgemerkt worden dat risico’s nooit helemaal uitgesloten kunnen worden.

Wet hof (houdbare overheidsfinanciën)
In het kader van de financiële stabiliteit zijn Europese begrotingsafspraken gemaakt, gericht op het terugdringen van het begrotingstekort en de staatsschuld. Op 23 april 2013 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het Wetsvoorstel houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF). Deze wet stelt dat decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De wet kwantificeert deze doelstellingen echter niet maar stelt dat deze moet worden ingevuld na aanvang van een nieuw kabinet. De basis hiervoor is het in januari 2013 gesloten financieel akkoord tussen het Rijk en de decentrale overheden. Hierin is de gewenste ontwikkeling van het EMU-saldo vastgelegd. Deze norm bestaat uit de uitkomsten van de ramingen van het CPB met hier bovenop een marge ingebouwd. Dit betekent dat mocht onverhoopt de ramingen tegenvallen, de decentrale overheden geen maatregelen hoeven te nemen. Daarnaast is in dit akkoord vastgelegd dat tijdens deze kabinetsperiode afgezien wordt van sancties zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Beheer
Voor het (dagelijkse) beheer van de treasuryfunctie geldt het door ons vastgestelde Financieringsstatuut. Consolidatie van kortlopende schulden (naar langlopende schulden) vond plaats, indien dit op basis van de kasgeldlimiet noodzakelijk is. Gezien de gunstige rente en onze financiële positie proberen wij waar dit mogelijk is echter wel onze financieringsbehoefte ‘lang’ te financieren. Ondanks dat de percentage voor ‘kort geld’ lager liggen weegt dit niet op tegen de risico’s die hier mee gepaard gaan en het niet aanwezige weerstandsvermogen om deze schommelingen op te vangen. Bij het aantrekken van langlopende middelen wordt de renterisiconorm in acht gehouden.

Medio 2015 hebben wij een groot deel van de leningportefeuille geherfinancierd. Dit heeft er toe geleid dat wij voor de begroting 2016 nieuwe uitgangspunten hebben vastgesteld voor de raming van de rentelasten in de begroting. Deze uitgangspunten dragen bij aan een meer realistische raming van deze lasten, anderzijds is er hierdoor binnen de begroting geen ruimte meer aanwezig om renteschommelingen om te vangen. Tevens zijn wij bezig de treasuryfunctie binnen de gemeente te professionaliseren. Hierover zullen wij u uiterlijk in de Perspectiefnota over informeren.

Er worden geen middelen buiten de publieke taken ingezet. Wel worden middels garantstellingen en financiële deelnemingen – gemeenschappelijke regelingen en kapitaaldeelnames in besloten vennootschappen - middelen ingezet ten behoeve van derden die geheel of gedeeltelijk publieke taken uitvoeren. De gemeente staat garant voor een aantal leningen die door bouwcoöperaties en maatschappelijke instellingen zijn afgesloten. Het beleid om over te gaan tot afbouw van deze garanties is eind 2001 ingevoerd. Er worden geen nieuwe directe garantstellingen verstrekt. Voor woningcorporaties geldt de achtervangregeling van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Voor particuliere woningen geldt de Nationale Hypotheek Garantie van de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. De gemeente neemt deel in publieke en private organisaties op het vlak van afvalinzameling en verwerking, grondexploitatie (ten behoeve van bedrijfsvestigingen en woningen) alsmede voorzieningen op het vlak van sport, zoals zwembad, voetbal- en ijsstadion en sporthallen.

Rentevisie
De gemiddelde rente op de leningen van de huidige vaste schuld bedraagt circa 2,41%. Op basis van de meerjarige liquiditeitsbegroting hebben wij een inschatting gemaakt van de financieringsbehoefte voor de komende jaren. De hiermee gepaard gaande rentelasten hebben begroot aan de hand van de huidige marktrente + een onzekerheidstoeslag die per jaar verder oploopt. Als gevolg van de herstructurering is het renterisico fors afgenomen. Uitsluitend in 2035 zal hoogstwaarschijnlijk een lening van € 22 miljoen opnieuw gefinancierd moeten worden. De overige leningen worden lineair afgelost en hebben een rentevast periode van 30 jaar en staat hiermee gelijk aan de looptijd van de leningen.

Leningenportefeuille opgenomen gelden (schuldenlast)
Gemeenten bepalen zelf hoeveel schuld ze aangaan. Gemeenten kunnen, met inachtneming van de nieuwe Wet Hof, schulden aangaan zolang de begroting maar sluitend is. De schuldomvang van Heerenveen in relatie tot het begrotingstotaal is groot.

Zoals bekend is in 2012 door de raad een gedragslijn vastgesteld om de Heerenveense financiële situatie te verbeteren. Met name moet daarbij worden gedacht aan het versoberen van het geplande investeringsvolume, het bespoedigen van de verkoop van voorraden bouwgronden, het verkopen van overbodig gemeentebezit, maar ook door positieve resultaten in de exploitatie (meevallers) te creëren en toe te voegen aan de algemene reserves. Waarneembaar hiervan is (met name door grondverkopen), dat ingeschat wordt, dat de netto-schuldpositie in 2016 niet verder zal oplopen en wellicht zelfs zal afnemen. De voor de herfinanciering opgezette liquiditeitsbegroting heeft echter ook inzichtelijk gemaakt dat de schuldpositie in de toekomst op zal lopen als gevolg van de noodzakelijke investeringen die worden gedaan. De huidige spaarcomponent draagt echter bij aan het te ver oplopen van deze schuldpositie. In de eerder aangehaalde professionaliseringsslag willen wij u echter ook handvaten bieden hoe grip en inzicht kan worden geboden op de schuldpositie.

Uitzettingen
De leningen aan deelnemingen betreffen o.a. Fryslân Miljeu hebben een vaste rente van 5%. De hypothecaire geldleningen ambtenaren zijn rentedragend tegen gemiddeld 5,24%. Omdat geen nieuwe geldleningen meer worden verstrekt lopen deze ter zijner tijd af.

Relatiebeheer
De (kort geld) financiering van de gemeente komt grotendeels tot stand via de BNG middels rekening-courant en kasgeldleningen. Daarbij vindt saldoregulatie plaats. Daarnaast wordt ook bij ABN-AMRO bank een rekening-courant aangehouden.

Kasbeheer
De functie van treasury (beleid en beheer van de kasstromen) wordt geheel gescheiden gehouden van de functie van uitvoering van inning en uitgifte van de kasstromen. Periodiek vindt afstemming plaats tussen beide functies.

Kasgeldlimiet

Volgens de voorschriften is het verplicht om in deze paragraaf de ontwikkeling van de kasgeldlimiet te schetsen over het komende jaar. Hierbij is gebruik gemaakt van de ontwikkeling van de kasgeldlimiet in het huidige jaar. Op basis van onderstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de kasgeldlimiet naar verwachting niet wordt overschreden.

omschrijving	*stap*	*1e kw*	*2e kw*	*3e kw*	*4e kw*
		x 1.000	*x 1.000*	*x 1.000*	*x 1.000*
begrotingsbedrag	1	149.038	149.038	149.038	149.038
percentage	2	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
toegestane kasgeldlimiet (1 x 2)	3	12.668	12.668	12.668	12.668
gemiddelde netto vlottende schuld (4)	4	10.400	6.900	3.750	4.700
ruimte volgens kasgeldlimiet (3-4)	5	2.268	5.768	8.918	7.968

Renterisiconorm

Volgens de voorschriften is het verplicht om in deze paragraaf de ontwikkeling van de renterisiconorm te schetsen. Uit onderstaande overzicht blijkt dat de norm in de komende jaren niet wordt overschreden. Dit wordt veroorzaakt door de vervroegde herfinanciering van de lening met de provincie, deze resulteerde in voorgaande jaren voor een overschrijding in 2017. Daarnaast heeft de omvangrijke herfinanciering afgelopen zomer bijgedragen aan het beperken van het renterisico.

omschrijving	*stap*	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*
		x 1.000	*x 1.000*	*x 1.000*	*x 1.000*
Renterisico					
renteherzieningen	1	-	-	-	-
aflossingen	2	4.695	5.149	6.149	6.149
renterisico (1+2)	3	4.695	5.149	6.149	6.149
renterisiconorm					
begrotingstotaal	4a	149.039	146.615	146.424	144.198
vastgesteld percentage	4b	20%	20%	20%	20%
renterisiconorm (4a x 4b)	4	29.808	29.323	29.285	28.840
Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	5	**25.113**	**24.174**	**23.136**	**22.691**

2.4. Bedrijfsvoering

Algemeen
De bedrijfsvoeringparagraaf geeft inzicht in de stand van zaken en beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering. Daaronder verstaan we de intern gerichte pijoffac-taken: personeel, informatisering, juridische kwaliteitszorg, organisatie, financiën, facilitaire dienstverlening, automatisering en communicatie.

Door de bezuinigingen neemt de speelruimte in middelen (voornamelijk personeel en financieel) om flexibel te kunnen anticiperen op veranderingen steeds verder af. Het onvermijdelijke gevolg daarvan is dat veranderingen als gevolg van overgedragen taken van het Rijk of als gevolg van bestuurlijke ambities of ambities van de eigen organisatie gedaan moeten worden met de middelen die beschikbaar zijn, en die nemen af. Voorbeelden zijn het realiseren van de bezuinigingen, organisatieverandering/-ontwikkeling, decentralisaties e.d.

Specifiek

Omvang van de organisatie is maximaal de omvang van soortgelijke gemeenten
Ons hoofdlijnenakkoord zet in op een organisatie die de doelen van het gemeentebestuur op een kostenbewuste en doeltreffende manier uitvoert. Uit de in 2014 uitgevoerde benchmark ambtelijke formatie blijkt dat de formatie slank is en op onderdelen (te) krap. Zowel de formatie voor het primaire proces als de overhead ligt op het niveau van 'best in class'. Een deel van de organisatie benchmarkt de eigen bedrijfsvoering of is op zoek naar geschikte benchmarks.

Formatie
Uit de begrotingsscan van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (juni 2015) is gebleken dat de personeelsomvang van de gemeente Heerenveen (inclusief B&W en beroepsbrandweer) per ultimo 2014 op 7,2 formatieplaatsen (fte) per 1.000 inwoners ligt. Ten opzichte van het gemiddelde van de selectiegroep is dat 0,3 fte per 1.000 inwoners lager. Het gemiddelde van de groep gemeenten met eenzelfde soort sociale structuur en centrumfunctie ligt op 7,7 fte. Dat is 0,5 fte per 1.000 inwoners hoger dan bij de gemeente Heerenveen.

Loonsom
De gemiddelde loonsom is in Heerenveen met € 43.297 per formatieplaats 5,1% lager dan de loonsom van de selectiegroep. De loonsom van de groep met eenzelfde redelijke sociale structuur en sterke centrumfunctie is ook hoger (€ 4.465 per formatieplaats), net als de loonsom van de groottegroep is (€ 2.772 per formatieplaats).
De gemeente Heerenveen heeft aangegeven dat er niet meer wordt gewerkt met aanloopschalen en dat de gemiddelde leeftijd in Heerenveen relatief hoog is. Beide hebben een opstuwend effect op de gemiddelde loonsom.

Concernfrictie reserve
Deze reserve is er om frictiekosten te dekken. Frictiekosten zijn de kosten gemoeid met het oplossen van personele vraagstukken als gevolg van bezuinigingen, de kosten gemoeid met de verandering die nodig is om bezuinigingen te realiseren en de kosten gemoeid met het oplossen van reguliere personele vraagstukken. Sinds 2015 is de concernfrictie er ook om deelname aan de Ondernemingsraad van medewerkers te compenseren, echter alleen als dat onvermijdelijk is !

Alleen de gemeenteraad mag beschikken / besluiten over deze reserve. Voorstellen aan de raad daarover verlopen via de P&C documenten, uitzonderlijke gevallen achteraf. De afdeling Bedrijfsvoering, Belastingen, Financiële en Juridische zaken is budgethouder en kredietbeheerder voor deze reserve en houdt het inzicht in de verwachte en werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve voor elkaar.

De beginstand van deze reserve per 1-1-2015 is € 2,9 miljoen, de verwachte eindstand ultimo 2019 van deze reserve is € 370.000. De verwachte onttrekkingen in de jaren 2016 t/m 2020 zijn uitgewerkt in het P&C document Bestedingsplannen reserves en voorzieningen. De verwachte onttrekkingen zijn grotendeels een gevolg van de verschillende bezuinigingsrondes.

Decentralisaties
De nieuwe taken die voortvloeien uit de decentralisaties op het sociaal domein stellen qua bedrijfsvoering hogere eisen aan ons. Bv. scherpe monitoring van budgetten, andere registratiesystemen, monitoring van doelen en resultaten, beveiliging en privacy van informatie, klachten en bezwaar, actieve communicatie met inwoners, instellingen en andere betrokkenen. Deze taken en kosten hebben we geïnventariseerd. Uitgangspunt is dat de uitvoeringskosten van de 3D's worden betaald uit rijksbijdragen en uit de huidige beschikbare middelen. Dat geldt ook voor het extra werk op het gebied van bedrijfsvoering dat vanaf 2015 voortvloeit uit de nieuwe taken.

Human Resource Management
In onze HRM-visie streven we naar "Alle medewerkers zelfredzaam & op de juiste plek". Bezuinigingen, nieuwe taken en een andere rolopvatting van de gemeente leiden er toe dat er aan ons personeel in kwantitatieve en kwalitatieve zin andere eisen worden gesteld. Medewerkers worden in toenemende mate gevergd worden op hun kennis, kunde, vaardigheden en flexibiliteit. Sommige medewerkers worden boventallig omdat er binnen hun afdeling veranderingen worden doorgevoerd. Op onder meer de bovenstaande ontwikkelingen anticipeert onze HRM visie.

In 2014 en 2015 hebben wij invulling gegeven aan de speerpunten werving en selectie, mobiliteit en goed werkgeverschap. Voor 2016 staan de speerpunten functioneren, beoordelen en belonen en managementinformatie op de agenda.

Het is van belang dat na grondige analyse van de stand van zaken van onze organisatie, voor de komende jaren de HRM-visie herijkt wordt. De veranderende omstandigheden in de samenleving waar iedereen mee te maken heeft, hebben uiteraard ook effect op ons HRM-beleid. Aan de ene kant hebben we te maken met werken aan meer grip op onze bedrijfsvoering (onder meer door meer sturing op onze concernbudgetten) en aan de andere kant is er behoefte aan medewerkers die de behoeften in de samenleving kunnen faciliteren. Onze opgave is meervoudig. Medewerkers scholen en meenemen in het veranderende rollen kunnen denken en ook medewerkers binden en boeien voor onze organisatie. Medewerkers kansen geven om zich te ontwikkelen, inzetten op loopbaantrajecten om zo de grijze uitstroom op te vangen. En door middel van arbeidscommunicatie ook onze organisatie aantrekkelijk weten te houden voor toekomstige medewerkers. De versobering van de arbeidsvoorwaarden hebben impact gehad bij de medewerkers en daarom is het van belang om medewerkers te blijven waarderen. Een aanpak met concrete doelen helpt om transparanter en gerichter aan bovenstaande uitdagingen te werken.

Integriteit
Zowel het bestuur (college en raad) als de directie hebben integriteit stevig op de agenda staan en daar in workshops aandacht aan besteed. In 2015 is gestart met het opstellen van een 'boekje' Ambtelijke integriteit en een stuk over Bestuurlijke integriteit. Onderdeel van de opdracht rond ambtelijke integriteit is het bij elkaar brengen van verschillende regelingen en andere afspraken zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan, maar er een consequent en consistent verhaal ligt. Complicerende factor daarbij is de invoering van de decentralisaties waarbij landelijk verschillende normen en kaders zijn ontwikkeld die verplicht toegepast moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan Suwinet, en aan aangescherpte privacyregels omdat meer medewerkers toegang hebben tot gegevens van burgers. Het is zaak deze ontwikkelingen goed op elkaar af te stemmen zodat er geen gaten vallen, maar ook geen dubbelingen ontstaan. De ambtenaren die hiermee annex zijn (juridische zaken, ICT en P&O) hebben regelmatig overleg om dit te stroomlijnen.
Bestuurlijke integriteit zal zich vooral richten op het ontwikkelen van gezamenlijke integriteitsnormen. De landelijk ontwikkelde gedragscode voor politieke ambtsdragers levert daar een bijdrage aan. In 2016 zal vooral aandacht besteed worden aan gesprekken over integriteit en de eigen (werk)situatie. Voor ambtenaren zijn de werkoverleggen daarvoor een goede plek, voor het bestuur kan een workshopachtige aanpak opnieuw goed werken.

Informatie- en communicatietechnologie
De huidige beheersvisie ICT is in 2013 vastgelegd. Nadat wij het plan van aanpak in het najaar 2015 hebben vastgesteld zullen wij u de nieuwe visie voorleggen

In 2016 zullen enkele hoofdonderwerpen door ICT opgepakt worden. Dit zijn onder andere:

1. Financieel op orde krijgen van de ICT huishouding
2. Omslag modernisering GBA
3. Herinrichten en upgraden huidige (back-up) servers
4. Borgen beveiliging van gegevens en informatie
5. Nieuw E-hrm systeem implementeren
6. De interne verhuizing en het faciliteren van flexibel werken
7. Voortzetting zaakgericht werken
8. Uitbouwen digitale balies
9. Implementeren management informatiesysteem en voortzetten monitor sociaal domein
10. Digitalisering processen en huidig archief

Doorontwikkeling Dienstverlening
Het programma Eén in Dienstverlening is per 31 december 2014 beëindigd en middels een evaluatiedocument aan de raad afgesloten. Als vervolg op het programma is er voor 1 jaar (2015) een projectleider dienstverlening aangesteld om de verdere doorontwikkeling en uitvoering van de dienstverlening te waarborgen. Vanaf 2016 zullen de werkzaamheden structureel in de afdelingen worden belegd, waar mogelijk.

NB

Wel moet benadrukt worden, dat om de beoogde digitale ambitie te realiseren, het noodzakelijk is om te blijven investeren in een passende beheerstructuur voor de website. De coördinerend webredacteur is de belangrijkste spil in deze structuur. Heerenveen wil mede door digitale dienstverlening aan onze burgers 24 uur per dag, zeven dagen per week betrouwbaar, transparant en actueel beschikbaar te stellen, een financiële taakstelling realiseren. Onze organisatie heeft focus en capaciteit nodig om hiermee en verbeterde dienstverlening en efficiëntie te realiseren.

Archivering
Door een stagnatie in snelheid van digitaliseren van processen als mede het onvoldoende rekening hebben gehouden met de impact van de 3D’s op de hoeveelheid te archiveren documenten is er een achterstand ontstaan bij onze afdeling informatievoorziening. Eind 2015/ begin 2016 zal een inhaalslag plaats vinden als mede een analyse hoe voorkomen kan worden dat opnieuw een achterstand ontstaat.

2.5. Verbonden partijen

In maart 2006 is de notitie verbonden partijen door de gemeenteraad vastgesteld. In de notitie is een uitputtend overzicht van alle verbonden partijen opgenomen, zoals die op dat moment aanwezig waren. Voor een actueel overzicht van de aan de gemeente Heerenveen verbonden partijen en inhoudelijke informatie wordt verwezen naar bijlage 5. Belangrijke ontwikkelingen worden in de bijlage per verbonden partij toegelicht.

In de themabegroting 2015 hebben wij toegezegd de nota verbonden partijen te herzien. Daarmee zijn wij in december 2014 gestart en de herziening wordt voor het einde van 2015 bestuurlijk afgerond. Wij verwachten dat de herziening zal leiden tot:

- Een leidraad Samenwerken.
- Het intrekken van de notitie verbonden partijen van 2006.
- Een gewijzigde verplichte paragraaf Verbonden partijen met een daarbij behorende gewijzigde werkwijze.
- Een verantwoordelijk directielid voor samenwerking en in het bijzonder voor het tot stand komen van een visie op samenwerking en voor samenhang tussen de beleidsvoornemens met betrekking tot samenwerking en de visie. Beiden (visie en samenhang) zijn onderdeel van de gewijzigde paragraaf.

2.6. Grondbeleid

Nota Grondbeleid

De actuele nota Grondbeleid, die op 7 november 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, geeft nieuwe kaders. Kaders in de vorm van beleidsregels waarbij het accent ligt op het acteren in een situatie, waarbij er sprake is van veel grond en relatief weinig programma en een hoog risicoprofiel. De nota richt zich, anders dan de vorige nota, dan ook vooral op het beheersbaar maken van risico's, het verbeteren van de processen binnen het grondbedrijf, het beter structureren van de informatievoorziening en bovenal op een sterkere focus op de projecten- en grondportefeuille.

Beleidsregels opgenomen in de nieuwe nota grondbeleid
Onderstaand worden de kaders voor het (nieuwe) grondbeleid, zoals in deze nota beschreven, gerecapituleerd:

De bestaande planvoorraad (hard en zacht) wordt pro-actief onderzocht op optimalisatiemogelijkheden en daarop aangepast en/of gereduceerd. Bij het onderzoeken van optimalisatiemogelijkheden wordt de markt en regio/provincie pro-actief betrokken.

De gemeente zet in beginsel het verwervingsinstrument minnelijke verwerving, Wet voorkeursrecht gemeenten en onteigening niet meer in en er worden geen nieuwe verwervingsgesprekken meer opgestart.
Voor gebieden waar het voorkeursrecht nog van kracht is wordt dit niet actief vervallen verklaard maar blijft voorlopig van kracht.
De gemeente legt bij het inzetten van haar grondbeleidsinstrumenten daar waar mogelijk de nadruk op de instrumenten van kostenverhaal. Er zijn verschillende instrumenten van kostenverhaal.
Uitgangspunt is het terugverdienen van de gemaakte kosten tegen een zo beperkt mogelijk risicoprofiel.
In beginsel worden geen nieuw (financiële) verplichtingen c.q. ontwikkelovereenkomsten aangegaan met uitzondering van overeenkomsten die voortvloeien uit het onderzoek naar optimalisatiemogelijkheden.
Anders ontwikkelen brengt met zich mee dat de gemeente zich flexibel opstelt en dat de mate van regie op onderdelen ingeperkt wordt. De gemeente stelt 'anders ontwikkelen' centraal.

Vanwege de nieuwe manier van ontwikkelen vindt een jaarlijkse terugkoppeling met de raad plaats over de opgedane ervaringen met de nieuwe werkwijze.

Naast de noodzaak tot anders ontwikkelen, zal de gemeente ook een kritische houding aannemen ten aanzien behoud van haar gronden.

De projectenportefeuille zal definitief gerangschikt worden in de categorieën 'anders ontwikkelen' of 'traditioneel', 'aanhouden' of 'afstoten' door het college en ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.
Jaarlijks rapporteert het college aan de raad over deze rangschikking, bereikte resultaten en doet voorstellen voor eventuele herschikking van projecten.

De gemeente zal een kritische houding aannemen ten aanzien van behoud van haar vastgoed, daartoe zal zij haar vastgoedportefeuille optimaliseren.

Met het grondprijsbeleid wordt beoogd de bouwgrond te verkopen tegen functionele en marktconforme condities en prijsniveau, waarbij voortdurend rekening wordt gehouden met wijzigingen in marktomstandigheden. Uitgangspunt is dat de gemeente grond uitgeeft tegen de marktwaarde,[1] en deze objectief en transparant wordt vastgesteld.

[1] De "International Valuation Standards" van de IVSC (International Valuation Standards Committee) definieert marktwaarde als volgt: Marktwaarde is het geschatte bedrag waartegen een actief tussen een bereidwillige koper en een bereidwillige verkoper na behoorlijke marketing in een zakelijke transactie

De gemeente hanteert in eerste aanleg de residuele grondwaardebepaling als zijnde de methodiek voor het bepalen van haar grondprijzen bij commerciële woningbouw- en bedrijfsontwikkelingsprojecten.

Voor het verkrijgen van inzicht in de marktvraag, de bouwkosten c.a. schakelt de gemeente externe experts als makelaars en taxateurs in.

Voor niet-commerciële functies hanteert de gemeente in eerste aanleg de kostprijsmethode.

1. Voor alle grondexploitaties worden onderbouwde exploitatieberekeningen gemaakt.
2. Deze exploitatieberekeningen worden aan de raad ter vaststelling aangeboden.
3. De exploitatieberekeningen worden jaarlijks herzien.

De raad wordt op de volgende manieren actief betrokken bij de financiële beheersing van het grondbeleid:

- de begroting, met een cijfermatig deel en een paragraaf grondbeleid;
- Verantwoordings- en Perspectiefnota;
- Bestuursrapportage;
- de jaarrekening, met een cijfermatig deel en een paragraaf grondbeleid;
- twee maandelijkse rapportages (kwalitatief)

Indien nodig ontvangt de raad afzonderlijke informatie (actieve informatieplicht), bijvoorbeeld over belangrijke ontwikkelingen binnen een complex met grote gevolgen, opnemen van complexen in de exploitatie, aanpassingen van beleid e.d.

Bij het opstellen van een exploitatieberekening wordt ook een risicoanalyse opgesteld. Jaarlijks wordt bij actualisering van de exploitatieberekening van gemeentelijke exploitaties ook de risicoanalyse geactualiseerd. De risicoanalyse wordt vastgesteld door het College en ter kennis gebracht aan de gemeenteraad. De stand van zaken van risicobeheersing wordt toegelicht in de reguliere voortgangsrapportages van projecten.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de benodigde weerstandscapaciteit (is risico-inventarisatie) enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds.

De gemeente gaat uit van het principe van integraal risicomanagement. Bij de aanpak gelden als uitgangspunten:

- Continue en proactief: bestaande risico's cyclisch volgen en nieuwe risico's actief identificeren;
- Brede insteek: behalve risico's met financiële impact ook andere risico's en kansen in het proces betrekken.

De risicoverantwoording geschiedt in reguliere plannen en rapportages binnen de Planning & Control cyclus.

Winsten worden in beginsel pas genomen bij afsluiting van een complex, tenzij er eerder voldoende zekerheid bestaat voor winstneming.

zou worden overgedragen op de waardepeildatum, waarbij de partijen met kennis van zaken, prudent en niet onder dwang zouden hebben gehandeld. De Waarderingskamer, NVM en NVR gebruiken alleen deze definitie en het ligt dan ook voor de hand om bij het waarderen tegen marktwaarde uit te gaan van deze definitie.

1. Verlies wordt genomen door een voorziening te treffen ter grootte van het volledige verlies;
2. Verlies wordt direct genomen zodra het zich voordoet;
3. In geval van omslag van een winstgevende exploitatie naar een verliesgevende exploitatie wordt een voorziening getroffen (zijnde een waardecorrectie op de post Bouwgrondexploitatie);
4. Alleen in situaties waarin in voldoende mate zekerheid bestaat over de definitieve omvang van het verlies, wordt een afboeking gedaan.

Winstgevende en verliesgevende projecten worden niet met elkaar verrekend.

Projecten worden niet alleen op zichzelf maar vooral ook in relatie tot elkaar beschouwd, opdat er integrale afstemming kan plaatsvinden.

Jaarlijks wordt een Monitoring projecten grondbedrijf (MPG) opgesteld. Het MPG moet inzicht bieden in de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen en prognoses op programmaniveau, waarmee de raad in staat wordt gesteld te sturen en keuzes te maken.

Monitoring projecten grondbedrijf, risico-analyses en actualisaties
Ten behoeve van de monitoring en aansturing van projecten Grondbedrijf is een regulier ambtelijk overleg ingesteld om handen en voeten te geven aan de noodzaak te monitoren, bij te sturen en integraal te managen. Het systeem van monitoring is inmiddels meer dan een jaar operationeel en beantwoord aan de verwachtingen en geeft goede handvaten voor het beheersen van en het inzichtelijk maken en presenteren van de feitelijke voortgang van de grondexploitaties.
Alle relevante grondexploitaties zijn inmiddels inhoudelijk geactualiseerd en afgestemd op de actuele prognoses en inzichten rond de ruimtelijk-economische ontwikkelingen. In juni j.l. zijn de betreffende geactualiseerde exploitaties door de raad vastgesteld. Daarnaast is voor de grondexploitatie van Skoatterwâld een externe risico-analyse opgesteld en aan de raad gepresenteerd.

Ontwikkelingen BBV
De commissie BBV heeft in juli het "Voornemen tot herziening verslaggevingregels grondexploitatie in het BBV met ingang van 1 januari 2016" gepresenteerd. In dit voornemen staan diverse aanscherpingen op het gebied van waardering en verantwoording van de grondexploitaties. Het gaat nog maar om een voornemen, maar waarschijnlijk zullen de aanpassingen op termijn van toepassing zijn op onze gemeente. Voorbeelden van aanpassingen zijn:

- De maximale termijn voor een grondexploitatie is 10 jaren;
- De huidige NIEGG (nog niet in gebruikgenomen gronden) worden omgezet in een activum. Kosten mogen niet meer worden bijgeschreven op de boekwaarde en gedurende een overgangsperiode van 4 jaar moet de waarde van de betreffende grond worden vastgesteld en waarschijnlijk worden afgewaardeerd. Dit zal dan leidden tot incidentele en structurele nadelen.

2.7 Lokale heffingen

Algemeen
In deze paragraaf worden de ontwikkelingen met betrekking tot het gemeentelijk belastinggebied aangegeven. Vervolgens wordt per heffing aangegeven wat het beleid is ten aanzien van die heffing en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen.

Specifiek

Tarieven
Wij zorgen voor transparante, onderbouwde en goed gecommuniceerde tarieven, mede om "no cure no pay acties" van burgers / ondernemers te voorkomen of te kunnen weerleggen.

Onroerende zaakbelasting
In de themabegroting 2016 is de onroerende-zaakbelastingen verhoogd met 0,5%, conform de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014. Naast deze verhoging is er een mutatie doorgevoerd voor de reguliere inflatiecorrectie (1%). De verhoging is exclusief de waardemutaties.

Hondenbelasting
Houders van honden zijn hondenbelasting verschuldigd. Deze belasting wordt met 1% verhoogd voor de verwachte inflatie.

Forensenbelasting
Personen die in de gemeente die langer dan de in de verordening genoemde periode een gemeubileerde woning beschikbaar houden zonder te zijn ingeschreven in het gemeentelijke bevolkingsregister zijn forensenbelasting verschuldigd. Deze belasting wordt met 1% verhoogd voor de verwachte inflatie.

Toeristenbelasting
Sinds 2005 wordt een toeristenbelasting op nachtverblijf geheven voor het in de verordening genoemd bedrag per persoon per overnachting. De logiesverstrekker mag deze belasting verhalen op degene die overnacht. De belasting wordt gebaseerd op het werkelijke aantal overnachtingen. In de begroting 2016 wordt de opbrengst voor de toeristenbelasting met 1% verhoogd voor de verwachte inflatie.

Reclamebelasting
Sinds 2010 wordt reclamebelasting geheven in het centrumgebied van Heerenveen. Reclameuitingen zoals genoemd in de verordening worden belast. Het grootste deel van de opbrengsten is bestemd voor evenementen en promotie, een deel voor initiatieven op het gebied van schoon, heel en veilig, en een deel ter dekking van de perceptiekosten. Deze belasting wordt met 1% verhoogd voor de verwachte inflatie.

Precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen
Sinds 2011 wordt precariobelasting geheven op ondergrondse kabels en leidingen (gas en elektriciteit). Deze belasting wordt opgelegd aan nuts- en particuliere bedrijven die eigenaar zijn van kabels en leidingen in gemeentegrond. Kabels in het kader van de Communicatiewet (kabels ten dienste van een openbaar elektronisch communicatienetwerk) moeten worden gedoogd en kunnen niet worden belast. Deze belasting wordt met 1 % verhoogd voor de verwachte inflatie.

Invordering Belastingen
De onroerende zaakbelasting, het vaste deel van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing woningen en de hondenbelasting worden jaarlijks op een gecombineerde aanslag opgelegd aan de belastingplichtigen. Voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing (diftar) worden per kwartaal aanslagen verzonden. Afzonderlijke aanslagen worden opgelegd voor de forensenbelasting, de toeristenbelasting en voor het grootverbruik (bedrijven) van de rioolheffing. Indien niet tijdig wordt betaald ontvangen de belastingschuldigen een maand na de laatste vervaldatum van de aanslag een aanmaning. Wordt dan nog niet betaald, dan wordt

een dwangbevel uitgevaardigd die door de belastingdeurwaarder wordt betekend. In gevallen van aantoonbare onvoldoende betalingscapaciteit van burgers en ondernemers/kleine zelfstandigen wordt kwijtschelding toegepast zoals geregeld in de verordening(en). In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014 is besloten tot structurele verruiming van de kwijtschelding voor ondernemers/kleine zelfstandigen met ingang van 2014. Voor 2015 en verder is besloten tot dekking via een solidariteitsheffing op de onroerende zaakbelastingen.

Rioolheffing
Rioolheffing wordt geheven van alle percelen die direct of indirect zijn aangesloten op de riolering. De woningen (kleinverbruikers van water) zijn een vast bedrag per jaar verschuldigd, terwijl de industriële aansluitingen (grootverbruikers van water) een vast tarief betalen bij een verbruik tot 50m3 en een vast tarief tot 200 m3. In het laatste geval geldt dat daar bovenop, op basis van de meer hoeveelheid afgevoerd water, in staffels wordt geheven. Via deze heffing op woningen en niet woningen worden de kosten van onderhoud en vervanging van de gemeentelijk voorzieningen voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater (hemel- grond en afvalwater) in de gemeente gedekt. Het onderhoud en de vervanging vindt plaats op basis Watertakenplan 2015-2019. Het Watertakenplan is, ten aanzien van het beleid en de uitvoering, vastgesteld voor de periode van 2015 tot en met 2019, maar voorziet ook voor de jaren erna. In dit plan zijn alle uitgangspunten, risico's etc. in kaart gebracht. De financiële aspecten zijn vastgelegd in het kostendekkingsplan, die overigens 2019 overstijgen. Dit kostendekkingsplan dient als basis voor de tariefstelling van de rioolheffing.

Afvalstoffenheffing
In Heerenveen wordt bij afvalstoffenheffing onderscheid gemaakt in een vast deel en een variabel deel, ook wel Diftar genoemd. De tarieven worden vastgesteld op basis van de verwachte kosten van het ophalen, afvoeren en verwerken van het huisvuil. In principe zijn de opbrengsten kostendekkend. Indien op rekeningbasis overschotten ontstaan dan worden die gereserveerd om de tarieven in de toekomst te kunnen egaliseren. Het vaste gedeelte is verschuldigd ongeacht de aangeboden hoeveelheid afval, en wordt jaarlijks via het aanslagbiljet gemeentelijke belastingen in rekening gebracht. Het variabele gedeelte wordt per kwartaal via de Diftar-aanslag in rekening gebracht op basis van het aantal ledigingen van grijze en groene containers of van het aantal malen dat afvalzakken worden gestort in de verzamelcontainers (bij hoogbouw).

Voor wat betreft het variabele tariefdeel (tarieven per lediging) wordt opgemerkt, dat deze tarieven in Diftar-verband zoveel mogelijk uniform door de gemeenten Opsterland, Ooststellingwerf en Heerenveen worden vastgesteld.

De afvalstoffenheffing voor 2016 zal op hetzelfde niveau blijven als in 2015. Mogelijk zal het onderzoek naar een andere inzamel-systematiek voor groen- en restafval, afkomstig uit huishoudens, leiden tot een bijstelling van de variabele ledigingstarieven. In het najaar zal daarover uitsluitsel kunnen worden gegeven en zal aan de gemeenteraad mogelijk een voorstel tot aanpassing van het ledigingstarief worden gedaan. Daarbij zal ook een mogelijke aanwending van de egalisatiereserve worden betrokken.

Baatbelasting riolering buitengebied (NRAPII)
Bij het raadsbesluit van 20 juni 2006 is besloten om alle percelen in het buitengebied ten aanzien van het vrijkomende afvalwater te ontzorgen middels een aansluiting op de riolering of een IBA. Per aansluiting is de eigenaar van een perceel € 1.500 verschuldigd. Dit is vastgelegd via een privaatrechtelijke overeenkomst. Omdat er voor de percelen geen onaanvaardbare verschillen dienen te ontstaan bij een gelijk profijt van de getroffen voorziening, zullen de percelen in het buitengebied, die worden aangesloten op de riolering of IBA en waarvan de eigenaar geen gebruik maakt van de exploitatieovereenkomst, worden aangeslagen d.m.v. baatbelasting. Na afronding van NRAPII kan het traject voor baatbelasting worden ingezet. De afronding start in 2016.

Deel 3 Financiële begroting

Financiële begroting

01. Totaaloverzicht themabegroting

02. Overzicht reserves en voorzieningen

03. Overzicht van te verstrekken subsidies

04. Berekening EMU-saldo

05. Investeringsplan

06. Verklaring verschillen Themabegroting 2016

07. Bezuinigingsmaatregelen 2016

08. Uitgangspunten Themabegroting 2016 - 2019

09. Lijst verbonden partijen

10. Overzicht incidentele lasten en baten per thema

01. Totaaloverzicht themabegroting

Totaaloverzicht Themabegroting

Recapitulatie themabegroting

(Bedragen x €1.000)

Lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
THEMA 1 Bestuurt en Organiseert	53.394	56.123	47.958	49.353	49.659	50.562
THEMA 2 Werkt	13.592	13.817	13.523	11.113	9.623	8.503
THEMA 3 Kiest voor Leefbaarheid	16.796	17.013	15.843	15.849	15.812	15.830
THEMA 4 Bevordert Meedoen en Ondersteunt	36.609	55.096	54.085	50.751	50.666	50.620
THEMA 5 Stimuleert Duurzaamheid	10.235	10.700	10.567	10.510	10.439	10.425
THEMA 6 Ontwikkelt	14.720	17.299	7.063	9.039	10.226	8.258
Totaal Lasten	**145.345**	**170.049**	**149.039**	**146.615**	**146.424**	**144.198**

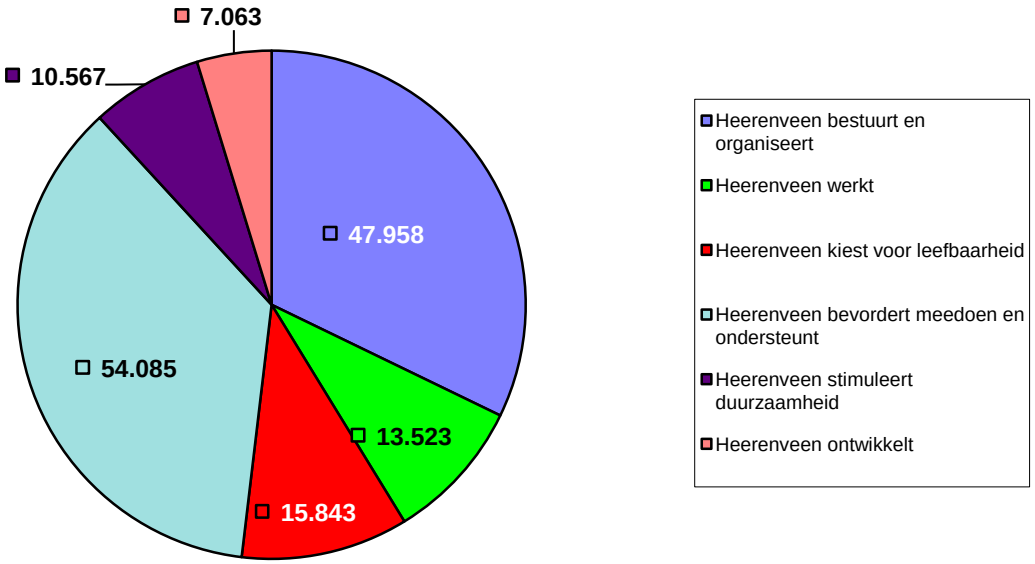
(Bedragen x €1.000)

Baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
THEMA 1 Bestuurt en Organiseert	89.199	116.764	107.943	105.489	104.089	103.515
THEMA 2 Werkt	13.406	225	119	119	120	83
THEMA 3 Kiest voor Leefbaarheid	3.033	3.645	3.033	3.033	3.033	3.033
THEMA 4 Bevordert Meedoen en Ondersteunt	21.091	20.877	20.261	18.328	18.413	18.413
THEMA 5 Stimuleert Duurzaamheid	11.195	11.405	11.265	11.244	11.181	11.171
THEMA 6 Ontwikkelt	7.238	17.133	6.419	8.401	9.589	7.983
Totaal Baten	**145.162**	**170.049**	**149.039**	**146.615**	**146.424**	**144.198**
Saldo Lasten / Baten	**184-**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

TOTALEN THEMABEGROTING 2016

UITGAVEN PER THEMA

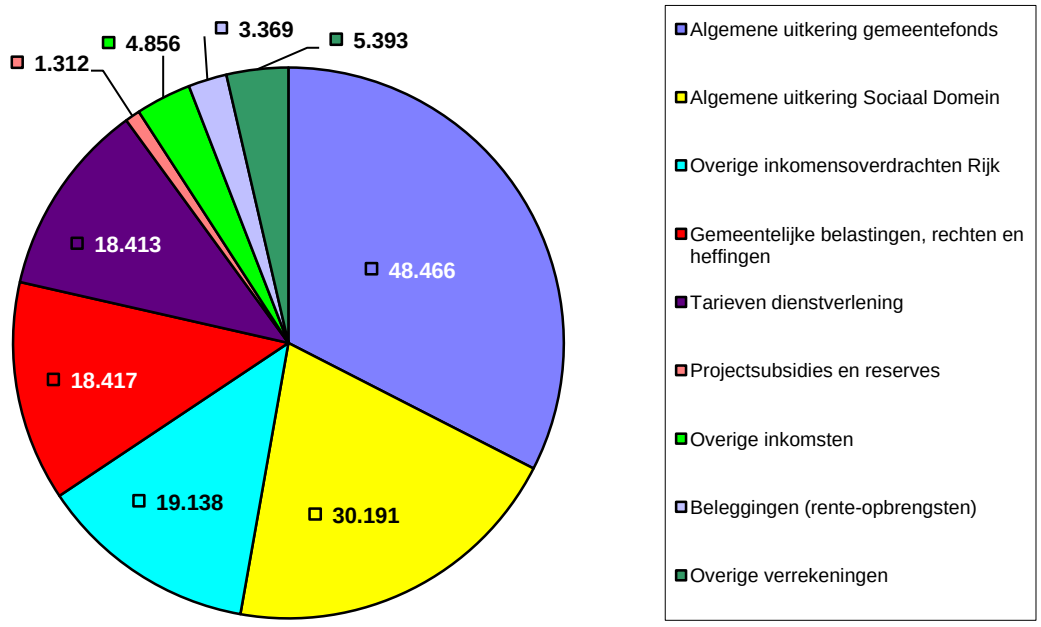
lasten x € 1.000

Totaal uitgaven 2016: € 149.039

TOTALE INKOMSTEN

baten x € 1.000

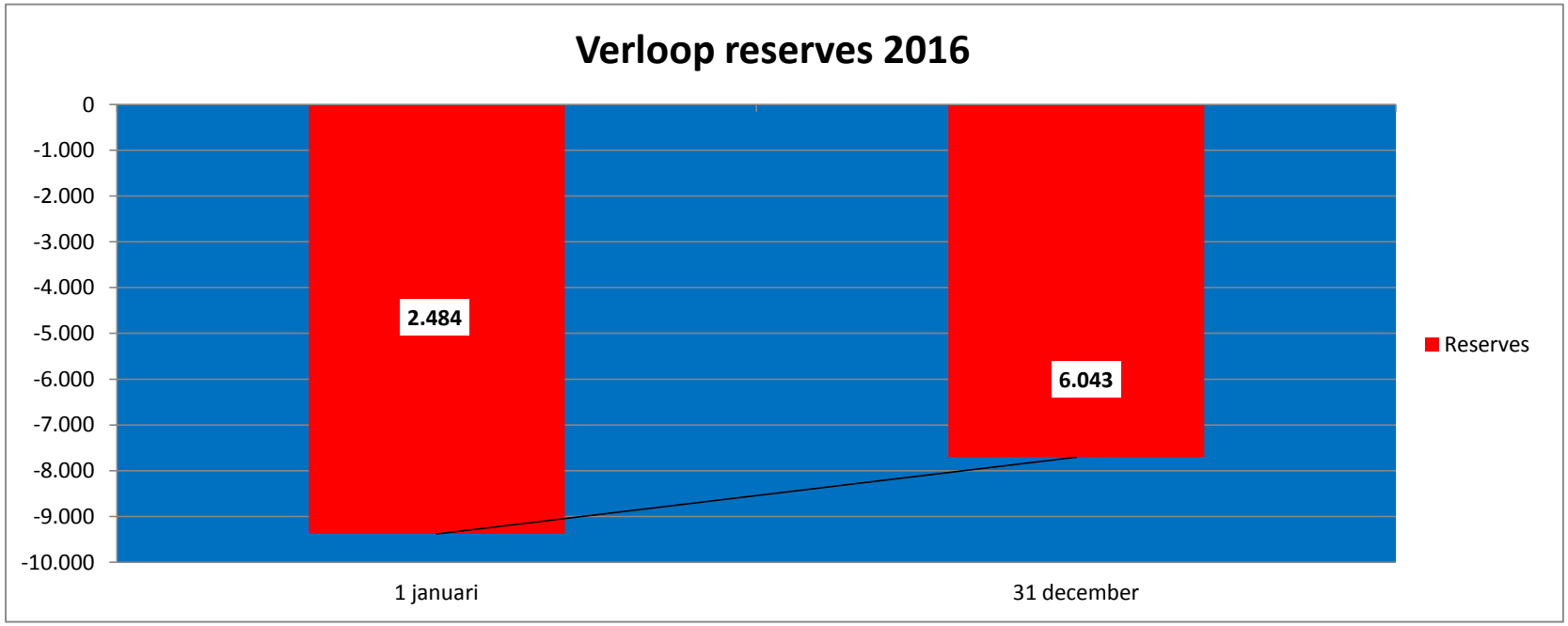
Totaal inkomsten 2016: € 149.039

02. Overzicht reserves en voorzieningen

STAAT VAN RESERVES BEGROTING 2016

x € 1.000

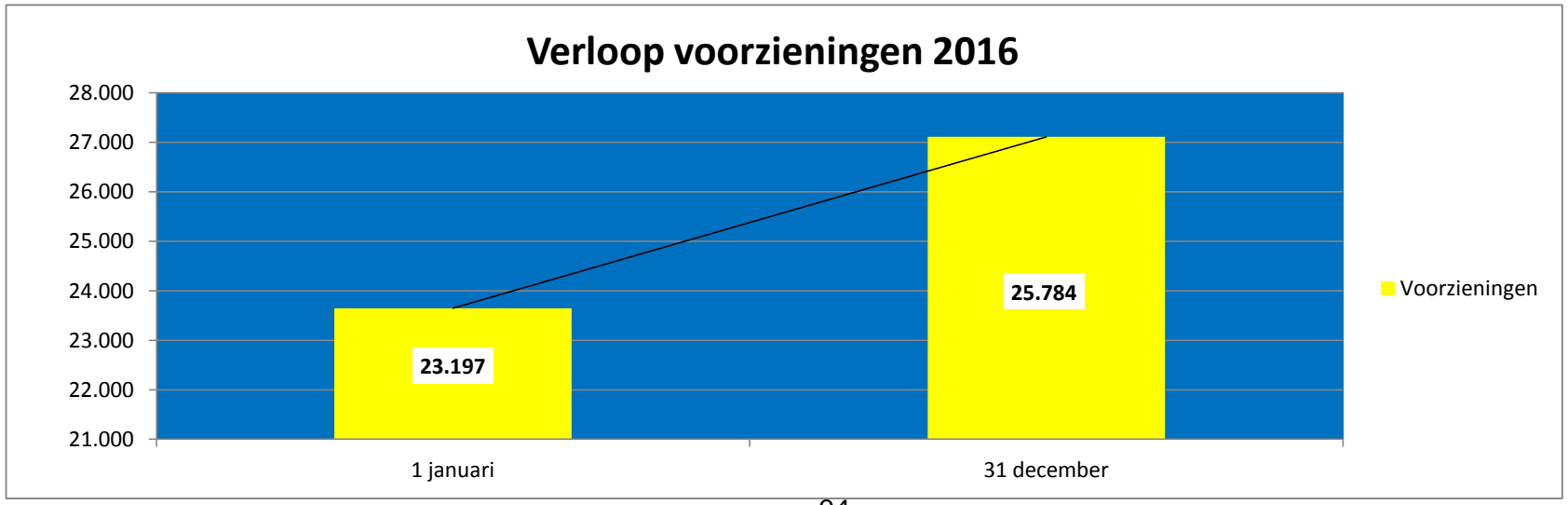
Thema	Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
1	60705	Algemene Reserve niet geblokkeerd	I	366	250	492	124
1	60750	Algemene Reserve	S	-511	4.058		3.547
5	61500	Afvalstoffenheffing	I	513		79	434
6	62470	Projecten uit eigen middelen	I	215		129	86
4	62500	Sociaal Cultureel werk Aengwirden	S	51			51
3	62535	Betaald parkeren	S	31	125		156
5	62571	Reserve oud papier	I	45	45	45	45
3	62597	Reserve leegstand Kompanije/ MFG Jubbega	I	257		60	197
3	62598	Reserve Baggeren	I	129			129
1	62710	Facilitaire diensten en middelen	S	155	42		197
1	62795	Frictiekosten concern	I	1.246	35	507	774
1	62805	Reserve IT-agenda	S	64	181		245
1	62810	Reserve BGT	S	200	50		250
Totaal reserves				**2.758**	**4.786**	**1.312**	**6.232**

STAAT VAN VOORZIENINGEN BEGROTING 2016

x € 1.000

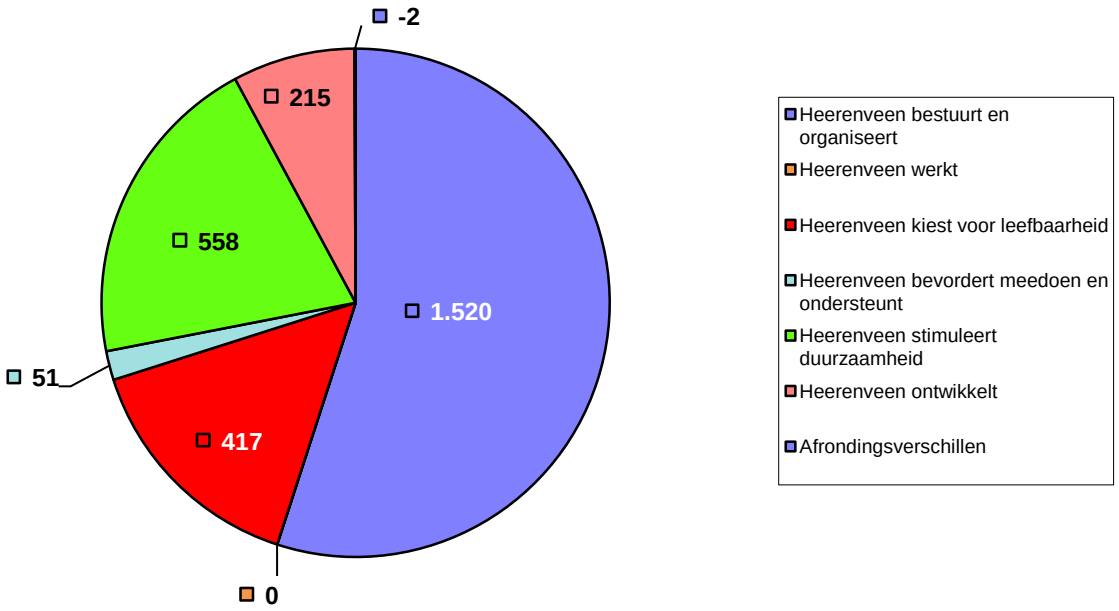
Thema	Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-16	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-16
6	68460	Participatie Thialf	I	1.500			1.500
6	68480	Voorziening deelneming SSH BV	I	995			995
3	68520	Sportvelden	S	396	218		614
3	68540	Onderhoud onderwijsgebouwen	S	113			113
3	68575	Onderhoud walbeschoeiingen	I	60			60
3	68576	Achterstallig onderhoud oevers	I	1.759		900	859
1	68577	Voorziening onderhoud gebouwen	S	638	513		1.151
3	68582	Achterstallig onderhoud B'him: Bruggen	I	2.000		800	1.200
3	68583	Achterstallig onderhoud B'him: Wegen	I	218		218	0
4	68584	Achterstallig onderhoud B'him: Medium	I	24			24
3	68591	Verplichting B'him (RO; risicovoorziening)	I	456			456
6	68595	Voorziening bedrijvenpark A7	I	1.580			1.580
5	68597	Rioleringen	S	7.603	104		7.707
1	68660	Voorziening risico precario	I	6.796	2.710		9.505
1	68710	Gevolgen wet APPA	S	2.257			2.257
1	68750	WGA-fonds	S	274	47		320
1	68760	Inventaris gemeentehuis	S	177	37		214
1	68770	Participatiefonds kwijtscheldingen	S	41	541		582
1	68790	Afwikkeling projecten	I	50			50
1	68795	Faciliteiten Raad	S	26	5		31
1	68796	Millenniumactiviteiten	I	2			2
Totaal voorzieningen				**26.964**	**4.174**	**1.918**	**29.220**

TOTALEN THEMABEGROTING 2016

TOTAAL RESERVES PER THEMA

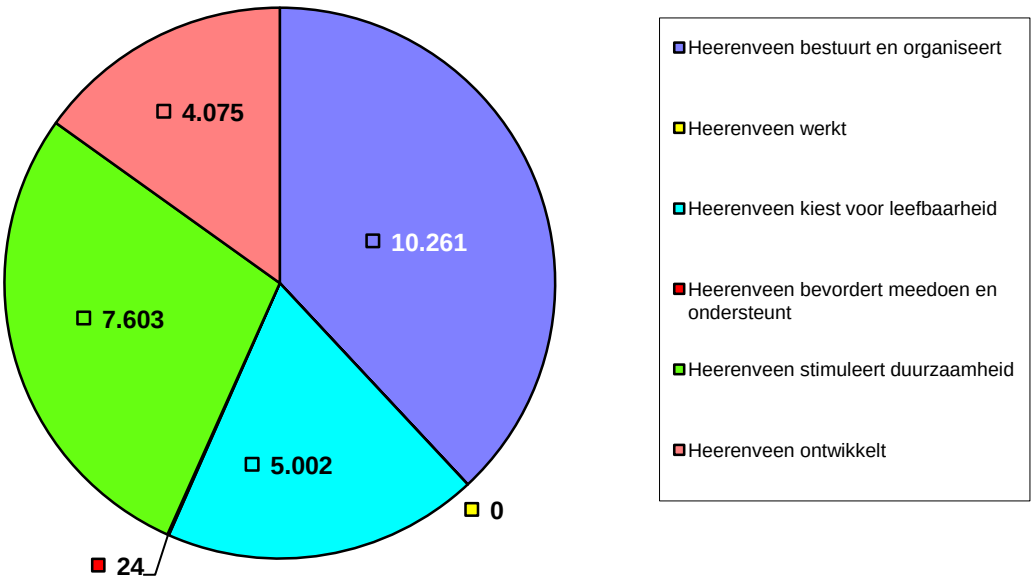
x € 1.000

Stand per 1 januari 2016: € 2.758

TOTAAL VOORZIENINGEN PER THEMA

x € 1.000

Stand per 1 januari 2016: € 26.964

Bron: IV3; begroting 2016

03. Overzicht van te verstrekken subsidies

Grootboek nummer	Func-tie	Gesubsidieerde instellingen	Begroting vorig dienstjaar	Begroting dienstjaar 2016
		Eigendommen niet voor openbare dienst		
6.212.10	27 821	Stichting Molen Welgelegen	14.000	
6.212.10	27 821	Tjongermolen	2.400	
6.212.10	27 821	Mellemolen	2.800	
			19.200	19.400
		Evenementen		
6.229.10	35 310	Evenementenbudget	72.800	73.500
		Sport		
6.261.10	01 530	Heerenveens Skûtsje	1.446	1.460
6.261.10	02 530	Samen onderweg	1.566	776
6.261.10	08 530	TSN	24.824	25.072
6.261.10	09 530	Subsidie Combinatiefuncties	301.692	339.910
6.261.10	11 530	Sportverenigingen i.v.m. overdracht exploitatie	67.523	68.200
6.261.10	12 530	Bijdrage verenigingen zelfwerkzaamheid	9.896	9.995
6.261.10	14 530	Subsidie utingeradielhal	29.435	29.730
			436.382	475.143
		Participatiewet Specifieke Preventie		
6.360.20	01 621	Stichting Vluchtelingenwerk Noord Nederland	134.170	112.282
6.360.20	03 670	Subsidie steunpunt De Barones	16.615	16.781
6.360.20	07 670	Stichting Urgente Noden (S.U.N)	7.500	7.575
			158.285	136.638
		W.M.O. Algemene Preventie		
6.370.10	02 511	Eenm.subs. Leefbaarheid en meedoen	46.360	46.824
6.370.10	14 670	Subsidie COSBO	3.805	3.843
6.370.10	16 670	Subsidie Stichting Caleidoscoop	849.068	857.559
6.370.10	18 670	Subsidie wet gem. Antidiscrimatie (Tumba)	10.542	6.949
6.370.10	22 670	Stichting Slachtofferhulp	9.220	9.312
6.370.10	26 670	Humanitas	3.525	3.560
6.370.10	12 714	Subs. Veiligheidsregio Friesland	286.406	300.463
			1.208.926	1.228.510
		W.M.O. Specifieke Preventie		
6.370.20	01 670	Subs. Caleidoscoop, mantelzorgondersteuning	632.257	632.667
6.370.20	04 670	Subs. Stichting A.M.W. Zuid-Friesland	569.650	575.350
6.370.20	06 670	Omtinken ondersteuning mantelzorg	17.500	17.675
6.370.20	08 662	Respijtzorg van mantelzorgers	5.000	5.050
6.370.20	12 670	Subsidie meldpunt huiselijk geweld (Fier Fryslân)	20.782	20.990
			1.245.189	1.251.732
		W.M.O. Maatwerkvoorziening zwaar		
6.370.40	10 670	Kosten teamleider sociaal team	103.235	104.262
6.113.20	31 560	Wijk- en Dorpsbudgetten	78.100	78.900
		Cultureel en recreatie		
6.265.10	01 510	Vereniging Openbare bibliotheek	926.989	903.510
6.265.10	03 541	Subsidie Museum Willem van Haren	399.614	394.860
6.265.10	04 541	Huur H'veense School vm. Kunstruimte	13.872	14.010
6.265.10	07 540	Sprookjescommissie Jubbega	340	0
6.265.10	08 540	Sprookjescommissie Heerenveen	540	0
6.265.10	10 540	Korpsen	12.897	13.025
6.265.10	11 580	Subsidie Tomke	2.821	2.850
6.265.10	12 580	Subsidie Afuk	4.983	5.035
6.265.10	14 670	Raad van Kerken 4 mei herdenking	605	610
6.265.10	15 670	4 mei concerten	258	260
6.265.10	16 670	Historisch Informatie Punt	16.000	16.160
6.265.10	17 560	Heerenveen Gouden Plak backofficetaken	12.400	12.525
6.265.10	19 541	Verr. Huur Heerenveense school	17.903	18.080
			1.409.222	1.380.925

Grootboek nummer	Functie	Gesubsidieerde instellingen	Begroting vorig dienstjaar	Begroting dienstjaar 2016
		Maatschappelijke dienstverlening		
6.269.10	02 822	Subsidie HuurdersBelangenvereniging Heerenveen	1.500	0
6.269.10	22 670	Subsidie Expansiehal Jubbega	18.335	18.520
6.269.10	36 622	Respijtzorg van mantelzorgers	500	505
6.269.10	37 670	Dag mantelzorg en vrijw.prijs	14.750	14.895
6.269.10	25 670	Kosten teamleider sociaal team (Caleidoscoop)	21.935	22.150
			57.020	56.070
		Jeugdwerk		
6.275.10	03 670	Vrijwillig Jeugd / Jongerenwerk	1.047	1.057
6.277.20		**Peuterwerk**		
	09 650	Kinderwoud	64.968	65.620
	20 650	Subsidie profes. Peuterspeelzalen (t.b.v. OAB)	112.065	113.185
			177.033	178.805
6.280.10		**Jeugd Algemene preventie**		
	01 714	Subs. Veiligheidsregio Friesland	1.127.486	1.182.823
	02 670	Alg. preventie Integrale Jeugdgez.zorg	22.940	23.170
	05 714	Alg. preventie CJG	58.870	59.460
	06 670	Scouting Stichting Van Maasdijk Heerenveen	348	350
	08 670	Jeugdclub Samen Onderweg	485	490
	10 670	Subsidie zomerspelweken Jubbega	2.780	2.808
	12 670	Subsidie OJC Medium	1.546	1.560
	14 670	Subsidie Jongerencentrum STAJ	1.522	1.535
	650	Kinderwoud	329.967	333.265
	24 714	Uitvoeringskst.nota rondje Gezondh.zorg	6.765	6.835
			1.552.709	1.612.296
6.280.20		**Jeugd Specifieke preventie**		
	01 670	Specifieke preventie Integrale Jeugdgez.zorg	63.500	64.135
	05 714	Specifieke preventie CJG	423.255	427.490
			486.755	491.625
6.280.40		**Jeugd Maatwerkvoorziening zwaar**		
	42 670	Verblijfszorg gezinsgericht	61.605	62.221
		Onderwijskansenbeleid		
6.290.10		**Logopedie**		
	03 480	Logopedie	22.330	37.102
6.290.20		**Onderwijsachterstandenbeleid**		
	03 480	Kinderwoud	185.000	150.000
		Doorbetaling VVE/OAB		
6.290.30		**Overige taken**		
	25 482	Volwasseneneducatie (Friesland College)	125.000	0
6.295.10		**Volksgezondheid**		
	01 714	HvD Fryslan	91.108	95.580
	07 714	Subsidie terminale zorg (Julia Jan Wouters)	690	697
			91.798	96.277
		Vergunningen, ontheffingen, vrijstellingen		
6.355.10	03 003	Stichting Centraal Bureau Fondsenwerving	580	590
		Afvalinzameling		
6.230.20	10 721	Subsidie regeling inzameling oud papier	137.000	124.900
6.230.30	17 721	Diversen, subsidie compostcontainer	2.200	1.000
			139.200	125.900
		Totaal	**7.631.416**	**7.560.953**

04. Berekening EMU-saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
Sector Overheidsfinanciën en consumentenprijzen, kmr B2-081
Antwoordnummer 25000, 2490 XA Den Haag

Vragenlijst
Berekening EMU-saldo
Gemeente Heerenveen (0074)

Algemene gegevens:	
Gemeentenaam:	**Heerenveen**
Gemeentenummer:	**0074**
Jaar:	**2016**
Naam contactpersoon:	Akke Cloo
Telefoon:	0513-617705
E-mail:	a.cloo@heerenveen.nl
Bestandsnaam:	**EMU160060074.XLS**

	Omschrijving	2015 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2015, aangevuld met raming resterende periode	2016 x € 1000,- Volgens begroting 2016	2017 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2016
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.000	3.485	5.372
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.977	6.216	6.023
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	3.462	4.174	3.818
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	2.616	2.135	2.522
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**			
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties **niet op exploitatie verantwoord**			
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	Verkoop van effecten:	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo		**9.823**	**11.740**	**12.691**

Ruimte voor toelichting

05. Investeringsplan

Investeringskredieten 2016

thema	*afdeling*	*bron*	*omschrijving kosten*	*begroot 2016 x 1.000*
1	R&W	Vervamgingsivesteringen 2016	Schaftwagen (2x)	18-
	R&W	Vervamgingsivesteringen 2016	Sneeuwploeg NIDO	10-
	R&W	Vervamgingsivesteringen 2016	Natstrooier op auto (3 stuks)	42-
	R&W	Vervamgingsivesteringen 2016	Zoutmenger	30-
	R&W	Vervamgingsivesteringen 2016	Cirkelmaaier	50-
	IFH	Vervamgingsivesteringen 2016	Hardware	100-
	IBOR	Vervamgingsivesteringen 2016	Verhardingen	1.550-
3	Samenleving	Vervamgingsivesteringen 2016	Gymn.lok. De Letterbeam (1050-201): Renovatie	26-
4	Posthuis	Vervamgingsivesteringen 2016	Posthuis: Toneeltechniek en automatisering	17-
	Posthuis	Vervamgingsivesteringen 2016	Posthuis: Telefooncentrale	10-
				1.853-

De hierbovengenoemde eenmalige maatregelen uit de MJP's zijn reeds verwerkt in de thema's.
De lasten van de vervangingsinvesteringen zijn eveneens in de thema's verwerkt.

06. Verklaring verschillen Themabegroting 2016

Financiële toelichting Themabegroting 2016

In de Perspectiefnota 2015 is een meerjarenperspectief opgenomen dat nagenoeg sluitend was. Een grote bijdrage aan de dekking van dit meerjarenperspectief was de positieve uitkomst van de Algemene uitkering. Tevens is er aangegeven dat de uitkomsten van de diverse circulaires een grillig verloop kennen. Ook de meicirculaire 2015 laat zien dat de uitkomsten afwijken van de eerdere circulaires.
In 2016 is hierdoor een negatieve bijstelling gedaan van de ramingen. Voor het meerjarenperspectief 2017-2019, is er een (grote) positieve bijstelling van de inkomsten.
Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2015 is er raadsbreed een motie 'Treasury' aangenomen 'Om zo spoedig mogelijk de mogelijkheden van herstructurering van de leningportefeuille te onderzoeken, rekening houdende met de snel stijgende rentepercentages'. Door deze motie is er ingezet op een nog actiever treasurybeleid, met als gevolg dat eind augustus de leningportefeuille voor een totaal van € 92,8 miljoen is geherfinancierd. Het totale rentevoordeel bedraagt in totaal € 2,1 miljoen.
In de cijfers van de voorliggende begroting is de financiële effect verwerkt.

De uikomsten laten, mede door de herfinanciering van de leningportefeuille en een oplopende algemene uitkering, een positief beeld zien. Zoals al eerder is aangegeven, worden in de Perspectiefnota 2016 voorstellen gedaan in relatie tot het benodigde weerstandsvermogen en zal er meer inzicht zijn in de financiële consequenties van de duurzame instandhouding van de kapitaalgoederen en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De inkomsten uit de algemene uitkering laten, zoals wij in de Perspectiefnota 2015 al schreven, een grillig verloop zien. Dit is het gevolg van de systematiek 'samen de trap op, samen de trap af', waarbij lagere uitgaven door het rijk, leiden tot lagere inkomsten voor de gemeenten. Zoals al eerder is aangegeven, zullen de eerste jaren van de Drie Decentralisaties, inzicht geven in de structurele financiële consequenties. Omdat de bekostiging in de algemene uitkering een dalende lijn laat zien, zal jaarlijks moeten worden bijgestuurd in deze budgetten.

Omdat de bovenstaande risico's nog niet financieel zijn vertaald, achten wij het van belang om de positieve uitkomsten niet op voorhand te bestemmen. Om deze reden stellen wij voor de saldi per jaarschijf toe te voegen aan de reeds bestaande spaarcomponent.

Resumé uitkomsten

Verklaring van de verschillen begroting 2016 vs. de begroting 2015

De verschillen zijn weergegeven op categorieën (kostensoorten). Op hoofdlijnen is er sprake van de navolgende verschillen tussen de Themabegroting 2015 en 2016:

categorie	*omschrijving*	*2015*	*2016*	*verschillen*
		x 1.000	*x 1.000*	*x 1.000*
0.0	niet in te delen lasten	-164	-149	15
1.0	salarissen e.a.	-25.125	-25.683	-558
2.0	rentekosten/baten	877	3.369	2.492
3.0	aankopen/diensten	-10.601	-6.778	3.823
4.0	subsidies/overheid/belastingen	51.792	49.871	-1.921
6.0	reserveringen	-6.958	-7.648	-690
6.1	kapitaallasten	-13.156	-12.407	749
6.2	verrekeningen kostenplaatsen	0	129	129
6.3	overige verrekeningen	3.335	-704	-4.039
	Totaal	0	0	0

1. De verschillen van de themabegroting 2015 en 2016 worden veroorzaakt door:
- Structurele effecten Perspectiefnota 2015; € 304.000;
- Doorwerking structurele mutaties Verzamelbesluiten 2015; -/- € 290.000;
- Doorwerking structurele mutaties Bestuursrapportage 2015; -/- € 481.000;
- Uitkomsten Grondbedrijf; € -/- € 67.000
- Algemene uitkering; -/- € 670.000;
- Herstructurering leningportefeuille; € 2.100.000.

Inclusief de beginstand van de begroting 2016 (€ 15.000), is het verschil tussen de begroting 2015 en de begroting 2016 € 1.188.000.

Verklaring per economische categorie:
- Het verschil op categorie 2.0, wordt veroorzaakt door de herstructurering van de leningportefeuille;
- Het verschil op categorie 3.0, wordt veroorzaakt grondaankopen in 2015 (liquidatie IBF BV/CV) en lagere begrote inkomsten in 2016;
- Het verschil op categorie 6.0, wordt veroorzaakt door de extra storting van de uikomst van de jaarschijf 2016 aan de algemene reserve;
- Het verschil op categorie 6.3 wordt veroorzaakt door de verrekening in 2015 van het negatieve rekeningsresultaat over 2014 (-/- € 1.309.000) en de verrekeningen in het grondbedrijf.

07. Bezuinigingsmaatregelen 2016

Totaal bezuinigingen 2016 (Verantwoordings- en Perspectiefnota's 2012 t/m 2014)

1. Bezuinigingsmaatregelen Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012 x € 1.000

Nr.	Onderwerp	Taakstelling 2016	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
B	Maximaal benutten van het profijtbeginsel	5		5				5	
C	Alleen samenwerken als het financieel gewin oplevert	373		373				373	
D	Publieke diensten zijn digitaal tenzij	5		5				5	
G	Een wendbare organisatie	30	30					30	
K	Sobere kwaliteit van de openbare ruimte	100		100				100	
L	Besparen door maatwerk voor voorzieningen	8				8		8	
N	Behoud van culturele functies boven culturele voorzieningen	16				16		16	
Totaal		**537**	**30**	**483**	**0**	**24**	**0**	**537**	**0,00**

2. Bezuinigingsmaatregelen Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013 x € 1.000

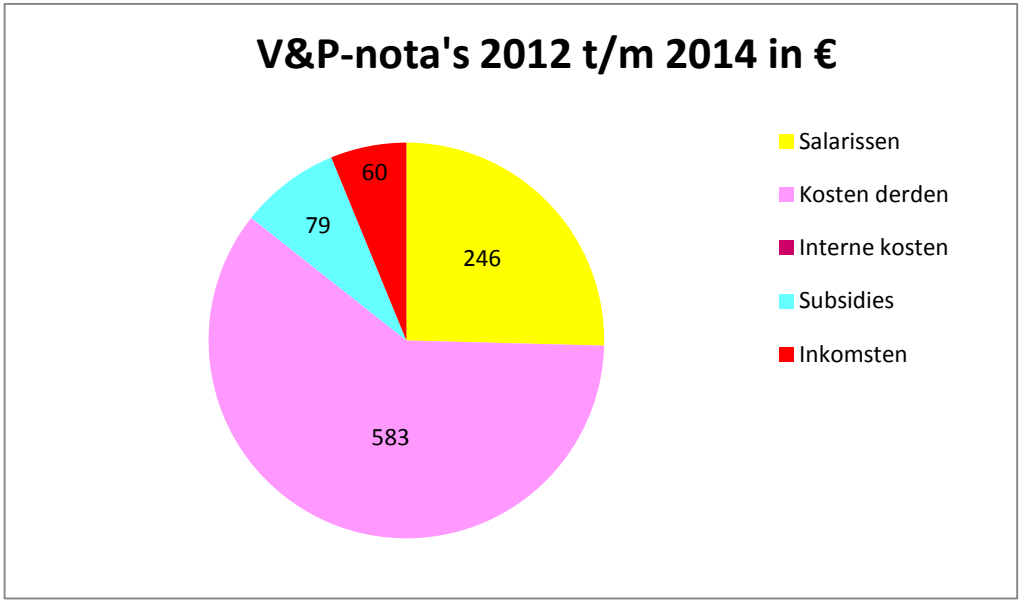
Nr.	Onderwerp	Taakstelling 2016	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
C	Culturele voorzieningen	45				45		45	
D	Diverse subsidies	10				10		10	
Totaal		**55**	**0**	**0**	**0**	**55**	**0**	**55**	**0,00**

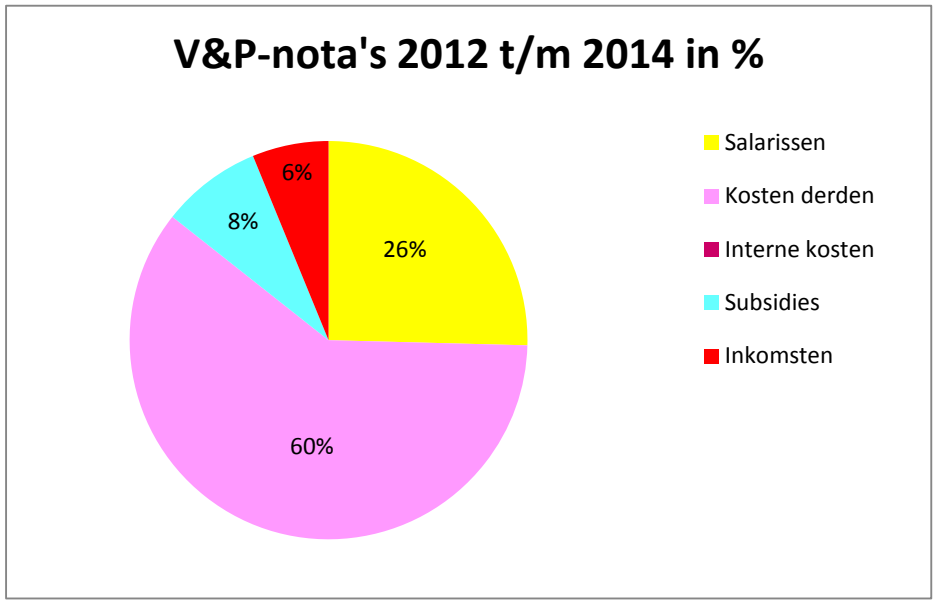
3. Bezuinigingsmaatregelen Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014 x € 1.000

Nr.	Onderwerp	Taakstelling 2016	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
1	Bedrijfsvoering	116	116					116	
2	Vacatureruimte Boarnsterhim	100	100					100	
3	Onroerende zaak belastingen	60					60	60	
5	Onderwijs, cultuur en sport	100		100				100	
6	Verkoop bezittingen	0						0	
Totaal		**376**	**216**	**100**	**0**	**0**	**60**	**376**	**0,00**

x € 1.000

	Taakstelling 2016	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
Totaal taakstelling V&P nota 2011-2014	**968**	**246**	**583**	**0**	**79**	**60**	**968**	**0,00**

08. Uitgangspunten Themabegroting 2016 – 2019

Uitgangspunten Themabegroting 2016 - 2019

Omschrijving	*2016*	*meerjaren*
Inkomsten		
Onroerende zaakbelastingen	Stijging 1,5% (incl. inflatie en excl. waardecorrecties)	2017-2019: extra stijging 0,5% (excl. Inflatie en waarde-correcties).
Rioolheffing	De tarieven van de rioolheffing stijgen niet in afwachting van het nieuwe Watertakenplan.	Idem
Afvalstoffenheffing	De tarieven Afvalstoffenheffing stijgen in 2016 niet.	Idem
Algemene uitkering Gemeentefonds	Berekening is gebaseerd op de meicirculaire 2015 (juni 2015) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties.	Idem
Parkeren	De tarieven voor het betaald parkeren in het centrum van Heerenveen zijn gelijk aan 2015.	Idem
Kapitaalgoederen		
Wegen	Het beheer en onderhoud van het areaal is financieel vertaald in de begroting.	Idem
Baggeren	Het beheer en onderhoud van het areaal is financieel vertaald in de begroting.	Idem
Riolering	Het beheer en onderhoud van het areaal is financieel vertaald in de begroting.	Idem
Kunstwerken	Het beheer en onderhoud van het areaal is financieel vertaald in de begroting.	Idem
Gebouwen	Het beheer en onderhoud van het areaal is financieel vertaald in de begroting.	Idem
Financiering		
Garantstellingen	Er worden sinds een aantal jaren geen nieuwe garantstellingen gegeven aan instellingen op het gebied van zorg en woningbouw. Wel is er de mogelijkheid voor bijvoorbeeld sportverenigingen om een beroep te doen op een garantstelling.	Idem
Gewaarborgde geldleningen	Er worden sinds een aantal jaren in principe geen gewaarborgde geldleningen meer verleend.	Idem
Liquiditeit	De financiële consequenties van de herstructurering van de geldleningenportefeuille zijn geraamd, inclusief te verwachten herfinanciering van aflopende leningen en de investeringsbehoefte.	Idem

Verbonden partijen		
Algemeen	De financiële consequenties van de Verbonden partijen zijn verwerkt en gebaseerd op de meest recente beschikbare informatie.	Idem
Grondbedrijf		
In exploitatie genomen gronden	Exploitatieberekeningen zijn leidend voor de ramingen 2016.	Idem
Niet in exploitatie genomen gronden	Exploitatiekosten drukken als resultaat op de begroting 2016.	Idem
Bedrijfsvoering		
Kapitaallasten	Er is een renteniveau gehanteerd van 2,25% (grondbedrijf 3,5%) en afschrijvingen zijn gebaseerd op de Financiële Verordening (artikel 212 GW). De verordening is opnieuw opgesteld conform de nieuwe modelverordening van de VNG.	Idem
Open einde regelingen		
WWB	Uitgegaan is van 1330 bijstands-uitkeringen en 95 uitkeringen in de IOAW, IOAZ en Bbz. De rijksbijdrage is gebaseerd op informatie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van juli 2015. In het najaar van 2015 komt SZW met nieuwe, geactualiseerde bekostigingsinformatie.	Voor de jaren 2017-2019 is uitgegaan van een gelijkblijvend bestand.
Bijzondere bijstand	In de begroting 2016 zijn de kosten voor de bijzondere bijstand verwerkt.	Idem
Decentralisatie's	De ramingen van de drie decentralisaties zijn budgettair neutraal verwerkt in de begroting 2016.	Idem
Subsidies	Rekening is gehouden met budgettaire correctie voor lonen en prijzen en met besluitvorming uit de Perspectiefnota 2015.	Genoemde correctie en besluitvorming werkt in de volgende jaren door.
Meerjarige projecten		
Algemeen	Rekening is gehouden met de (structurele/eenmalige)financiële gevolgen van meerjarige projecten.	Idem
Bezuinigingen		
Bezuinigingsrondes 2 t/m 6	De te realiseren bezuinigingen 2016 betreffen onderbouwde voorstellen en zijn voor 2016 geraamd op de betreffende onderdelen van de Themabegroting.	Idem, met dien verstande dat de financiële gevolgen voor de jaren 2017-2019 zijn geraamd op Thema 1 (product algemene uitgaven en inkomsten)
Bezuinigingsronde 5 & 6	De te realiseren bezuinigingen	Idem, met dien verstande

	2016 betreffen onderbouwde voorstellen en zijn voor 2016 geraamd op de betreffende onderdelen van de Themabegroting.	dat de financiële gevolgen voor de jaren 2017-2019 zijn geraamd op Thema 1 (product algemene uitgaven en inkomsten)
Externe factoren		
Renteontwikkeling	Omslagpercentage 2,25% Grondbedrijf 3,5%	Idem
Ontwikkeling prijspeil	Stijging 1,5%	Stelpost conform algemene uitkering
Ontwikkeling lonen	Stijging 1%	Stelpost conform algemene uitkering

09. Lijst verbonden partijen

Bijlage lijst Verbonden partijen

A. Gemeenschappelijke regelingen

A1	Bedrijvenpark A7
A2	Veiligheidsregio Fryslân
A3	Sociale werkvoorziening Fryslân
A4	De Marrekrite
A5	Welstandzorg Hûs en Hiem
A6	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
A7	Centrumregeling samenwerking Sociaal domein Fryslân

B. Deelnemingen

B1	Afvalsturing Friesland NV
B2	NV Fryslân Miljeu
B3	Fryslân Miljeu Zuidoost BV
B4	Caparis NV
B5	Dataland BV
B6	Sportstad Heerenveen BV
B7	Gemeentelijk Sportcentrum BV
B8	Thialf OG BV
B9	IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV
B10	NV Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
B11	Participatiemaatschappij It Hearrenfean BV
B12	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV
B13	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie CV

C. Verenigingen, stichtingen en coöperaties

C1	Vereniging Nederlandse Gemeenten
C2	Vereniging van Friese Gemeenten
C3	Stichting GBKN Friesland
C4	Stichting De Basis
C5	Stichting Openbare Verlichting Fryslân
C6	Stichting OSG Sevenwolden
C7	Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen

A. Gemeenschappelijke regelingen

A.1. Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenparken A7

Doelstelling	Het stimuleren van de ontwikkeling en verzorgen van een optimale afstemming van de in het werkingsgebied gelegen bedrijventerreinen.
Publiek belang	Stimulering economische ontwikkelingen en werkgelegenheid
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen en De Fryske Marren.
Zeggenschap	Ieder 50%
Realisatie doelstellingen	Doelstellingen zijn gedeeltelijk gerealiseerd. De planning is medio 2012 aangepast en begin 2015 ten behoeve van de Jaarstukken 2014 geactualiseerd.
Ontwikkelingen	In 2012 is een nieuwe kostprijsberekening met een looptijd tot en met 2039 vastgesteld voor het totale gebied in exploitatie en ten behoeve van de Jaarstukken 2014 geactualiseerd. Ook Bedrijvenparken A7 ondervindt de gevolgen van de economische crisis en ziet dit terug in hun achterblijvende afzet.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Bij de afsluiting van plangebieden worden de exploitatieoverschotten uitgekeerd aan de twee deelnemende gemeenten (elk 50%), anderzijds worden verwachte tekorten evenredig tussen de deelnemers verdeeld. Per 1 januari 2014 is de kapitaalverstrekking overgegaan van de gemeente Heerenveen naar de gemeente De Friese Meren.
Bestaande en verwachte risico's	Bestaande risico's grondexploitatie worden jaarlijks geïnventariseerd en leiden tot een aanpassing van de grondexploitatie; het betreft de aan de exploitatie van bedrijfsterreinen inherente risico's van hoeveelheid gronduitgifte, marktprijzen en renteontwikkeling. De gehanteerde uitgangspunten liggen in lijn met de door gemeente zelf gehanteerde punten. De geprognotiseerde verkopen zijn ambitieus maar niet onrealistisch.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de GR is nihil. Bij tegenvallende verkopen zullen de deelnemers voor 50% ieder moeten bijdragen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Solvabliteit neemt af door een afname van het eigen vermogen van de GR.
Ontwikkeling financiële resultaten	De resultaten zijn voornamelijk afhankelijk van de geplande verkopen. Als gevolg van de geactualiseerde exploitatieberekening in 2015 wordt een tekort verwacht van ruim € 3,1 miljoen. Hier is door de gemeenten reeds een voorziening voor getroffen voor hetzelfde bedrag.
Accountantsverklaring beschikbaar	Voor 2014 is deze beschikbaar.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2014. Hier wordt ook naar gestreefd voor 2015.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Bij eind grondexploitatie of tussentijds indien beide partijen hier het over eens kunnen worden.
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Lasten en baten worden evenredig verdeeld over Heerenveen en De Fryske Marren.
Zeggenschap van gemeente	Vertegenwoordiging in dagelijks bestuur en algemeen bestuur. T.J. van der Zwan (AB+DB) J. van der Laan (AB+DB) Overige collegeleden (AB)

A.2. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân

Doelstelling	1. Een zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde repressieve en preventieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen, alsmede het in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ambulancevervoer, die voor het lokale grondgebied van de deelnemende gemeenten het ambulancevervoer dirigeert. 2. Het behartigen van de preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid, alsmede de taken op dit terrein waartoe door de deelnemende gemeenten of andere instanties specifieke opdrachten zijn verstrekt, alsmede de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de voorbereiding daarop.
Publiek belang	3. Voorkomen en bestrijden van branden 4. Bevorderen volksgezondheid
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.
Betrokkenen	De Friese gemeenten.
Zeggenschap	Via dagelijks en algemeen bestuur èn de adviescommissie van portefeuillehouders
Realisatie doelstellingen	Gemeenten zien toe op het behalen van jaarlijks opnieuw te formuleren doelstellingen (jaarverslagen, jaarrekeningen en begrotingen).
Ontwikkelingen	M.i.v. 2014 heeft de regionalisering van de brandweer zijn beslag gekregen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Vooralsnog geen.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Voor Heerenveen bedraagt de bijdrage voor 2016: -Gezondheid € 1.578.865 -Brandweer € 2.418.786 -Crisis € 124.718 Vanaf 2015 wordt het programma brandweer niet meer verdeeld op basis van inwoneraantallen, maar op basis van de cluster OOV in het gemeentefonds.
Bestaande en verwachte risico's	n.t.b
Ontwikkeling eigen vermogen	De beleidsnota Weerstandsvermogen 2015-2018 is op 19 maart 2015 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Het weerstandsvermogen is gekwantificeerd op € 2,1 miljoen en als volgt opgebouwd: -Algemene reserve Gezondheid en Brandweer € 1,6 miljoen. -Jaarlijks post onvoorzien in de exploitatiebegroting van € 0,5 miljoen. De omvang van de algemene reserve bedroeg per 31 december 2014 € 1.894.223.
Ontwikkeling solvabiliteit	Een onverhoopt nadelig saldo komt ten laste van de deelnemende gemeenten, naar rato van het inwonertal. Is beperkt en is afhankelijk van de realisatie van de begrote resultaten.
Ontwikkeling financiële resultaten	De jaarrekening presenteert het exploitatieresultaat met een voorstel tot bestemming, waarbij één van de opties verrekening met de deelnemende gemeenten is. Tussentijds komt de Veiligheidsregio met rapportages, waarbij zo nodig de budgetten via begrotingswijzigingen kunnen worden aangepast. In de viermaandsrapportage 2015 prognotiseert de Veiligheidsregio voor 2015 een rekeningsresultaat van € 600.000, veroorzaakt door enkele vacatures in de vaste formatie, een positief resultaat op de kapitaallasten en op overige goederen en diensten.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening..
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Nee, wij zijn verplicht de Veiligheidsregio in stand te houden op basis van vigerende wetgeving.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Nvt
Zeggenschap van gemeente	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de Friese gemeenten, met allen gelijke zeggenschap. Voorzitter is de korpsbeheerder, de burgemeester van Leeuwarden. Het dagelijks bestuur is hieruit gekozen. Verder is er een adviescommissie waarin alle wethouders met volksgezondheid in hun portefeuille plaatshebben . Vertegenwoordigers van Heerenveen zijn T. van der Zwan (Algemeen Bestuur) en H. Broekhuizen (Adviescommissie gezondheidszorg).

A.3. Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân

Doelstelling	De uitvoering van de wet Sociale werkvoorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften in het werkingsgebied.
Publiek belang	Bevorderen maatschappelijke participatie arbeidsgehandicapten
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. De gemeenschappelijke regeling functioneert als opdracht-gever aan Caparis N.V. Genoemde N.V. is belast met de uitvoering
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Achtkarspelen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel, Leeuwarden en Weststellingwerf.
Zeggenschap	Afhankelijk van meerderheidsbeslissing van door betrokkenen aangewezen bestuurders
Realisatie doelstellingen	Heerenveen moet volgens het nieuwe rekenmodel van het ministerie SZW in 2016 dalen naar een gemiddelde bezetting van 365.

Ontwikkelingen	Op 26 september 2014 is door het bestuur een plan van aanpak vastgesteld. De kern van de herstructurering raakt de volgende drie onderdelen: 1. Gemeenten willen in de uitvoering van de Participatiewet en de WMO (arbeidsmatige dagbesteding) keuzevrijheid en flexibiliteit. De gemeenten onderschrijven dat de expertise en infrastructuur van Caparis NV voor de uitvoering van deze wettelijke taken toegevoegde waarde heeft. Bij de inkoop van deze taken wordt Caparis NV niet gezien als preferente aanbieder (geen omzetgaranties). Caparis NV en de gemeenten gaan onderzoeken welke diensten kunnen voorzien in de behoeften van gemeenten; 2. Nu de instroom in de sociale werkvoorziening stopt, kan niet worden volstaan met een krimpscenario door natuurlijk verloop alleen. Gemeenten willen zoeken naar mogelijkheden om gecontroleerd en in de tijd gefaseerd, de uitvoering van de WSW versneld af te bouwen. Dit betekent dat er andere oplossingen gezocht moeten worden voor sw-ers en daaruit volgt een herstructurering van Caparis NV, waarbij klantcontacten zoveel mogelijk behouden moeten blijven om de werkgelegenheid voor de sw-medewerkers (en andere doelgroepen) overeind te houden. In de transitieperiode van de huidige naar de gewenste situatie zijn gemeenten bereid door (extra) opdrachten en/of tijdelijke inzet van personeel (uitkeringsgerechtigden) bij te dragen, zodat frictiekosten zoveel mogelijk beperkt kunnen blijven. 3. Gemeenten willen beschut werken (in het kader van de WSW) blijvend door Caparis NV laten uitvoeren. Een aantal gemeenten heeft de wens om op termijn een deel van de sociale werkvoorziening zelf uit te voeren. Het bestuur van de GR wil deze gemeenten de ruimte geven om dit mogelijk te maken, onder de voorwaarden dat dit voor eigen rekening en risico van die gemeenten plaatsvindt, en die gemeenten tevens eventuele frictiekosten vergoedt. De bovengenoemde drie punten bepalen samen de voorkeurrichting. Naar de toekomst ontstaat dan het volgende beeld: -Er blijft een publieke voorziening voor mensen met een (ernstige) arbeidshandicap die duurzaam aangewezen zijn op een beschermde werkomgeving. Hier moet structureel op bij worden gelegd. -Caparis ontwikkelt tegelijkertijd nieuwe producten en diensten die op basis van inkoop kunnen worden afgenomen. Op termijn kunnen hierdoor mogelijke PMC's afgesplitst worden van de huidige NV-structuur. -Tenslotte is er ruimte voor een aantal gemeenten om voor een deel zelf passend werk aan te bieden aan hun SW-ers.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Zie voorgaande

Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Voor 2016 is de verwachte bijdrage van de gemeente Heerenveen geraamd op € 10.221.794. Dit budget is gebaseerd op de doorrekeningen die wij t.b.v. de Perspectiefnota 2015 hebben opgesteld. De uitgangspunten die wij zelf hebben gehanteerd wijken iets af van de budgetten die de GR heeft geraamd. Aangezien er nog een aantal zaken onduidelijk zijn hebben wij als uitgangspunt voor de ramingen onze eigen berekeningen aangehouden. Door het beschikbaar stellen van middelen voor de jaren 2016-2019 is het onbeïnvloedbare deel van het tekort op de GR afgedekt.
Bestaande en verwachte risico's	Het risico van de GR bestaat uit de geldleningovereenkomst die is gesloten met Caparis, de verplichting die er ligt ten aanzien van het ambtelijk en SW-personeel. Daarnaast blijft er sprake van een risico op een tekort op de exploitatie dat varieert tussen de € 190.000 in 2016 tot € 650.000 in 2019 en waarvoor geen dekking aanwezig is. Wij blijven de resultaten van de GR nauwlettend monitoren.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de GR is nihil.
Ontwikkeling solvabiliteit	Dit vormt een risico. Tegenover de leningen met de BNG staan de vorderingen op Caparis NV. Ondanks dat de kredietwaardigheid van Caparis toeneem, is er op dit moment echter geen sprake van een optimale situtatie waardoor er een risico bestaat dat de vorderingen niet opgeëist kunnen worden.
Ontwikkeling financiële resultaten	De financiële resultaten van de GR worden voornamelijk bepaald door de loonkosten SW minus de Rijkssubsidie. Gezien de verdere daling van het participatiebudget loopt dit tekort zonder maatregelen te nemen, verder op circa € 1,7 miljoen euro. In de perspectiefnota 2015 hebben wij dit uitgebreid toegelicht.
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja; mits 5 van de 8 betrokkenen instemmen onder betaling van een uittredeboete van maximaal 3 x de jaarbijdrage
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is vertegenwoordigd in algemeen bestuur en dagelijks bestuur J. van der Laan (AB en DB)

A.4. Gemeenschappelijke Regeling De Marrekrite

Doelstelling	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers om een uniforme, toeristische recreatieve infrastructuur op het water en het land te behouden, dan wel te realiseren.
Publiek belang	Bevorderen mogelijkheden tot recreatie vanuit de doelstelling bevorderen economie en van welzijn van de burgers..
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Provincie Fryslân en de gemeenten Dantumadeel, Dongeradeel, Ferwerderadeel, De Fryske Marren, Heerenveen, Kollumerland, Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Littenseradeel, Opsterland, Smallingerland, Sudwest Fryslân, Tytsjerksteradiel, Weststellingwerf, Franekeradeel, Harlingen, het Bildt.
Zeggenschap	Via algemeen bestuur.
Realisatie doelstellingen	Met het oog op de herindeling met de gemeente Boarnsterhim is de gemeente Heerenveen in 2011 opnieuw toegetreden.
Ontwikkelingen	Per jaar kan het planmatig onderhoud aan voorzieningen sterk wisselen. Tot nu toe werd altijd begroot op basis van vervanging van de historische voorraad.De komende jaren gaat de Marrekrite benutten om de optimale voorraad te bepalen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2011, is de financiële bijdrage vanaf 2014 door de raad geaccordeerd.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De geraamde deelnemersbijdrage voor Heerenveen bedraagt in 2016 totaal € 51.100 waarvan € 35.100 voor waterrecreatie, landrecreatie en baggeren en tweemaal € 8.000 voor respectievelijk het fiets- en het wandelknooppuntennetwerk.
Bestaande en verwachte risico's	Vanaf 2020 zijn de onderhoudsreserves uitgeput en zal helder moeten zijn hoe groot de optimale voorraad vervangingen is en wat hiermee bespaard kan worden.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen daalt van € 3,1 miljoen in 2015 tot 1,2 miljoen in 2019.
Ontwikkeling solvabiliteit	De ontwikkeling van de solvabiliteit is negatief door de daling van het eigen vermogen.
Ontwikkeling financiële resultaten	In combinatie met de inzet van reserves komt de Marrekrite tot 2020 rondom de nullijn uit.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Vanaf 1 januari 1992 en vervolgens telkens om de vijf jaren is uittreding mogelijk, mits het besluit tenminste een jaar tevoren aan het algemeen bestuur is toegezonden.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente.
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is vertegenwoordigd in algemeen bestuur door wethouder J. van der Laan.

A.5. Gemeenschappelijke Regeling Welstandszorg HÛS en HIEM

Doelstelling	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie
Publiek belang	Bevorderen van bouwkunstige en landschappelijke schoonheid
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter
Betrokkenen	Hûs en Hiem is een gemeenschappelijke regeling van de Friese gemeenten.
Zeggenschap	Afvaardiging lid van College van B&W in Algemeen Bestuur
Realisatie doelstellingen	n.v.t.
Ontwikkelingen	De resultaten van Hûs en Hiem staan als gevolg van de algemene terugslag in de bouw en daarom veel minder te behandelen aanvragen behoorlijk onder druk.
Voornemens tot beleidswijzigingen	N.a.v. het negatieve resultaat in 2012 en de verwachting van een verdere afname van het aantal adviesaanvragen heeft het AB van Hûs en Hiem in 2013 een aantal toekomstscenario's ontwikkeld. Op 29 november 2013 is gekozen voor het scenario: Transitie naar flexibele kosten, zelfstandige continuering.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Voor de dienstverlening van Hus en Hiem is de gemeente een vergoeding verschuldigd, welke via de gemeentelijke leges wordt doorberekend aan de afnemers. Voor 2014 was een negatief resultaat van € 222.165 begroot. Het positieve resultaat in de jaarrekening bedroeg € 54.325. In de begroting van Heerenveen was rekening gehouden met het begrote tekort. De vrijval ad € 17.000 is meegenomen in het verzamelbesluit financiële mutaties 2015-4. Uit de managementrapportage over het 1e kwartaal van 2015 blijkt dat de inkomsten uit reguliere advisering ruim 40% boven het geraamde niveau in de begroting voor 2015 liggen.
Bestaande en verwachte risico's	De invoering van de omgevingswet en de ruimte die de wetgever biedt om met behulp van de kan-bepaling de uitvoering van het welstandsbeleid anders te organiseren kunnen een grote invloed hebben op de haalbaarheid van de ramingen in de begroting.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het weerstandsvermogen is in 2006 vastgesteld op € 400.000 en wordt gevormd door het eigen vermogen en het bezit van het kantoorpand. Op 31 december 2014 bedroeg het eigen vermogen € 137.865. Het kantoorpand is onbelast met hypotheek en de WOZ-waarde is per 1-1-2014 vastgesteld op € 355.000. Hiermee beschikt Hûs en Hiem over voldoende weerstandsvermogen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Verwachting voor de komende jaren stabiel.
Ontwikkeling financiële resultaten	Uitgangspunt voor de (meerjaren)begroting 2016-2020 is de gemiddelde omvang van de adviesinkomsten in de periode van 2011 tot en met 2014. In de begroting anticipeert het Dagelijks Bestuur op mogelijk nieuwe vormen van advisering in het kader van de invoering van de Omgevingswet. Vanaf 2016 is er een sluitende begroting.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, de voorwaarden worden dan vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR; welke dat zijn is niet vooraf bepaald
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente
Zeggenschap van gemeente	Heerenveen is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur. De gemeenteraad kan op deze wijze invloed uitoefenen. Wethouder S. Siebenga is lid van het Algemeen Bestuur.

A.6. Gemeenschappelijke Regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht.
Publiek belang	Behartiging van de taken binnen de doelstelling waaronder vergunningverlening en toezicht binnen het milieu-terrein.
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandige rechtspersoon. De Gemeenschappelijke regeling kent een Algemeen – en een dagelijks bestuur, en een voorzitter.
Betrokkenen	De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân en Provincie Fryslân.
Zeggenschap	Eén van de deelnemers, waarbij het aantal stemmen van de deelnemer wordt bepaald door diens financiële bijdrage. Er is voorzien in meervoudig stemrecht.
Realisatie doelstellingen	De FUMO is op 20 december 2012 opgericht. In 2013 was nog geen sprake van bedrijfsactiviteiten. Deze zijn met ingang van 1 januari 2014 daadwerkelijk opgestart. Ondanks dat er in 2014 een fors financieel resultaat is gerealiseerd is er echter wel sprake van een fors productieverlies in 2014 Op basis van de door de FUMO aangeleverde informaties is gemiddeld slechts 65% van de door gemeenten uitgezette opdrachten uitgevoerd, de gehanteerde uren-norm is in 2014 fors te hoog gebleken. Aangezien het een nieuwe c.q. startende organisatie betreft waren de verwachtingen in de begroting 2014 dan ook niet realistisch. Zowel de gemeenten als de FUMO zelf heeft een aantal opstartproblemen gekend waardoor de gehanteerde norm van 1400 uur niet haalbaar bleek te zijn.
Ontwikkelingen	Als gevolg van de overgang van de taken rond vergunningverlening en toezicht binnen het milieu-terrein is de formatie met 0,7fte in Heerenveen in lichte mate teruggelopen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Er is sprake van een nieuw opgerichte organisatie. Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuw bedrijfsplan die het huidige bedrijfsplan uit 2012 moet vervangen. Daarnaast is de FUMO voornemens de GR aan te passen en zal er vanaf 2016 gewerkt worden met gedifferentieerde tarieven.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Op basis van de conceptbegroting 2016 wordt een bijdrage aan de FUMO verwacht van € 247.657. Ten opzichte van de bijdrage 2015 betekent dit een daling van 12% (€ 33.009).
Bestaande en verwachte risico's	Het risico bestaat dat deelnemende gemeenten nog verder gaan snijden in de afname van zogeheten plustaken. Dit betreft taken waarvan men niet verplicht is deze onder te brengen bij de FUMO. Inmiddels is de FUMO wel in staat gebleken een flexibele schil aan te houden van circa 5fte waardoor men beter op een veranderende vraag kan anticiperen. Daarnaast wordt verwacht dat over 2015 de gehanteerde productienorm ook niet wordt behaald.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het positieve resultaat over 2014 is gebruikt om de implementatie kosten grotendeels af te boeken en waardoor de kosten voor de deelnemers afnemen. Het alternatief was dit overschot aan de reserves toe te voegen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Door het ontbreken van een eigen vermogen is de solvabiliteit nihil.
Ontwikkeling financiële resultaten	Sturing zal gericht zijn op een jaarlijks kostendekkende exploitatie.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Voor de jaarrekening 2014 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja. Een registeraccountant zal het Algemeen bestuur inzicht verschaffen in de kosten die direct en indirect met de uittreding samenhangen. De uittredende deelnemer vergoedt die kosten.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	De uittredende deelnemer neemt tevens het personeel over dat met de over te nemen taken belast was. Overigens geldt hierbij een inspanningsverplichting voor zowel de FUMO als de gemeente.
Zeggenschap van gemeente	Voor Heerenveen is de heer S. Siebenga lid van het Algemeen Bestuur.

A.7. Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten

Doelstelling	Voor enkele nieuwe taken die voortvloeien uit de 3 decentralisaties is het wettelijk voorgeschreven om die samen met de andere Friese gemeenten uit te voeren te weten Werkbedrijf, Algemeen Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Voor andere taken Jeugd en WMO is samenwerking niet verplicht. In Friesland fungeert Leeuwarden verplicht als centrumgemeente voor alle Friese gemeenten. Doel van de gezamenlijke uitvoering is onder meer het realiseren van schaalvoordelen cq het bevorderen van efficiëntie, bv gezamenlijk inkoop specialistische taken jeugdzorg. De centrumconstructie vervult bij het organiseren en uitvoeren van de inkoopprocessen de volgende vijf deelfuncties: bepalen inkoopstrategie, uitvoeren inkoopproces, sturen, monitoren en financieel beheren. De gemeenten beslissen zelf over de inzet van hulp en blijven zelf verantwoordelijk voor het beheer en de aanwending van de programmabudgetten.
Publiek belang	De Regeling stroomlijnt de beleidsvoorbereiding ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie. Tevens beoogt de Regeling de inkoop ten behoeve van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig te organiseren. Voor 24 gemeenten worden dezelfde afspraken gemaakt: zelfde taken, prijs, kwaliteitseisen, verantwoording, wijze van facturering. Beoogd worden lage administratieve lasten bij de centrumconstructie en de zorgaanbieders.
Aard rechtspersoon	De centrumconstructie is een centrumregeling in de zin van de WGR. De Regeling tussen de 24 gemeenten en de centrumconstructie (formeel het college van B&W van Leeuwarden als eigenaar en opdrachtnemer) is ingericht volgens het principe van collectief opdrachtgeverschap vastgelegd in een publiekrechtelijke dienstverleningsovereenkomst. De regeling kent geen eigen bestuur en geen eigen uitvoeringsorganisatie.
Betrokkenen	De 24 Friese gemeenten. In de centrumregeling nemen de colleges van B&W en de burgemeester deel. De uitvoering van de taken door de gemeente Leeuwarden betreft voornamelijk bevoegdheden van het college. Het sluiten van de overeenkomsten met de aanbieders in het sociale domein is een bevoegdheid van de burgemeester op grond van artikel 171 gemeentewet, eerste lid.
Zeggenschap	Het opdrachtgeverschap van de 24 gemeenten richting de centrumconstructie wordt collectief vormgegeven en is belegd bij het portefeuillehouderoverleg Sociaal Domein van de Vereniging Friese Gemeenten. Iedere portefeuillehouder agendeert de voostellen in zijn eigen college. De Colleges van B&W kunnen de voorstellen aannemen of afwijzen. De beleidsvoorbereiding en –afstemming over aspecten op het terrein van Jeugd, WMO en Participatiewet vindt plaats in het bestaande portefeuillehouderoverleg Sociaal domein van de VFG. Bij de overleggen waarin de dienstverlening van de centrumconstructie aan de orde is, schuift een extra vertegenwoordiger van Leeuwarden in de hoedanigheid van opdrachtnemer aan. Het overleg van Secretarissen richt zich op de dienstverlening en bedrijfsvoering van de centrumconstructie.
Realisatie doelstellingen	Volgt.
Ontwikkelingen	Het jaar 2015 is het eerste jaar van de Centrumconstructie
Voornemens tot beleidswijzigingen	Thans niet van toepassing

Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De apparaatskosten worden door de 24 gemeenten gedeeld op basis van de aantallen inwoners. De uitvoeringskosten (uitgaven ten behoeve van cliënten) worden verdeeld op basis van het aantal cliënten Jeugd. Beleid en programmabudgetten worden lokaal vastgesteld en lokaal wordt beslist over de inzet c.q. indicatie van zorg.
Bestaande en verwachte risico's	Risico's op terrein van aanbestedingsrecht en of fiscaal terrein (BTW) zijn ter kennisgeving meegenomen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Nvt
Ontwikkeling solvabiliteit	Nvt
Ontwikkeling financiële resultaten	Nvt
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee (opgestart in 2015)
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	De centrumconstructie wordt voor wat betreft taken waarvoor regionale samenwerking verplicht is (AMHK en Afspraken Werkbedrijf) aangegaan voor de periode dat de wettelijke verplichting geldt. Voor taken op het terrein van Jeugd en WMO geldt de samenwerkingsafspraak voor inkoop voor de jaren 2015, 2016, 2017. In 2016 vindt een evaluatie van de Centrumconstructie plaats.
Gevolgen beëindiging betrokkenheid	Risico's c.q. uitvoeringsproblemen en risico's in de continuïteit van de zorgverlening jegens cliënten. Gemeenten die besluiten per 1 januari 2018 niet langer deel te nemen aan de samenwerking op Jeugd en WMO dragen de beëindigingkosten/frictiekosten die ontstaan voor de centrumconstructie.
Zeggenschap van gemeente	Zie Zeggenschap

B. Deelnemingen

B.1. Afvalsturing Friesland NV

Doelstelling	Het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen dan wel te komen tot een doelmatige en uit een oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport, bewerking, verwerking of laten verwerken en/of vernietigen van afvalstoffen. Verder het (doen) exploiteren van voor een doelmatige verwerking van afvalstoffen noodzakelijke inrichtingen en installaties.
Publiek belang	Verzamelen en verwerken van afvalstoffen tegen zo laag mogelijke kosten
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	23 Friese gemeenten. Waarschijnlijk treedt in 2016 de GR Regio Noord Veluwe toe als aandeelhouder. Besluitvorming daarover vindt plaats in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van december 2015.
Zeggenschap	Heerenveen neemt met 155 aandelen van nominaal € 453,78 (€ 70.300) deel in de NV (ca. 5%).
Realisatie doelstellingen	Ligt geheel op schema.
Ontwikkelingen	De REC is in 2011 in gebruik genomen. Hierdoor is een aanzienlijke daling van het uniforme verwerkingstarief gerealiseerd. Dit heeft zich in 2015 verder doorgezet. Voor 2016 is het tarief gelijk aan het tarief 2015. Op termijn wordt een mogelijke integratie van de bedrijven Afvalsturing Friesland NV en de NV Fryslân Miljeu voorgestaan. In de loop van 2015 wordt de verwerking van GFT opnieuw aanbesteed. De verwachting is dat de aanbesteding zal leidden tot een lager tarief.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Op dit moment geen bijzondere beleidsvoornemens. De reguliere verwerkings- en bewerkingsaktiviteiten alsook de daarmee samenhangende ontwikkelingen, worden jaarlijks gemeld bij de begrotingsbehandeling.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Nihil; op basis van contractuele afspraken wordt jaarlijks door de AvA een uniform tarief vastgesteld voor de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.
Bestaande en verwachte risico's	Ten aanzien van de integratie van de beide bedrijven lijken de juridisch en financieel-technische mogelijkheden nog ver weg
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiel
Ontwikkeling solvabiliteit	Gestage groei
Ontwikkeling financiële resultaten	De omzet 2016 laat een lichte stijging zien ten opzichte van de begroting 2015 en ook het geraamde resultaat laat een beperkte stijging zien.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Mogelijk een afkoopsom ten gevolge van de leveringsplicht uit hoofde van de v/h gemeenschappelijke regeling OLAF
Zeggenschap van gemeente	Uitsluitend als aandeelhouder naar rato van het aantal inwoners in Heerenveen t.o.v. het totaal in de provincie Friesland. S. Siebenga (AvA)

B.2. NV Fryslân Miljeu

Doelstelling	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van afvalstoffen en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen wordt namens de deelnemende gemeenten aangestuurd door 4 regio B.V.'s.
Publiek belang	Doelmatige inzameling van afvalstoffen en aanverwante reinigingstaken
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	16 van de 24 Friese gemeenten. Met ingang van 2014 worden aandelen uitgegeven aan Ameland en de Groninger gemeenten Eemsmond en De Marne. Het totaal aantal gemeenten komt hiermee op 19.
Zeggenschap	Heerenveen neemt per 1-9-2014 met 19.063 aandelen van nominaal € 4,53 (€ 86.504) deel in de NV. (12,8%)
Realisatie doelstellingen	Ligt op schema
Ontwikkelingen	19 gemeenten zijn als aandeelhouder toegetreden. Versterken van positie als regionaal Noord-Nederlands inzamelbedrijf van afvalstoffen, ook buiten de provincie Friesland
Voornemens tot beleidswijzigingen	Integratie Afvalsturing en Fryslân Miljeu.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Nihil; op basis van contractuele afspraken is jaarlijks betaling van de ingezamelde hoeveelheden afval verschuldigd.
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Gestage groei
Ontwikkeling solvabiliteit	Stabiel
Ontwikkeling financiële resultaten	Omzet neemt toe en resultaat stabiliseert
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	ja
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Tevens beëindiging van aandeelhouderschap BV Fryslân Zuidoost en noodzaak tot alternatief voor inzameling afval
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door wethouder S. Siebenga

B.3. Fryslân Miljeu Zuidoost BV

Doelstelling	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de gemeenten. Fryslân Miljeu Zuidoost BV is een 100%-dochteronderneming van NV Fryslân Miljeu
Publiek belang	Doelmatige inzameling van afvalstoffen en aanverwante reinigingstaken
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	De afvalinzameling wordt door de regio Zuid-Oost bv uitgevoerd in de gemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf en Opsterland.
Zeggenschap	Middels houder van aandelen in NV Fryslân Miljeu is de zeggenschap indirect
Realisatie doelstellingen	Ligt op schema
Ontwikkelingen	Integratie bedrijven Fryslân Miljeu en Afvalsturing.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	geen
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiel
Ontwikkeling solvabiliteit	Stabiel
Ontwikkeling financiële resultaten	Stabiel
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	ja
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Tevens beëindiging van aandeelhouderschap NV Fryslân Miljeu en noodzaak tot alternatief voor inzameling afval
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door wethouder S. Siebenga.

B.4 Caparis NV

Doelstelling	Het bieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden aan in de Wet sociale werkvoorziening bedoelde personen. Het doen realiseren van dienstbetrekkingen en detacheringen, alsmede het realiseren van sociale activering, scholing en andere stimuleringsactiviteiten voor deze personen. Het initiëren, creëren, organiseren en uitvoeren van werk en het bevorderen van de arbeidsmarkt voor met name diegenen die in de toetreding tot de arbeidsmarkt worden belemmerd.
Publiek belang	Bevorderen maatschappelijke participatie arbeidsgehandicapten
Aard rechtspersoon	Naamloze Vennootschap
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Achtkarspelen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf.
Zeggenschap	Als minderheidsaandeelhouder beperkte zeggenschap
Realisatie doelstellingen	Ondanks de reeds jaren bestaande wachtlijsten was de overgrote meerderheid van de Sw-ers in de sociale werkvoorziening geplaatst; door de invoering van de participatiewet is er vanaf 2015 geen sprake meer van een wachtlijst.
Ontwikkelingen	Vooruitzichten 2016 Met ingang van 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Vanaf dat moment is er ook geen instroom van nieuwe Sw-medewerkers meer. Dit bekent dat – bij ongewijzigd beleid – er sprake zal zijn van een dalende Sw-populatie. Dit als gevolg van natuurlijk verloop (o.a. pensionering en overlijden). Hiermee wordt het voor Caparis op termijn lastiger om alle opdrachten uit te kunnen voeren. Dit zal betekenen dat de financiële resultaten van Caparis (op termijn) onder druk komen te staan. De GR heeft in haar vergadering d.d. 20 juni 2014 besloten om het proces, om de Sw te herstructureren, opnieuw te starten. Na een consultatieronde, heeft op 7 november 2014 een minisymposium plaatsgevonden. Hierbij waren aanwezig het bestuur van de GR en de aandeelhouders, RvC en directie van Caparis. Tijdens het minisymposium zijn enkele conclusies getrokken voor wat betreft de toekomst. De GR heeft de conclusies in haar vergadering d.d. 5 december 2014 formeel vastgesteld. Deze conclusies zijn: ☐Gemeenten willen in de uitvoering van de Participatiewet en de WMO (arbeidsmatige dagbesteding) keuzevrijheid en flexibiliteit. De gemeenten onderschrijven dat de expertise en infrastructuur van Caparis NV voor de uitvoering van deze wettelijke taken toegevoegde waarde heeft. Bij de inkoop van deze taken wordt Caparis NV niet gezien als preferente aanbieder (geen omzetgaranties). Caparis NV en de gemeenten gaan onderzoeken welke diensten kunnen voorzien in de behoeften van gemeenten. ☐Nu de instroom in de sociale werkvoorziening stopt, kan niet worden volstaan met een krimpscenario door natuurlijk verloop alleen. Gemeenten willen zoeken naar mogelijkheden om gecontroleerd en in de tijd gefaseerd, de uitvoering van de WSW versneld af te bouwen. Dit betekent dat er andere oplossingen gezocht moeten worden voor sw-ers en daaruit volgt een herstructurering van Caparis NV, waarbij klantcontacten zoveel mogelijk behouden moeten blijven om de werkgelegenheid voor de sw-medewerkers (en andere doelgroepen) overeind te houden. In de transitieperiode van de huidige naar de gewenste situatie zijn gemeenten bereid door (extra) opdrachten en/of tijdelijke inzet van personeel (uitkeringsgerechtigden) bij te dragen, zodat frictiekosten zoveel mogelijk beperkt kunnen blijven.

	☐Gemeenten willen beschut werken (in het kader van de WSW) blijvend door Caparis NV laten uitvoeren. Een aantal gemeenten heeft de wens om op termijn een deel van de sociale werkvoorziening zelf uit te voeren. Het bestuur van de GR wil deze gemeenten de ruimte geven om dit mogelijk te maken, onder de voorwaarden dat dit voor eigen rekening en risico van die gemeenten plaatsvindt, en die gemeenten tevens eventuele frictiekosten vergoeden. Een werkgroep is vervolgens gestart met het in samenhang uitwerken van deze drie conclusies. De uitkomsten/conclusies van deze werkgroep – en daaruit volgend de besluitvorming door de gemeenten – zijn op dit moment nog niet bekend. Wanneer wij de begroting 2015 en de financiële resultaten tot op heden in ogenschouw nemen, verwachten wij geen negatief bedrijfsresultaat over 2016. Ook verwachten wij, met de kennis van nu, aan de financiële verplichtingen in 2016 te kunnen voldoen Voorgaande is gebaseerd op de volgende uitgangspunten: ☐De uitkomsten van de werkgroep herstructurering en definitieve besluitvorming over de toekomst van Caparis, zullen nog geen nadelige (financiële) effecten in 2016 hebben. ☐De gemeentelijke omzet 2016 zal in lijn zijn met de begrote gemeentelijke omzet 2015. Dit betekent tevens dat de gemeenten in 2016 de Sw niet (deels) zelf gaan uitvoeren. ☐☐In 2015 en 2016 is er nog geen sprake van impairment van de vaste activa. ☐☐Er doen zich geen grote calamiteiten voor in 2016 Conclusie Caparis verwacht – op grond van voorgaande – geen exploitatietekort in 2016. Hierdoor gaan wij er vanuit dat er geen aanvullende (kapitaal)stortingen door de aandeelhouders t.b.v. Caparis NV noodzakelijk zijn.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De deelname in aandelen in de NV omvat 7.479 aandelen van € 1.
Bestaande en verwachte risico's	De exploitatie van de uitvoering door Caparis NV is tot en met 2011 verliesgevend. Vanaf 2012 is Caparis in staat gebleken een positief resultaat te behalen. Ook voor 2015 wordt wederom een positief resultaat verwacht. Echter vormt de nieuwe Participatiewet een risico voor de toekomst van Caparis. Onduidelijk is welke rol Caparis hier in zal spelen. De 'kostprijs' van deze transitie is dan ook vooralsnog onduidelijk.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen was eind 2008 negatief en is door de bijdragen van de deelnemende gemeenten in 2009 van totaal ca € 5,8 miljoen ter compensatie van de tekorten over de jaren tot en met 2008 naar nul teruggebracht. Inmiddels heeft er tevens in 2010, 2011 en 2012 een bijstorting van het eigen vermogen plaatsgevonden om de continuïteit van Caparis NV te waarborgen. Als gevolg van de positieve resultaten in de jaren hierna kan voorzichtig een eigen vermogen opgebouwd worden.
Ontwikkeling solvabiliteit	Zal afnemen indien er geen adequate maatregelen worden genomen.
Ontwikkeling financiële resultaten	Zal afnemen indien er geen adequate maatregelen worden genomen.
Accountantsverklaring besbeschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, in combinatie met uittreden uit gemeenschappelijke regeling.

Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling en opzetten van eigen uitvoeringsorganisatie
Zeggenschap van gemeente	Als minderheidsaandeelhouder beperkte zeggenschap J.R. Zoetendal (AVA)

B.5 Dataland BV

Doelstelling	Het realiseren en in stand houden van een landelijke voorziening die leidt tot het breed toegankelijk maken van alle mogelijke gegevens betreffende registergoederen uit het informatiedomein van gemeenten en/of andere publieke lichamen voor de publieke en private markt, het ter beschikking stellen en verstrekken van rapportages, adviezen en aanverwante diensten aan gemeenten.
Publiek belang	Verbetering overheidsdienstverlening aan publieke en private markt; Kwaliteitsverbetering eigen gemeentelijke functioneren.
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	De aandelen van de B.V. Dataland zijn ingebracht in de Stichting Administratiekantoor Dataland. Deze stichting geeft certificaten van aandelen van de B.V. uit aan participerende gemeenten. Heerenveen participeert met 19.000 certificaten van aandeel van nominaal € 0,10 in Dataland.
Realisatie doelstellingen	Doordat steeds meer gemeenten participeren wordt er steeds beter voldaan aan de doelstelling.
Ontwikkelingen	Het aantal participerende gemeenten breidt gestaag uit. Evenals het aantal partijen dat gegevens afneemt.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Onbekend
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De gemeente heeft eenmalig 19.000 certificaten aangekocht voor € 1.900. Jaarlijks ontvangt de gemeente van Dataland een bedrag afhankelijk van de verkoop van gegevenssets aan derden. Het gaat nog om zeer geringe bedragen.
Bestaande en verwachte risico's	Niet bekend
Ontwikkeling eigen vermogen	Niet bekend
Ontwikkeling solvabiliteit	Niet bekend
Ontwikkeling financiële resultaten	Niet bekend
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja. Aandeelhouderschap is gekoppeld aan de overeenkomst tot levering van gegevens voor de Basisregistratie van adressen en gebouwen. Deze overeenkomst is aangegaan voor 5 jaar en wordt stilzwijgend verlengd met steeds 3 jaar.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Voor de gemeente: geen inkomsten meer uit verkopen gegevens aan klanten.
Zeggenschap van gemeente	De gemeente Heerenveen neemt deel aan de Algemene Ledenvergadering van de Stichting Administratiekantoor Dataland.

B.6. Sportstad Heerenveen BV

Doelstelling	Het realiseren, beheren en besturen van een multifunctioneel centrum voor sport, gezondheid, zorg, onderwijs en vrije tijd, genaamd Sportstad Heerenveen.
Publiek belang	Bevordering economische ontwikkeling en werkgelegenheid; Bevordering actieve deelname aan sport
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen, Onderlinge Waarborgmaatschappij Ziektekostenverzekering De Friesland UA, SC Heerenveen Vastgoed B.V. en Friesland College.
Zeggenschap	De gemeente heeft een belang van 50 % als aandeelhouder
Realisatie doelstellingen	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen. De doelstelling is nu gericht op het sluitend exploiteren van de accommodaties en het stimuleren van activiteiten op sportgebied in ruime zin.
Ontwikkelingen	n.v.t..
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geïnvesteerd is als aandelenkapitaal € 11,9 miljoen. Als gevolg van de negatieve resultaten in de voorgaande jaren is het noodzakelijk geweest hier (tijdelijk) een voorziening voor te treffen ter grootte van 50% van de resultaten van de BV. Hiermee komt de waarde van het eigen vermogen van SSH overeen met hetgeen de gemeente op haar balans heeft geactiveerd. Als gevolg van het positieve resultaat over 2014 is het mogelijk geweest de voorziening deels vrij te laten vallen.
Bestaande en verwachte risico's	Het realiseren van een kostendekkende exploitatie overeenkomstig het Masterplan. Ook Sportstad ondervindt de gevolgen van de economische crisis. Sportstad zal zich maximaal moeten inspannen om de resultaten welke zijn vast gesteld in het meerjarenplan te behalen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Heerenveen neemt met 119.000 aandelen van nominaal € 100 (€ 11.900.000) deel. Het eigen vermogen zal, cf. de meerjarenbegroting, de komende jaren toenemen. Een vrijval van de reeds opgebouwde verliesvoorziening behoort tot de mogelijkheden.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit neemt licht toe.
Ontwikkeling financiële resultaten	De meest recente exploitatieresultaten zijn positiever dan in het masterplan zijn opgenomen.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Op langere termijn – 15 á 20 jaar na ingebruikname in 2006 - mogelijk
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Verlies van zeggenschap over randvoorwaarden van exploitatie sportcentrum op het vlak van redelijkheid van tarieven, openingstijden en beschikbaarheid voor doelgroepen
Zeggenschap van gemeente	50% J. van der Laan (AVA)

B.7. Gemeentelijk Sportcentrum BV

Doelstelling	Het realiseren, beheren en exploiteren van sportvoorzieningen in het multifunctioneel centrum "Sportstad Heerenveen"
Publiek belang	Behartiging van de belangen van de inwoners van de gemeente
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	De gemeente is voor 100 % aandeelhouder
Realisatie doelstellingen	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen
Ontwikkelingen	Ingaande 1 december 2006 geldt een huurovereenkomst, waarbij Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV aan Gemeentelijk Sportcentrum B.V. jaarlijks € 500.000 aan huur betaalt. Deze € 500.000 wordt door de gemeente doorbetaald aan Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV voor het toegankelijk houden tegen acceptabele prijzen en het blijvend gebruik maken van de accommodatie - naast de commerciële verhuur- door inwoners van de gemeente alsmede door verenigingen en specifieke doelgroepen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geïnvesteerd is als aandelenkapitaal € 18.000. De bouw wordt geheel gefinancierd door subsidies en de kapitalisatie van de exploitatietekorten van de medio 2006 gestaakte gemeentelijke sportaccommodatie De Telle.
Bestaande en verwachte risico's	Geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Geen; middels de huurovereenkomst worden de kosten en opbrengsten per saldo gedragen/doorberekend aan Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV
Ontwikkeling solvabiliteit	n.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Volgens gemaakte afspraken wordt er jaarlijks een dividend uitgekeerd aan de gemeente ad. € 500.000.
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	n.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Op langere termijn – ca. 10 jaar na ingebruikname in 2006 - mogelijk
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Verlies van zeggenschap over randvoorwaarden van exploitatie sportcentrum op het vlak van redelijkheid van tarieven, openingstijden en beschikbaarheid voor doelgroepen
Zeggenschap van gemeente	100% J. van der Laan (AvA) F. Gossink (directeur)

B.8. Thialf OG BV

Doelstelling	Het deelnemen in, zich financieel interesseren in, toezicht uitoefenen op en het bestuur voeren over andere ondernemingen en vennootschappen, het verstrekken van leningen en kredieten aan die ondernemingen en vennootschappen dan wel het verstrekken van zekerheden tot voldoening van door die ondernemingen en vennootschappen van derden opgenomen leningen en kredieten, alsmede het beheren, beleggen en exploiteren van goederen, waarden en vermogensbestanddelen. Deze holding is in 2003 speciaal ten behoeve van het Thialf IJsstadion opgericht. Thialf B.V. is een 100% dochteronderneming van EAH Holding B.V. Inmiddels is in 2013 de provincie als aandeelhouder toegetreden (i.p.v. Essent en Aegon). Daarnaast is de naam gewijzigd naar Thialf OG BV.
Publiek belang	Instandhouding van ijsstadion Thialf als beeld- en imagobepalende voorziening voor Heerenveen en Fryslân
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen, Provincie Fryslan.
Realisatie doelstellingen	Ligt op schema.
Ontwikkelingen	Na overname van de aandelen door de provincie is de bouw van het nieuwe Thialf en de exploitatie van het ijsstadion aanbesteed.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Na de verkregen situatie van stabilisering plannen ontwikkelen met mogelijkheden voor de komende jaren
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	€ 600.000 aandelenkapitaal.
Bestaande en verwachte risico's	Inherent aan het publiek belang bij de instandhouding van een ijsstadion is het risico van exploitatieverliezen; naar verwachting zullen zich deze niet voordoen in de nieuwe situatie. Middels meerjarenramingen en periodieke rapportages worden de risico's beheersbaar gemaakt. Eventuele tekorten die ontstaan door de verbouw van het stadion zijn gedekt.
Ontwikkeling eigen vermogen	Heerenveen neemt ingaande februari 2005 deel met 6.000 aandelen van nominaal € 1,00 (€ 3.000) deel in de B.V. (16 2/3%). Op basis van de meest recente jaarrekening bedraagt het eigen vermogen circa € 3,7 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neemt toe naar circa 50% van de balanstelling van Thialf BV.
Ontwikkeling financiële resultaten	Als gevolg van de verbouw ontstaat er druk op de exploitatie en neemt het resultaat en omzet af. De provincie als medeaandeelhouder staat hiervoor garant.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	n.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, mits nieuwe aandeelhouder de doelstelling volledig onderschrijft en qua statuur aanvaardbaar is voor de andere aandeelhouders overeenkomstig de aandeelhoudersovereenkomst
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Maatschappelijke gevolgen zijn onzeker
Zeggenschap van gemeente	Voor 1/3e deel J. van der Laan (AvA)

B.9. IJshockeyhal Thialf Heerenveen B.V

Doelstelling	Het beheer en het (doen) exploiteren van de ijshockeyhal in het Thialf IJsstadion, met name ook met het oog op de behartiging van de belangen van de inwoners van de gemeente Heerenveen.
Publiek belang	Bevorderen actieve sportdeelname
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	100%
Realisatie doelstellingen	Op schema
Ontwikkelingen	10 april 2007: overeenkomst inzake verhuur ijshockeyhal door IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV aan Thialf BV voor € 100.000 per jaar. Ingangsdatum 1/10/2004 voor 20 jaar met verlenging zonder opzegging telkens vijf jaar. Gemeente betaalt een vast bedrag per jaar van € 100.000 aan Thialf BV voor het in stand houden van de toegankelijkheid van de IJshockeyhal voor de inwoners van de gemeente Heerenveen en verenigingen en recreanten.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Eenmalig bedrag ad € 900.000 waarvan bijdrage in investering € 882.000 en € 18.000 aandelenkapitaal
Bestaande en verwachte risico's	Geen; exploitatierisico ligt bij Thialf OG B.V.
Ontwikkeling eigen vermogen	De bij de oprichtingen van EAH Holding B.V. (nu Thialf OG BV) betrokken partijen hebben ieder € 1.500.000 ter beschikking gesteld teneinde de continuïteit van "Thialf" veilig te stellen. De gemeente Heerenveen heeft dit bedrag gesplitst in een deelname van € 600.000 in EAH Holding B.V. en € 900.000 in IJshockeyhal Thialf Heerenveen B.V. waarvan € 18.000 als aandelenkapitaal en € 884.000 als bijdrage in de (ver)nieuwbouw van de ijshockeyhal. Middels een aandeelhoudersovereenkomst zijn afspraken gemaakt inzake o.a. stemrecht, gebruik van de ijshockeyhal en dividendpolitiek.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neutraal
Ontwikkeling financiële resultaten	Volgens gemaakte afspraken wordt er jaarlijks een dividend uitgekeerd aan de gemeente ad. € 100.000.
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Maatschappelijk onzeker
Zeggenschap van gemeente	100%, J. van Laan (AvA)

B.10. NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doelstelling	De BNG is bankier ten dienste van overheden. Door middel van zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening biedt de bank toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.
Publiek belang	Doelmatig beheer overheidsgelden
Aard rechtspersoon	Naamloze Vennootschap
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	Minderheidsbelang
Realisatie doelstellingen	Middels gebruik van kredietfaciliteiten van BNG zijn de kosten van het gebruik van de kredietfaciliteiten zo laag mogelijk.
Ontwikkelingen	De statutaire eis van voldoende overheidsbetrokkenheid begrenst het werkgebied van de bank. Het aankoersen op de mogelijkheid van wijziging van overheidseigendom is ook bij de bank zichtbaar en door de statutaire begrenzing zijn enkele cliënten afgevallen De bank wordt verder geconfronteerd met nieuwe en/of gewijzigde wetgeving op financieel gebied (de bank is niet langer vrijgesteld van vennootschapsbelasting) en ten aanzien van bancair toezicht.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Niet bekend
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Heerenveen neemt met 65.267 aandelen van nominaal € 2,50 deel in de NV. Over 2016 wordt een dividenduitkering verwacht van ongeveer € 37.000.
Bestaande en verwachte risico's	Bancaire risico's.
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiele, positieve ontwikkeling.
Ontwikkeling solvabiliteit	De bank beschikt over een sterke solvabiliteitspositie. Deze positie is nodig om de triple-A status te behouden. Om die reden wordt de (naar risico gewogen) vermogenspositie nauwgezet bewaakt
Ontwikkeling financiële resultaten	In het kader van de vennootschapsbelasting zal het dividendbeleid en de rendementsnorm worden herijkt. Behoud van een sterke vermogenspositie vormt hierbij een essentiële randvoorwaarde.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, de aandelen kunnen onderling (gemeenten, provincies e.a.) worden verhandeld
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Bij verkoop aandelen wordt betrokkenheid niet beëindigd. Bij K.B (1925) is vastgelegd dat rijksverrekeningen uitsluitend verlopen op een bankrekening van de BNG.
Zeggenschap van gemeente	Via de Algemene Vergadering van aandeelhouders (zie bij ontwikkeling eigen vermogen de deelneming in de NV). Overigens is sprake van een verdeling van 50% Rijk en 50 % gemeenten, provincies e.a. J. Zoetendal (AVA)

B. 11. Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V.

Doelstelling	Deelnemen in en besturen van vennootschappen; verkrijgen, exploiteren en vervreemden van eigendomsrechten en registergoederen
Publiek belang	Deelnemen in en sturing geven aan rechtspersonen waardoor en waarin publieke belangen van de gemeente worden uitgeoefend; voorshands is dit beperkt tot – in samenwerking met BNG GO (voorheen: OPP - de grondexploitatie in het Sportstadgebied die wordt uitgevoerd door Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie CV
Aard rechtspersoon	Besloten vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Realisatie doelstellingen	De uitvoerende rechtspersonen Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie CV zijn per 12 december 2007 opgericht.
Ontwikkelingen	De participatiemaatschappij is opgericht per 14-02-2007. De aandeelhouders van de SSH Grex BV/CV nemen op korte termijn een besluit over het ontbinden van deze deelneming. In hoeverre het instand houden van Participatiemaatschappije It Hearrenfean BV nog een toegevoegde waarde oplevert wordt later beoordeeld.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geïnvesteerd is als aandelenkapitaal € 18.000, daarnaast als werkkapitaal in GREX CV € 200.000.
Bestaande en verwachte risico's	De risico's in de grondexploitatie – die op basis van marktontwikkelingen latent aanwezig zijn – zijn beperkt tot het bedrag van het aandelen- en werkkapitaal. Hiervoor is dekking gevonden in de exploitatie van het stadiongebied binnen het gemeentelijk grondbedrijf.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen neemt af als gevolg van het uitblijven van resultaten in de deelneming.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neemt af.
Ontwikkeling financiële resultaten	Zolang er geen resultaten worden behaald in de deelnemingen zal het resultaat van deze BV negatief zijn. De financieringslasten in de BV vormen de voornaamste oorzaak van het negatieve resultaat. Bij beëindiging van de deelneming zal ook de financiering afgelost worden en ontstaat er per saldo een resultaat van nihil. Naar deze situatie zal in 2015 worden gestreefd (zie ook GREX BV/CV).
Accountantsverklaring beschikbaar	nvt
Aard accountantsverklaring	nvt
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Bij beëindiging van het publiek belang
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	geen
Zeggenschap van gemeente	Volledig S. Siebenga (AVA) J. Leeuwestijn (directeur)

B. 12. Sportstad Heerenveen Grondexploitatie B.V.

Doelstelling	Participeren als beherend vennoot in Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V. En het uitvoeren van de daarbij behorende taken
Publiek belang	Sturing geven aan de gronduitgifte en grondexploitatie in het sportstadgebied
Aard rechtspersoon	Besloten vennootschap
Betrokkenen	Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V. en BNG GO (voorheen: O.P.P. Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publiek Sector B.V.); ieder voor 50%. Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V. Is een 100% deelneming van Gemeente Heerenveen.
Realisatie doelstellingen	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie Sportstad B.V. en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V. zijn opgericht per 12 december 2007; vooruitlopend hierop vindt realisatie plaats binnen het grondbedrijf van de gemeente.
Ontwikkelingen	De grondexploitatie BV/CV is een participatie van gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling. Binnen deze participatie worden de gronden binnen het stadiongebied geëxploiteerd. De participatie is destijds opgezet teneinde een effectieve marktbenadering te kunnen realiseren en de opbrengstpotentie te benutten. Inmiddels is de gekozen samenwerkingsvorm verre van effectief mede vanwege de marktomstandigheden (kantoren en wonen) en de gemeentelijke keuzes rond detailhandel (supermarktdiscussie). Reden waarom met de partners gesprekken zijn gestart om de participatie te beëindigen. Op bestuurlijk niveau is overeenstemming bereikt de samenwerkingsovereenkomst te ontbinden en daarmee de participatie te beëindigen. Wij verwachten de deelneming uiterlijk eind 2015 te ontbinden.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Beperkt tot de deelneming in het aandelenkapitaal ad € 9.076
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiel; de beheerskosten worden geheel doorberekend aan Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V.
Ontwikkeling solvabiliteit	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Ontwikkeling financiële resultaten	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Accountantsverklaring beschikbaar	Goedkeurende verklaring jaarrekening 2011 beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, alleen na completering gronduitgifte
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	geen
Zeggenschap van gemeente	Stemrecht van 50%; besluitvorming alleen unaniem J. van der Laan (RVC) F. Perdok (Directie)

B. 13. Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V.

Doelstelling	Exploitatie van de gronden gelegen om het voetbalstadion te Heerenveen en het verwerven, bouwrijp maken en uitgeven van percelen en nabij gelegen registergoederen in het kader van de daartoe opgestelde samenwerkingsovereenkomst tussen de deelnemende partijen (zie betrokkenen).
Publiek belang	Realiseren van gronduitgifte en grondexploitatie in het sportstadgebied
Aard rechtspersoon	Commanditaire vennootschap
Betrokkenen	Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V. en BNG GO, ieder als commanditaire vennoot en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie B.V. als beherend vennoot.
Realisatie doelstellingen	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie Sportstad B.V. en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V. zijn opgericht per 12 december 2007; vooruitlopend hierop vindt realisatie plaats binnen het grondbedrijf van de gemeente.
Ontwikkelingen	De grondexploitatie BV/CV is een participatie van gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling. Binnen deze participatie worden de gronden binnen het stadiongebied geëxploiteerd. De participatie is destijds opgezet teneinde een effectieve marktbenadering te kunnen realiseren en de opbrengstpotentie te benutten. Inmiddels is de gekozen samenwerkingsvorm verre van effectief mede vanwege de marktomstandigheden (kantoren en wonen) en de gemeentelijke keuzes rond detailhandel (supermarktdiscussie). Reden waarom met de partners gesprekken zijn gestart om de participatie te beëindigen. Op bestuurlijk nivo is overeenstemming bereikt de samenwerkingsovereenkomst te ontbinden en daarmee de participatie te beëindigen. Wij verwachten de deelneming uiterlijk eind 2015 te ontbinden.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	geen
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Negatief
Ontwikkeling solvabiliteit	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Ontwikkeling financiële resultaten	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Accountantsverklaring beschikbaar	Goedkeurende verklaring jaarrekening 2011 beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, alleen na beëindiging van de samenwerkingsovereenkomst en afwikkeling van de daarmee samenhangende financiële activiteiten en verplichtingen van de vennootschap
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	geen
Zeggenschap van gemeente	Besluitvorming alleen algemene stemmen van alle vennoten; gemeente heeft daarin de helft. J.R. Zoetendal (Vennotenvergadering)

C. Verenigingen, stichtingen en coöperaties

C.1. Vereniging van Nederlandse gemeenten

Doelstelling	Het collectief en individueel bijstaan van de leden (gemeenten) bij de vervulling van hun bestuurstaken.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Aard rechtspersoon	Vereniging.
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	Een der 393 leden van de vereniging (stand per 1-1-2015).
Realisatie doelstellingen	Heeft ondersteunende functie bij handreikingen en voorbeeldverordeningen e.d.
Ontwikkelingen	Stabiel.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Doelstelling blijft onveranderd.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Voor het jaar 2016 is de verschuldigde contributie geraamd op € 64.100.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Door opzegging. Lidmaatschap eindigt op 31 december van het jaar na het jaar waarin de opzegging plaatsvindt.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Niet meer gebruik kunnen maken van de ondersteuning op velerlei gebied.
Zeggenschap van gemeente	De gemeente heeft als lid van de vereniging in de algemene ledenvergadering beperkte invloed en stemrecht. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda T. van der Zwan (ALV)

C.2. Vereniging van Friese gemeenten

Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de leden (Friese gemeenten); het verstrekken van advies aan de leden; het uitoefenen van een platformfunctie voor afstemming met en communicatie tussen de leden; het regelen van vertegenwoordigingen voor en namens de leden.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken van Friese gemeenten.
Aard rechtspersoon	Vereniging.
Betrokkenen	Alle Friese gemeenten.
Zeggenschap	Een der 24 leden van de vereniging.
Realisatie doelstellingen	Systeem kwaliteitsverbetering voor gemeenten in samenwerking met Provincie Fryslân.
Ontwikkelingen	Geen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Voor het jaar 2016 is de verschuldigde contributie geraamd op € 21.560.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen opmerkingen.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Opzeggen lidmaatschap vereniging.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Verlies van ondersteuning en netwerken. Alle Friese gemeenten zijn lid; opzegging van het lidmaatschap plaatst Heerenveen in een uitzonderingspositie.
Zeggenschap van gemeente	Heerenveen heeft als lid van de vereniging invloed en stemrecht in de ledenvergaderingen. Daarnaast is er invloed via werkgroepen en commissies. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda. T. van der Zwan.

C.3. Stichting GBKN Friesland

Doelstelling	Het houden, bijwerken en vernieuwen van de grootschalige basiskaart van Nederland in de provincie, alsmede het toegankelijk maken van deze kaart.
Publiek belang	Bevorderen kwaliteit gemeentelijke ruimtelijk beleid
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	Alle Friese gemeenten, via de VFG.
Realisatie doelstellingen	Lopend proces.
Ontwikkelingen	Het Landelijk Samenwerkingsverband GBKN wil tot landelijke standaard productspecificaties voor de GBKN komen om voor de GBKN de status van basisregistratie te kunnen verkrijgen. In 2012 is de gemeente gestart met de invoering van de BGT (basisregistratie Grootschalige Topografe). De implementatie moet in 2015 zijn beslag krijgen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	n.v.t.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	n.v.t.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	stabiel.
Ontwikkeling solvabiliteit	stabiel, verliezen c.q. positieve resultaten worden jaarlijks verrekend.
Ontwikkeling financiële resultaten	Is sterk afhankelijk van mutaties in de GBKN
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, elk jaar voor 1 oktober mogelijkheid tot beëindiging.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Geen gebruik meer van de GBKN
Zeggenschap van gemeente	Indirect via de VNG

C.4. Stichting De Basis

Doelstelling	Het in stand houden van de scholen voor openbaar primair onderwijs in de gemeente Heerenveen. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs overeenkomstig artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs.
Publiek belang	Zie doelstelling
Aard rechtspersoon	Zelfstandige Stichting (raad-van-toezichtmodel)
Betrokkenen	n.v.t.
Zeggenschap	In de statuten is vastgelegd dat de gemeenteraad begroting en jaarrekening blijft goedkeuren. Omdat ook de Raad van Toezicht van de Basis deze stukken moet goedkeuren is er sprake van gestapeld toezicht
Realisatie doelstellingen	Ja, scholen zijn in stand gehouden.
Ontwikkelingen	In 2012 is besloten tot het instellen van een verscherpt gemeentelijk toezicht op de Basis.
Voornemens tot beleidswijzigingen	n.v.t.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	n.v.t..
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het rijk. De Basis zal hier tijdig op moeten reageren.
Ontwikkeling eigen vermogen	De geprognotiseerde omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2018 € 2,67 miljoen en dient als risicobuffer. Door de aanhoudende krimp voor de komende jaren dient de Basis voor de jaren 2016, 2017 en 2018 een taakstelling te realiseren van € 100.000, € 375.000, resp. € 300.000. Als de Basis de bezuinigingen realiseert is er voldoende weerstandsvermogen om risico's op te vangen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De ondergrens voor de solvabiliteit bedraagt 30%. De solvabiliteitsratio's van de Basis bewegen boven de 30%.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het boekjaar 2014 van De Basis sluit af met een nadelig exploitatieresultaat van € 120.177, veroorzaakt door uitgaven ten laste van de Herfstakkoordmiddelen. Deze middelen zijn in 2013 ontvangen en gereserveerd. Via de resultaatbestemming is het tekort gedekt. De meerjarenbegroting 2015-2018 sluit jaarlijks met een klein overschot.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	De gemeenteraad heeft het besluit tot oprichting van de stichting genomen en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	n.v.t.
Zeggenschap van gemeente	Zie boven

C.5. Stichting OV Fryslân

Doelstelling	Adequaat en betaalbaar beheer en onderhoud van openbare verlichting en het behalen van financiële voordelen met de gezamenlijke inkoop van energie.
Publiek belang	Verkeersveiligheid, sociale veiligheid
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	Friese gemeenten / prov. Fryslân / aantal geprivatiseerde gem. instellingen
Zeggenschap	Via stichting bestuur en raad van toezicht
Realisatie doelstellingen	Overleg met betrokkenen
Ontwikkelingen	Uitbreiding met inkoop van energie (voor meerdere partners)
Voornemens tot beleidswijzigingen	Vanuit diverse onderzoeken is gebleken dat de stichting in de huidige opzet niet optimaal functioneert. Op basis van dit gegeven wordt in 2015 gewerkt aan een voorstel om op termijn te komen tot de meest optimale inrichting van de stichting.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	In 2015 is een bijdrage gedaan door de gemeente Heerenveen ad. € 35.805 (Bijdrage OVF € 30.726 en OVE € 5.079), afhankelijk van de begroting van de Stichting OVF (verdeling op basis van het aantal armaturen) en een bijdrage voor de inkoop van energie.
Bestaande en verwachte risico's	n.v.t.
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiel
Ontwikkeling solvabiliteit	Stabiel
Ontwikkeling financiële resultaten	Stabiel
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Bij beëindiging van contract zal gemeente zelf meer capaciteit beschikbaar moeten stellen en haar producten in moeten kopen.
Zeggenschap van gemeente	Invloed uit te oefenen via de stichting. Lid Raad van Bestuur: H. Broekhuizen Lid Raad van Toezicht: S. Siebenga

C.6. Stichting OSG Sevenwolden

Doelstelling	Het in stand houden van de scholen voor openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Heerenveen. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs overeenkomstig artikel 42 van de Wet op het voortgezet onderwijs.
Publiek belang	Zie doelstelling
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	n.v.t.
Zeggenschap	De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad van Heerenveen. De begroting en jaarrekening worden ter informatie voorgelegd aan de gemeenteraad
Realisatie doelstellingen	Ja, de scholen zijn in stand gehouden
Ontwikkelingen	Om beter in control te raken is er een verbeteringsslag in gang gezet.
Voornemens tot beleidswijzigingen	In 2014 is een reorganisatie doorgevoerd en is er een beleidsrijke onderbouwde meerjarenbegroting opgesteld.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Vanaf 2013 is er geen financiële bijdrage van de gemeente meer verschuldigd aan de stichting OSG Sevenwolden.
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het rijk. De OSG zal hier tijdig op moeten reageren.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de OSG heeft twee functies, nl. financieringsfunctie en bufferfunctie. In de meerjarenbegroting wordt jaarlijks een update gemaakt van de risico's en het benodigd buffervermogen. In 2014 is een nieuwe inventarisatie van risico's binnen Sevenwolden afgerond. Een aantal belangrijke risico's worden geanalyseerd en verder uitgewerkt. De meerjarenbegroting 2016-2019 zal hier meer duidelijkheid over moeten geven.
Ontwikkeling solvabiliteit	Het percentage bedraagt in 2014 ca. 39%. De norm van de inspectie bedraagt 20%. De Raad van Toezicht heeft aangegeven minimaal de norm van 35% te willen hanteren.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het geprognotiseerde resultaat over 2014 bedraagt € 1.314.000 negatief (begroot € 1.753.000 negatief). Het tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door transitiekosten van de reorganisatie ondersteunende dienst. In de loop van 2016 zal de reorganisatie moeten leiden tot structureel lagere kosten van ca. € 0,5 mln. De begroting 2015 sluit nog met een tekort van € 560.000. De meerjarenbegroting 2016-21019 zal duidelijkheid moeten geven of Sevenwolden voldoende maatregelen neemt om weer tot een sluitende begroting te komen.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	De gemeenteraad heeft het besluit tot oprichting van de stichting heeft genomen en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	n.v.t.
Zeggenschap van gemeente	Zie boven.

C.7. Vereniging van Eigenaars Sportcentrum Abe Lenstra Boulevard 23-27

Doelstelling	De vereniging van Eigenaars Sportcentrum Heerenveen heeft ten doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de eigenaars, waaronder uitdrukkelijk dient te worden begrepen het verkrijgen, bezwaren, vervreemden en beheren van registergoederen. Het betreft hier het registergoed Abe Lenstra Boulevard 23-27.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen en Sportstad Heerenveen BV
Zeggenschap	50% zeggenschap
Realisatie doelstellingen	N.v.t.
Ontwikkelingen	Stabiel
Voornemens tot beleidswijzigingen	Doelstelling blijft onveranderd.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geen
Bestaande en verwachte risico's	Geen
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Verkoop van appartementsrecht
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Geen gebruik meer kunnen maken van het registergoed aan de Abe Lenstra Boulevard 23-27.
Zeggenschap van gemeente	De secretaris van de vereniging wordt geleverd door de gemeente Heerenveen. Gebruikelijk is hierbij dat de directeur van Gemeentelijk Sportcentrum Heerenveen BV deze taak op zich neemt. F. Gossink (directeur).

10. Overzicht incidentele lasten en baten per thema

Incidentele lasten en baten begroting 2016

x € 1.000

Thema	Product	Omschrijving	Document	Bedrag
1	001	BAG luchtfoto's	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-15
1	001	Drank en Horecawet	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-50
1	001	Regionalisering brandweer	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013	-47
1	001	Frictiekosten Vergunningen	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-15
1	001	Formatie WIMO	Perspectiefnota 2015	-320
1	410	Frictiekosten concern	Staat van reserves	-482
2	114	Aantrekkingskracht Heerenveen	Bestuursrapportage 2015	-36
2	125	GR Wet Sociale Werkvoorziening	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-115
4	265	Harmonisatie subsidies	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-5
4	269	Leegstand De Kompenije	Raadsvoorstel De Kompenije 2014	-60
4	280	Jeugdzorg en CJG	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-150
4	280	Peuterwerk / -speelzalen	Raadsvoorstel Peuterspeelzalen c.a. 2015	-85
4	370	Huishoudelijke hulp (Himmelsjek)	Themabegroting 2016	-1.016
5	128	Uitvoeringsplan Duurzaamheid	Bestuursrapportage 2015	-93
5	128	Uitvoering Milieubeleidsplan	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012	-25
Totaal lasten				**-2.514**

x € 1.000

Thema	Product	Omschrijving		Bedrag
1	410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves	727
1	410	Onttrekking Frictiekosten concern	Staat van reserves	482
1	411	Algemene uitkering	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-250
2	114	Onttrekking Algemene reserve	Bestuursrapportage 2015	36
4	269	Onttrekking Reserve Leegstand	Raadsvoorstel De Kompenije 2014	60
4	280	Onttrekking Algemene reserve	Raadsvoorstel Peuterspeelzalen c.a. 2015	85
5	128	Onttrekking Algemene reserve	Bestuursrapportage 2015	93
Totaal baten				**1.233**

Incidentele baten en lasten per thema; begroting 2016

